

TC
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

NİĞDE ŞEHRİNDE BULUNAN BEYLİKLER DÖNEMİ MEZAR TAŞLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Yeliz BAĞCI

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Z. İBRAHİMGİL

Ankara - 2005

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Yeliz BAĞCI'ya ait "Niğde Şehrinde Bulunan Beylikler Dönemi Mezar Taşları" adlı tez çalışması jürimiz tarafından YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

.. / .. / 2005

Başkan

Üye

Üye

ÖNSÖZ

Her dönemde ve her bölgede farklı biçimlerde karşımıza çıkan mezar taşları, Türklerin ölülerine duyduğu saygısının açık bir kanıtıdır. Mezar taşlarının üzerinde yer alan kitabeleri, süslemeleri ve yazıları ile birer sanat eseri niteliğini taşımaktadır. Ayrıca tarihi birer belge olan mezar taşları, bir şehrin kimliğini gösteren en önemli eserler arasındadır. Bu eserlerin yok olmadan belgelenmesi bir devrin aydınlığa kavuşması açısından büyük önem taşımaktadır.

Niğde’de bulunan Beylikler Dönemine ait bir grup mezar taşı çeşitli nedenlerle hasar görmüş olup Ak Medrese’de toplanmıştır. Sanduka biçimli olan bu mezar taşlarının daha fazla hasar görmeden belgelenmesi araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Bu çalışmanın hazırlanmasında yardımını esirgemeyen, yol gösteren, aynı zamanda kitabeleri okuyan Sayın Yrd. Doç. Dr. Mehmet Z. İBRAHİMGİL’e ve bu eserin hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Yeliz BAĞCI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
KISALTMALAR	iii
TABLolar LİSTESİ	iv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MEZAR GELENEKLERİ VE TARİHÇE

1- Türklerde Mezar Gelenekleri	5
2-Niğde Tarihçesi	9
3-Karamanoğulları Tarihi	11
4-Karaman Devri Sanatı	15

İKİNCİ BÖLÜM

KATALOG

A-KATALOG	18
B-DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA	170
1-FORM	171
1.1-İki Kademeli Prizmatik Sandukalar	171
1.2-Tek Kademeli Sandukalar	173
2-MALZEME VE TEKNİK	174
3-TÜR	174
4-TARİHLENDİRME	175
5-SÜSLEME	177
5.1-YAZI:	178
5.2-BİTKİSEL SÜSLEME	179
5.3-GEOMETRİK SÜSLEME	182
SONUÇ	186
KAYNAKÇA	188
EKLER	191
ÖZET	195
ABSTRACT	197

KISALTMALAR

a.g.e. : Adı Geçen Eser

a.g.m. : Adı Geçen Makale

c. : Cilt

s. : Sayı

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1- GENEL _____	191
Tablo 2-GEOMETRİK SÜSLEME _____	192
Tablo 3- BİTKİSEL SÜSLEME _____	193
Tablo 4-FORM _____	194

GİRİŞ

"Niğde'de Bulunan Beylikler Dönemi Mezar Taşları" isimli yüksek lisans tez çalışmamızda, Beylikler Dönemine ait olan sanduka biçimli mezar taşlarının biçimsel özelliklerinin ortaya konulup, Türk Sanatındaki yerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Tezin konusu Niğde'de Bulunan Beylikler Dönemi Mezar Taşları adını taşımaktadır. Niğde'de bulunan bu mezar taşları çevre ilçelerden toplanarak daha önceden müze olarak kullanılan Ak Medresede koruma altına alınmış olup envanter kayıtlarına göre M.E Müdürlüğünün 4022-898 sayı ve 20.5.1940 tarihli yazısı ile müzeye nakledilmiştir.

Kültür varlıklarımız içerisinde önemli bir yer tutan mezar taşları ait olduğu coğrafyanın ve dönemin mezar kültürünü, dini inançlarını, halkın duygu ve düşüncelerini, adetlerini yansıtan asırlar boyu süregelen kültür hazineleridir. Ülkemizin birçok şehrinde ve farklı dönemlerde yapılmış örnekleri ile karşımıza çıkan mezar taşlarının üzerinde yer alan kitabeleri, insanların edebiyat anlayışını ve ölüme bakışını yansıtmaları açısından önemli yere sahiptirler. Süslemeleri, biçimleri ve boyutları farklılık gösteren bu eserler bulunduğu yeri açık hava müzesine çevirmektedir. Türklerin ölümlerine duydukları saygısının açık bir kanıtı olan mezar taşları aynı zamanda geçmişimizin olgun sanatının birer örnekleridir. Birçok yönden son derece önemli olan mezar taşları devlet büyükleri, askerler, öğrenciler, ulemalar, tarikat mensupları ve halkın her kesimine kadar halk yaşamının akislerini yansıtmaktadır. Her biri bir hazine niteliği taşıyan bu eserler gün geçtikçe çeşitli nedenlerle yok olmaktadır.

Var olan mezar taşlarının kayıt altına alınmaması bu belgelerin tamamen ortadan kalkıp tarihimizin bazı devirlerinin aydınlatılmamasına neden olacaktır. Bu tez Selçukludan Osmanlıya geçişte önemli bir yer tutan

Beylikler Dönemine ait Niğde Ak Medresede bulunan sanduka biçimli mezar taşlarının belgelenmesi niteliğinde olup, böyle bir eksikliğin giderilmesi içindir.

Çalışmamızın ilk aşamasında, konu ile ilgili gerekli olan kaynak ve literatür taranarak Niğde Ak Medresede bulunan mezar taşlarının tespiti yapılmıştır. Daha sonra Vakıflar Genel Müdürlüğünden gerekli olan izin alınarak tespit edilen 34 adet mezar taşının mülajları ve ölçülerinin alınması, fotoğraflarının çekilmesi sağlanmıştır. Gözlem fişlerinden yararlanılarak her parçaya ait olan genel nitelikler saptanmıştır. Mülajları alınan mezar taşlarının çizimleri yapılarak kitabeleri okunmuştur. Niğde Müzesi'ndeki arşiv defterlerinden ve Vakıfların verdiği numaralar sayesinde envanter bilgileri kayıt edilmiştir. Böylelikle 34 adet sanduka biçimli mezar taşının katalogu oluşturulmuştur. Son olarak tezin yazılması safhası gerçekleştirilmiştir.

Tez, dört bölüm halinde yazılmıştır;

İlk bölümde "Giriş" kısmı yer almaktadır. Burada konunun tanımı, kapsamı, önemi, amacı ile çalışmamızda izlenen yöntem ve yararlanılan kaynakların değerlendirmesi yer almaktadır. Yine bu bölümde "Türklerde Mezar Geleneği", "Niğde'nin Kısa Tarihçesi", "Karamanoğulları Tarihi" ve "Karaman Devri Sanatı" ele alınan diğer konulardır.

İkinci bölümde "Katalog" kısmı yer alır. Bu bölümde 34 örnekten oluşan mezar taşlarının form, tarih, tür, ölçü, kime ait olduğu, yapım tekniği, malzeme, konu, envanter bilgileri ve kompozisyon özellikleri üzerinde durulmuştur. Katalogdaki sıra numaraları kronolojik bir sistem içinde verilmiştir. Kompozisyon kısmında, sandukaların kaidelerine "yalancı kaide" denilmiştir. Çünkü sandukaların kaideleri ayrı bir blok halinde olmayıp, mezar taşı tek bir kütle halinde oyulmuştur. Bir takım yayınlarda bu kısma kaide veya alt kaide deniliyorsa da H. Örcün Barışta'nın Konya İnce Minareli

Müzesi'ndeki 15–16.yy. Sembolik Lahitlerden Örnekler¹ adlı makalesinden ve kendisi ile birebir görüşmelerimizden yola çıkarak yalancı kaide terimini kullanmayı daha uygun bulduk. Form kısmında, kademe sayısına ve gövdenin biçimlenişine göre bir ayırım yapılmıştır.

Üçüncü bölümde, Katalog kısmında tek tek incelenen mezar taşlarının değerlendirmesi ve karşılaştırılması yapılmıştır. Değerlendirme kısmında, katalogda kısaca tanıtılan mezar taşları ayrıntılı olarak analiz edilmiştir. Değerlendirmenin daha sağlıklı olabilmesi için, hazırlanmış olan döküm tablolarından yararlanılmıştır ve aynı zamanda sayısal değerlerin tespiti sağlanmıştır. Karşılaştırma kısmında, mezar taşları kendi aralarında malzeme, üslup ve form bakımından ve sanduka biçimli diğer mezar taşları ile karşılaştırılması sağlanmıştır. Ayrıca mezar taşlarının tarihsel gelişim süreçleri incelenerek bir senteze varılmıştır.

Dördüncü bölümde ise ele aldığımız konunun "Sonuç" kısmı yer almaktadır.

Son olarak özet, tablolar, kaynakça kısımları tezin sonuna eklenerek araştırma tamamlanmıştır.

Çalışmamız hazırlanırken pek çok kaynaktan yararlanılmıştır. Türklerde mezar geleneği kısmında en çok faydalanılan kaynak Metin Haseki'nin ve Beyhan Karamağaralı'nın eseridir². Niğde'nin tarihçesinden bahsederken Besim Darkot ve Halil Ethem'in eserleri³, Karamaoğulları'nın

¹ H.Örcün BARIŞTA: "**Konya İnce Minare Müzesi'ndeki 15-16.Yüzyıl Sembolik, Lahitlerden Örnekler**", XII. Türk Tarih Kongresi, c.III.1999

² Metin HASEKİ: **Plastik Açından Türk Mezar Taşları**, İstanbul, 1977; Beyhan KARAMAĞARALI: **Ahlat Mezar Taşları**, Ankara, 1972

³ Besim DARKOT: "**Niğde Maddesi, İslam Ansiklopedisi**", Maarif Basımevi, C.9, İstanbul, 1955, 253–256; Halil ETHEM, **Niğde Kılavuzu**, İstanbul, 1936

tarihçesinden bahsederken Ernest Diez ve Ali Sevim-Yaşar Yücel'in eserlerinden⁴ faydalanılmıştır.

Mezar taşlarının formu ve süslemeleri konusunda Beyhan Karamağaralı, Metin Haseki ve Seyfi Başkan'ın⁵ eserleri başvurduğumuz önemli eserler arasındadır. Yararlandığımız kaynaklar arasında özellikle Seyfi Başkan'ın, Karamaoğulları Dönemi Konya Mezar Taşları adlı eseri ve H.Örcün Barışta'nın, "Konya İnce Minare Müzesi'ndeki 15–16.Yüzyıl Sembolik Lahitlerden Örnekler" adlı makalesi konumuzla doğrudan ilişkisi olması bakımından en çok faydalanılan kaynaklar olmuştur.

⁴Ernest DİEZ: **Karaman Devri Sanatı**, İstanbul, 1950; Ali SEVİM-Yaşar YÜCEL: **Türkiye Tarihi Fetih, Selçuklu ve Beylikler Dönemi**, Ankara, 1989

⁵ Seyfi BAŞKAN: **Karamanoğulları Dönemi Konya Mezar Taşları**, Ankara, 1996

BİRİNCİ BÖLÜM

MEZAR GELENEKLERİ VE TARİHÇE

1- Türklerde Mezar Gelenekleri

İnsanlar ölülerini gömmeye önem vermişler ve kendi inanç sistemleri ölülerini gömme biçimini de etkilemiştir.

İnsanlar ölülerini yakmışlar, yüksek kayaların tepesine bırakarak yırtıcı kuşlara parçalatmışlar, ağaçlar üzerine odalar yaparak dallar arasına asmışlar, torba içerisine koyarak derin kuyulara sarkıtmışlar ve toprağa gömmüşlerdir. Bunlar arasında en çok mezara gömmeyi tercih etmişlerdir. Mezarların üzerine de ölüm tarihlerini, kimliğini, önemini, başarılarını anlatan mezar taşları dikmişlerdir⁶.

Türklerde ölülerini mezara gömmek ve mezarların üzerine taş koymak çok eski dönemlerden itibaren devam etmektedir. Türkler yaptıkları mezar taşlarına, ait olduğu devrin ve çevrenin inançlarını, sanat ve geleneklerini yansıtarak mezar ve mezar taşlarına verdikleri önemi sergilemişlerdir.

Türklerin en erken tarihli mezarları Hunlar zamanına tarihlendirilmektedir. Hunlar zamanında ölümler derin mezar çukurluklarındaki hücrelere gömülüyorlardı. Mezarların dışı piramit şeklinde toprak veya taşlarla yükseltiliyordu⁷.

Göktürküler Döneminde ölü gömme âdeti Hunlardan farklı değildi. Bu dönemde 730 ve 734 tarihinde yapılan Orhon Vadisinde bulunan Kültüğün ve Kültüğün'in kardeşi Bilge Kaan ve adına yapılan mezar taşları anıtsal niteliktedir. Göktürkler yaptıkları mezarların etrafına ölen kişinin öldürdüğü

⁶ Metin HASEKİ: a.g.e., 5.

düşmanı simgeleyen ve göçebe ölü gömme törenlerinin geleneksel öğeleri olan insan figürü biçiminde mezar taşları (Balbal) dikerlerdi⁸.

Göktürklerden sonra 744'de kurulan Uygur Devleti'nde de mezar taşı geleneği devam etmiştir. Uygurlar mezarlarının etrafına ellerinde kadeh bulunan Bengütaş adını verdikleri mezar taşları dikmişlerdir. Bu mezar taşlarının önemli bir kısmı Karabalgasun Bölgesinde bulunmaktadır⁹. Uygurların Devlet dini olarak Budizm'i benimsemeleri kule şeklinde veya büyük boyutlu, masif, kubbeli türleri olan Budist stupaları yapmalarına yol açmıştır. Bu stupaların İslami Dönemdeki kule yapıları ve büyük mezarları üzerinde etkisi olmalıdır¹⁰.

Türkler 9.yy.da Karahanlı Hükümdarı Satuk Buğra Han Dönemi'nde kitleler halinde İslamiyet'i kabul etmeye başlamışlardır. İslamiyet'in kabulüyle birlikte değişik biçimlerde mezar anıtları yapılmıştır. Bu dönemden itibaren Türbe, Kümbet gibi yapılar yapılmaya başlamıştır¹¹.

Karahanlılar Döneminde İslami düşünce etkili olduğu için mezar taşı geleneği önemini kaybetmiş, fakat hemen silinmemiştir. Yine Türkler başka biçimlerde mezar taşları yapmaya devam etmiştir. Bu gelenek Gazneliler ve Büyük Selçuklu zamanında da kendini hissettirmiş, daha sonra tarihi gelişime ayak uydurmuş, 11. yy. da kurulan Selçuklu Devleti ilk ürünlerini vermeye başlamıştır¹².

11. yy.dan sonra Anadolu'yu yurt edinen Türkler mezar taşı geleneğini devam ettirmiş, Anadolu'da var olan ve getirdikleri kültürün sentezi ile

⁷ Bahattin ÖGEL: **İslamiyet'ten Önce Türk Kültür Tarihi**, Ankara, 1991, 9.

⁸ Doğan KUBAN: **Batıya Göçüşün Sanatsal Evreleri**, İstanbul, 1993, 74.

⁹ Necibe SARAÇAOĞLU: **Türk Mezarlarına Dair Araştırma**, İstanbul, 1950, 35.

¹⁰ Doğan KUBAN: a.g.e., 76 .

¹¹ Gül TUNÇEL: **"Türklerde Mezar Geleneğine Kısa Bir Bakış"**, Bilge, Ankara, 1996/8 (Bahar/Nevruz) 8, 17.

¹² Metin HASEKİ: a.g.e., 7.

kendine özgü biçimlerde mezar taşları yapmışlardır. Kimi mezar taşları figürlü yapılırken, kimi mezar taşlarında da figüre yer verilmemiştir.

Anadolu mezarlıklarında tespit edilen en erken tarihli mezar taşları 11.yy.ın son çeyreği ile 12.yy.ın başlarına aittir. İznik'in ilk fetih dönemine ait mezar taşları ile Erzurum ve Van Gölü çevresinde ki bazı mezarlıklarda rastlanan mezar taşları bu devre aittir¹³.

Anadolu Selçukluları Döneminde Anadolu'nun çeşitli yerleşim yerlerinden çok değişik, birbirinden güzel mezar taşı yapılmıştır. Tokat, Sivas, Konya, Erzurum, Antalya, Akşehir, Malatya, Kırşehir, Diyarbakır gibi yerleşim yerlerinde bu örnekleri görmemiz mümkündür.

Selçuklu ve Beylikler Döneminde baş taşı ve ayak taşından oluşan şahideli mezar taşları ve sanduka şeklinde mezar taşları yaygın olarak görülmektedir. Fakat kimi mezar taşları yöresel özellikler göstermektedir. Bunlar arasında süslemeleri, sanatçı imzaları, biçimleri ve ölçüleriyle dikkat çeken Ahlat mezar taşları büyük önem taşımaktadır. Burada şahideli mezarlar, şahidesiz sandukalar ve çatma lahitler olmak üzere 3 tip mezar taşları bulunur. Bunlar hiçbir İslami mezar taşında rastlanmayan ölçüleri, kitabelerinin muhtevası ve ejder motifi tezyinatı ile Orhun Anıtları'nın İslamiyet'ten sonraki devamı gibidirler¹⁴.

Anadolu Selçukluları 14.yy. başlarında (1308) ortadan kalkınca Anadolu bir süre İlhanlıların eyaleti durumuna düşmüş, İlhanlılar yıkılınca Anadolu Selçukluları'nın bir bayrak altına topladığı beylikler tekrar bağımsız hale gelmişlerdir. Beylikler döneminde mezar taşı geleneği tüm Anadolu'da yapılmaya devam etmiş ve zaman zaman yöresel özellikler oluşmuştur. Özellikle Akkoyunlu ve Karakoyunlular koç ve at şeklinde mezar taşları

¹³ Seyfi BAŞKAN: "Kültür Mirası Olarak Tarihi Anadolu Mezarlıkları ve Mezartaşları, Bir Örnek: Ahlat", **Türk Sanatı Üzerine Denemeler**, İstanbul, 1990, 44.

yapmışlardır. Bu mezar taşlarının üzerine ölünün yaşamı ve toplumun inançlarıyla ilgili motifler işlenmiştir¹⁵. Bu şekilde yapılmış yani koç, koyun ve at şeklindeki mezar taşı geleneği, Orta Asya Şamanist geleneklerinin devamı niteliğindedir¹⁶.

Beylikler döneminde yapılan mezar taşları Selçukluların yaptığı mezar taşlarının tekrarı şeklinde olup biçimlerde ve motiflerde bazı farklılıklar vardır. Her iki dönemde de rumi motifi bol kullanılmış, yazıya önem verilmiştir. Kandil, şamdan, içlerinin değişik motiflerle süslendiği rozetler, fırıldak çiçeği, yıldız ve burmalı sütunlar mezar taşlarında yer alan motiflerdir¹⁷. Genel olarak bu dönemde yapılmış mezar taşlarının motif ve biçimlerde bazı farklılıkları olsa da üslup ve form olarak benzerlikleri bulunmaktadır.

Erken Osmanlı Dönemi mezar taşları Beylikler Dönemi mezar taşı üslubunu sürdürmekle beraber farklı biçimlerde belirmektedir. 15.yy.dan sonra tamamen kendi üslubunu bulmaya başlar. Her yy.da dönemin ve toplumun ayrı bir özelliğini yansıtan mezar taşlarını görmemiz mümkündür. Osmanlı dönemi mezar taşlarının insanı soyutlaştırarak simgeleştirmesi geleneği, Orta Asya Türk şaman geleneğinden kaynaklanmaktadır¹⁸. Osmanlılar mezar taşı işçiliğine önem vermiştir. Daha çok şahide biçiminde mezar taşları yapmışlardır. Baş taşı daha büyük olup süsleme açısından daha zengindir. Mezar taşlarına ölen kişinin sosyal statüsü, görevi ve unvanı ile ilgili bilgilere yer vermişlerdir. Bu unvanı temsil etmek için kavuk, fes, sarık gibi başlıklar yapmışlardır.

¹⁴ Beyhan KARAMAĞARALI: a.g.e., 17.

¹⁵ Metin HASEKİ: a.g.e., 8.

¹⁶ Ertuğrul DANIK: **Koç ve At Şeklindeki Tunceli Mezar Taşları**, Ankara, 1993, 49.

¹⁷ Metin HASEKİ: a.g.e., 22.

¹⁸ Hans-Peter LAQUEUR: **Hüve'l-Baki, İstanbul'da Osmanlı Mezarlıkları ve Mezar Taşları**, İstanbul, 1997, 3.

2-Niğde Tarihçesi

Niğde, İç Anadolu Bölgesinin güneydoğusunda Orta Toroslar içinde yer alan Balkar Dağları ve Aladağların kuzeye kıvrımlanarak sokuldukları alanın kuzeyinde kalır. Kuzeybatısında Aksaray, kuzeyde Nevşehir, kuzeydoğuda Kayseri, batı ve güneybatıda Konya, güneyde İçel, güneydoğu ve doğuda Adana illeri ile komşudur.

Niğde isminin nereden geldiği hakkında bir bilgi bulunmamaktadır. Besim Darkot, şehrin adının ilk defa Nakida veya Nekide olarak geçtiğini, "نېكده" yazılışının daha 14.asırda Hamdullah Mustafi'de görüldüğünü, Türkiye'de Latin alfabesinin kabulünden bu yana bugünkü okunuşuna uygun olarak yazıldığını ifade etmektedir¹⁹.

Niğde'nin eski çağa ait tarihçesi bilinmemektedir. Fakat Bor yakınlarındaki Kemerhisar'da bulunan Tyana harabelerinden şehrin bir zamanlar Eti İmparatorluğunun merkezi olan Tuvanuva şehrinin mevki olduğu zannedilmektedir²⁰. Araplar Tavana dedikleri bu bölgeyi 707'de feth etmiş fakat Bizanslılar tarafından geri alınmıştır. 1071 Malazgirt Zaferinden sonra Kutalmışoğlu Süleymanşah bütün Anadolu ile beraber bu bölgeyi Bizanslılardan almıştır²¹. 1191'de Sultan II. Kılıçarslan Niğde şehrini Melik Aslan Şah'a vermiştir²². Selçuklular devrinde Niğde şehri önemli bir kültür ve askeri merkezlerden biri olmuştur.

1243 Köseadağ Savaşında Selçuklular Moğollara yenilince Anadolu, Moğolların İran kolu olan İlhanlıların eline geçmiştir. 1264 sularında Karaman beylerinin iradesinde Keykavus'a taraftar olan Türkmenler Kılıçarslan'a isyan etti. Bu sırada Karamanoğullarından Mahmut Bey Niğde'yi kuşatarak aldı.

¹⁹ Besim DARKOT: **a.g.m.**, 254.

²⁰ Halil ETHEM: **a.g.e.**, 5.

²¹ Anonim: "Niğde Maddesi", **Türk Ansiklopedisi**, c.XXV, Ankara, 1977, 263.

²² Albert GABRIEL, **Niğde Türk Anıtları**, Ankara, 1962, s.18

Fakat Selçuk-Moğol askerlerinin baskısı üzerine Niğde'yi boşaltmak zorunda kaldılar²³. 1305'de II.Mesud'un ölmesi üzerine Anadolu Selçuklu Devleti sona ermiş ve Anadolu İlhanlı valileri tarafından yönetilmeye çalışılmıştır. İlhanlılar adına Anadolu topraklarını idare eden Eretnalılar döneminde Niğde valisi olan Sungur Bey (1327'den itibaren)²⁴ Niğde'yi imar etmiş ve bugün kendi adını taşıyan camiyi yaptırmıştır.(1335)

1335-36'ya doğru Niğde Eratnalıların sınırları içerisine girmiştir. Eratna Bey'in kurduğu devlet 53 yıl sürmüş ve 1380 yılında yerine veziri Kadı Burhaneddin Ahmet devlet kurmuştur. Niğde ili Kadı Burhaneddin Ahmet'in idaresi zamanında Karamanoğulları'nın tecavüzüne uğramış ise de Karaman ordusu dağıtılmış, Niğde kuşatılmış fakat alınamamıştır. Karamanoğlu I.Alaaddin Ali Bey zamanında (1357–1397) Kadı Burhaneddin Ahmet Niğde'yi Karamanlılara iade etmiştir²⁵.

Alaaddin Ali Bey Akçay Savaşı'nda (H.793-M.1391) Yıldırım Beyazıd'a mağlup olmuş ve Niğde Osmanlıların eline geçmiştir²⁶. Fakat Timur 1402'de Ankara Savaşı'nı kazanınca Karamanoğulları tekrar memleketlerine sahip olmuşlardır. Karamanoğlu II. Mehmet Bey Konya'da tahtına oturarak Niğde'ye kardeşi Alaaddin Ali Bey'i vali olarak tayin etmiştir. Bu dönemde Niğde de imar faaliyetleri hızlanmıştır.

H.822-M.1402'de Mısır Memlük Sultanı Müeyyed'in oğlu İbrahim Niğde'yi kuşatmışsa da muhafaza edememiştir²⁷. 15. asrın ikinci yarısında Konya'yı kaybeden Karamanoğulları Niğde'yi birkaç sene elinde tutmuş fakat Fatih Sultan Mehmet devrinde (1470) Osmanlı kumandanı İshak Paşa tarafından kesin olarak Osmanlılara geçmiştir²⁸. Bu tarihten itibaren Niğde

²³ Niğde İl Yıllığı, 1967, 79.

²⁴ Besim DARKOT: a.g.m., 254.

²⁵ Niğde İl Yıllığı: 1967, 84.

²⁶ Halil ETHEM: a.g.e., 18.

²⁷ Anonim: a.g.m., 263.

²⁸ Besim DARKOT: a.g.m., 255.

Karaman Beylerbeyliği'ne (sonra Konya vilayetine) bağlı bir sancağa merkez teşkil etmiştir. Osmanlılar Döneminde Niğde eski önemini büyük ölçüde yitirmiş, sadece padişahların doğuya doğru yapılan seferlerde konaklama yeri olmuştur²⁹. Cumhuriyet'in kurulmasıyla 1923 yılında il statüsüne kavuşmuştur.

3-Karamanoğulları Tarihi

Karamanoğulları 1228'den 1513 senesine kadar Anadolu'da varlığını sürdürmüş olup, Anadolu'da kurulan beylikler içerisinde en uzun ömürlüsü ve en güçlü olanıdır. 12.asırda Karaman aşiretleri Maverâünnehir'de otururken Moğol istilasından kaçarak Azerbaycan ve Şirvan'a gelmişler, burada bazı köylere kendi isimlerini verdikten sonra büyük kısımlarıyla Anadolu'ya girmişlerdir³⁰. Karaman kolunun Anadolu'ya geçen kısmı, I.Alaaddin Keykubat tarafından 1228'de Kamar-al-din adı da verilen Ermenak vilayetine yerleştirildi³¹. Ayrıca Ermenek, Karaman, Mut, Gülnar, Silifke, Anamur, Mersin ve Antalya bölgelerine yaklaşık 500.000 nüfusla yerleşmişlerdir. Karamanoğulları adlarını Nurûh Sofi ismindeki Türkmen'in oğlu olan Karaman'dan almıştır³².

Karamanoğulları Karaman'dan başlayan Akdeniz'e ve Torosları içine alan yerleşim yerlerini, kısa zamanda Türkleştirirken, aynı zamanda İslamlaştırmışlardır³³.

Karaman toprakları çeşitli dönemlerde büyüyüp küçülmüştür. Önceleri İçel yani Göksun'un batısında kalan topraklar ile Manavgat çayı doğusunda kalan topraklara ve Alanya, Ermenek, Hadim, Bozkır, Karaman, Ereğli

²⁹ Niğde İl Yıllığı, 1967, 86.

³⁰ Ernest Diez: a.g.e, 1.

³¹ Şihabettin TEKİNDAG: "Karamanoğulları Maddesi", İslam Ansiklopedisi, Maarif Basımevi, c.VI, 316.

³² İbrahim H.KONYALI: Abideleri ve Kitabeleri ile Niğde-Aksaray Tarihi, c.1, İstanbul, 1974, 413.

taraflarına hâkim olmuşlardır. Karamanoğulları en geniş şekliyle; Konya, Karaman, Niğde, Kayseri, Ankara, Nevşehir, İçel, Kırşehir illerinin tamamı, Antalya'nın doğu yarısına yayılmışlardır. Ankara'da ki Ahi cumhuriyeti de Karamanoğulları nüfus ve tabiiyetinde bulunmuşlardır³⁴.

Karamanoğulları'nın tarihi Nure Sufi ile başlar. Nure Sufi Ermenek havalisinde çok karmaşık etnik yapıya sahip olan halkın birlik ve beraberliğini sağlamıştır³⁵. Nure Sufi Babailer tarikatına girerek Türkmenler üzerinde etkili olmuş ve Hristiyanlara ait birçok yerleri fethetmek suretiyle yönetim alanlarını genişletmiştir³⁶.

Karamanoğulları Beyliği'ni yöneten şahsiyetler şunlardır:

1-Nure Sufi	(1228–1255)
2-Kerimüddin Karaman	(1255–1263)
3-Karamanoğlu Mehmedbey	(1271–1281)
4-Güneri Bey	(1281–1300)
5-Bedreddin Mahmud	(1300–1310)
6-Yahşi Bey	(1310–1312)
7- Bedreddin Musa 1.kez	(1312–1318)
8-Sultan Bedreddin İbrahim	(1318–1333)
9-Sultan Mirza Halil	(1333–1340)
10- S.Fahreddin Ahmed	(1340–1350)
11-Sultan Şemseddin	(1350–1352)
12-S.Burhaneddin Musa 2.kez	(1352–1356)
13-S.Seyfeddin Süleyman	(1356–1361)
14-Sultan Alâaddin Ali	(1361–1398)
15-Sultan II. Mehmed	(1398–1428)
16.Sultan II. İbrahim	(1423–1464)
17-Sultan İshak	(1464–1466)
18-Sultan Pir Ahmed	(1466–1472)
19-Sultan Kasım Bey	(1472–1483)
20. Damad Turgudoğlu Mahmud	(1483–1488)
21-Karamanoğlu Mustafa	(1488–1513)

³³ Abdullah UYSAL-Necati ALODALI-Musa DEMİRCİ: **Dünden Bugüne Karaman Kültür, Tarih, Coğrafya**, Konya, 1992, 35.

³⁴ Seyfi BAŞKAN,; **a.g.e.**, 5-6.

³⁵ Abdullah UYSAL-Necati ALODALI-Musa DEMİRCİ. **a.g.e.**, 44.

³⁶ Ali SEVİM, Yaşar YÜCEL: **a.g.e.**, 310.

Karamanoğlu beylerinin arasında en meşhuru şüphesiz Türkçeyi acem dilleri etkisinden kurtarmak için bir ferman yayınlayan Karamanoğlu Mehmet Bey'dir. Karamanoğlu Mehmet Bey bu fermanla resmi dilin Türkçe olmasını sağlamıştır.

Karamanoğulları Anadolu Selçuklu Devleti'nin 1308 yılında yıkılmasından sonra Konya ve çevresine tamamen egemen oldular. Karamanoğulları'nın başında bulunan Sultan Bedrettin Mahmut Bey istiklalini ilan ederek müstakil Karaman Devletinin temellerini atmıştır³⁷. Selçuklu başkentine sahip oldukları için, bu devletin mirasçısı olduklarını iddia edip, Anadolu'daki siyasi birliği sağlamaya çalıştılar. Fakat bu iddiaları Osmanlıların üstünlüğü karşısında hayalden öteye gidememiştir. Osmanlılar ile ilk münasebetler Alaaddin Ali Bey zamanında başlamıştır³⁸. Karamanoğulları ilk başlarda Osmanlılar ile dostluk siyaseti takip etmişler, bunun üzerine Murad Hüdavendigar kızını Alaaddin Ali Bey'e nikâhlamıştır. Fakat bundan sonra Alaaddin Ali Bey her fırsattan istifade ederek Osmanlılar aleyhine çalışmıştır. Karısının sayesinde çeşitli defalarda affedildiği halde düşmanlıkta ısrar edince, nihayet Akçay muharebesinde Yıldırım Beyazıt tarafından mağlup ve Konya'da esir edilerek öldürülmüş, bu suretle Karaman ülkesi tamamen Osmanlı bayrağı altına girmiştir. (1398)³⁹ Bu tarihten Ankara Savaşına kadar (1402) Karamanoğulları Osmanlı yönetiminde kalmıştır. Ankara Savaşından sonra Timur'un torunu Mehmet Mirza Alaaddin Ali Bey'in oğulları olan Mehmet Beyle, Ali Bey'e Beypazarı, Sivrihisar, Kırşehir, Kayseri'yi vermiştir. Mehmet Bey Karaman hükümdarı olarak Konya'yı başkent yapmış, Ali Bey de kendine tabi olarak Niğde emiri olmuştur⁴⁰. Böylece beylik tekrar bağımsız hale gelmiştir.

³⁷ Abdullah UYSAL-Necati ALODALI-Musa DEMİRCİ: **a.g.e.**, 49.

³⁸ Şihabettin TEKİNDAG: **a.g.m.**, 321.

³⁹ Ernest DİEZ: **a.g.e.**, 3.

⁴⁰ A Ali SEVİM, Yaşar YÜCEL: **a.g.e.**, 323.

Karamanoğulları'nın son büyük hükümdarı olan II. İbrahim Bey II. Murad'ın kız kardeşi ile evlenerek Osmanlılar ile bazen dostluk kurmuş bazen de Osmanlılar aleyhine faaliyetlerde bulunmuştur. Ölünce yerine Fatih'in himaye ettiği ve Çelebi Sultan Mehmet'in kızıdan doğan Pir Ahmed geldi. Diğer oğlu İshak Bey'de Silifke taraflarında hüküm sürünce beylik ikiye ayrılmıştır⁴¹. İshak Bey'in Akkoyunlulardan aldığı yardımla Karaman Beyliğini ele geçirmesi üzerine, Pir Ahmet'e karşı bu defada kardeşi Kasım Bey muhalefete kalktı. Pir Ahmet yine Osmanlıların yardımıyla Ermenek Savaşında Kasım Bey'i yendi⁴². İşleri yoluna koyan Pir Ahmet Osmanlılara verdiği yerleri geri almak için Osmanlıların Haçlılar ile olan savaşından istifade etmeye kalkıştı. Fatih Sultan Mehmet bunun üzerine Pir Ahmet üzerine yürüyerek onu mağlup etti. Karaman Devleti'nin başına da Fatih'in oğlu Mustafa tayin edildi. Fakat Pir Ahmet yılmayarak kardeşi Kasım ve Akkoyunlulardan yardım alarak Osmanlılar üzerine yürümüş ise de başarılı olamamıştır. Fatih Sultan Mehmet Akkoyunların bu hareketi üzerine 1473'de düzenlediği Otlukbeli Savaşında Akkoyunluları yenmiştir.

Otlukbeli Savaşından sonra Anadolu'nun hemen hemen tamamı Osmanlılar'ın eline geçmiştir. Fakat Karaman ve İçel'de var olan huzursuzluğu yok etmek için Karaman üzerine yürüyerek buraları aldı⁴³. (1473)

Pir Ahmet'in ölünce yerine geçen Kasım Bey döneminde Karamanoğulları'nın bütün şehir ve kaleleri Osmanlıların eline geçmiştir. (1475) Fatih'in ölümü ile II. Beyazıt ve Cem Sultan arasında ki saltanat kavgasından yararlanan Kasım Bey, Cem Sultan ile anlaşarak beraber hareket etmişlerdir. Fakat Cem Sultan'ın Rodos şövalyelerine sığınması üzerine II. Beyazıt'tan af dileyerek Osmanlılara tabi olmuştur. Kasım Bey'in ölümü ile Kasım Bey'in kızıdan torunu olan Turgutoğlu Mahmut Bey, Kasım

⁴¹ Ernest DİEZ: **a.g.e.**, 4.

⁴² Ali SEVİM, Yaşar YÜCEL: **a.g.e.**, 334.

⁴³ Abdullah UYSAL-Necati ALODALI-Musa DEMİRCİ: **a.g.e.**, 67.

Bey'in yerine atanmıştır. Turgutoğlu Mahmut Bey Osmanlı-Memluk Savaşında Memlûkluların tarafını tuttuğu için azlonulmuştur ⁴⁴ ve Karaman bir eyalet halinde yönetilmeye başlamıştır.

Karamanoğulları soyunun ve ailesinin taraftarları olan Turgutoğulları, Varsakoğulları ve Bayburtoğulları I.İbrahim'in kardeşi Mirza Bey'in oğlu Mustafa Bey'i sultan ilan ettiler. Mustafa Bey Karaman'ı muhasara ettiyse de alamamıştır. Osmanlıların Mustafa Bey'i takip etmesi, Mustafa Bey'in Memlûklülere sığınmasına yol açmıştır. Fakat Memlûklüler Osmanlılarla iyi geçinmek istediğinden Mustafa Bey'i katletmişlerdir⁴⁵. Böylece Karaman meselesi tamamen kapanmıştır.

4-Karaman Devri Sanatı

Anadolu Selçuklu Devletinin yıkılması ile bağımsız olan Beylikler hâkim oldukları bölgelerde çeşitli yapılar yapmışlardır. Yaptıkları eserlerde bir yandan Selçuklulardan devraldıkları kültürün izleri, diğer yandan yeni oluşumların akisleri görülmektedir. Bu yeni oluşumlar sahip oldukları bölgelerin geleneklerinden yararlanmaları sonuca şekillenmiştir. Ancak bölgesel bazı farklılıklar olsa da, Beylikler arası etkileşimler ortak üslupsal özelliklerin görülmesine neden olmuştur.

Karamanoğlu Beyliği'nin kendini Selçukluların varisleri olarak kabul etmeleri kültürel ve sanatsal alanlarda bu mirası devam ettirmelerini sağlamıştır. Özellikle mimari alanlarda büyük ölçüde Selçuklu sanatına bağlı kalmışlardır. Ayrıca Selçuklu geleneğinin yanı sıra Osmanlı, Gotik, Memlûk üsluplarının etkileri de görülür. Bazı yapılarda görülen gotik etkiler, mimarisinde gotik üslubun hâkim olduğu Kıbrıs Krallığı ile olan etkileşimle ve Suriye, Rodos'ta ki bazı devletlerin Ortadoğu'ya taşıdığı gelenekle

⁴⁴ Ali SEVİM, Yaşar YÜCEL: **a.g.e.**, 338.

⁴⁵ Abdullah UYSAL-Necati ALODALI-Musa DEMİRCİ: **a.g.e.**, 69.

açıklanabilir⁴⁶. Memluk etkisi ise Memluklularla olan siyasi etkiler sonucu kendini göstermiştir.

Karamanoğlu Mimarisinde düz bir dam ile örtülü camiler, çok birimli camiler ile mihrap önü kubbeli veya tek kubbeli camiler görülmektedir. Ermenek Akça Mescit(H.700-M.1300/1301), Konya Meram Mescidi(15.yy.ın ilk çeyreği), Niğde Şah Mescidi(H.816-M.1413/1414), Ermenek Ulu Cami(H.702-M.1301/1302), Karaman Hacı Beyler Camileri (H.757-M.1356) düz dam ile örtülü yapılardır. Konya İplikçi Cami (13.yy.ın başı), Aksaray Ulu Cami(H.834- M.1431)⁴⁷ ve Ermenek Meydan Cami (14.yy veya 15.yy.ın ilk çeyreği) çok destekli, kubbeli veya tonoz ile örtülü camiler arasındadır. Karamanoğulları devrinden erken bir örnek olan Mut Lal Ağa Cami⁴⁸ merkezi kubbe ile örtülü bir camidir.

Karamanoğlu dini yapılarında görülen bir yenilikte cami önüne eklenen son cemaat yeridir⁴⁹. Niğde Şah Mescidi (H.816-M.1413/1414), Ermenek Ulu Cami(H.702-M.1301/1302), Mut Lal Ağa Cami son cemaat yeri olan camiler arasında yer alır.

Karamanoğlu medreselerinde Anadolu Selçuklu medreselerinde görülen plan tipi devam etmiştir. Aksaray Zinciriye Medresesi (H.736-M.1335/1336), Ermenek Tol Medrese (H.740-M.1339/1340)Alanya Obaköy Medresesi (1373 civarı), Karaman Hatuniye Medresesi (H.783-M.1381/1382), Niğde Ak Medrese (H.812-M.1409) açık avlulu, eyvanlı medreselerdir. Niğde Ak Medrese hariç tüm medreselerde Selçuklu geleneği hâkimdir. Niğde Ak Medrese Karamanoğlu medreseleri içinde en dikkati çeken yapıdır. İki katlı olan medresenin planı Selçuklu geleneğini sürdürse de, cephesi Selçuklu çizgisi dışına çıkmaktadır. Karaman Hatuniye Medresesinin anıtsal beyaz

⁴⁶Faruk SÜMER-M.Baha TANMAN: "Karamanoğulları Maddesi", **İslam Ansiklopedisi**, Diyanet Yayınları, İstanbul, 2001, c.24, 460.

⁴⁷ Seyfi BAŞKAN: **a.g.e.**, 6.

⁴⁸ Gönül ÖNEY: **Beylikler Devri Sanatı XIV-XV. y.y**, Ankara, 1989, 15.

mermer levhalar ile kaplı portali 14. ve 15.yy başlarında yapı sanatında görülen yeniliklerden biridir⁵⁰. Medrese eyvanın duvarları önceden çini ile kaplı olduğu bilinmektedir⁵¹.

Anadolu Beylikleri arazileri ve maddi imkânlarına uygun olarak Selçuklu sultanları zamanındaki kadar yüksek minareler yapmamışlardır. Fakat minarelerin dış görüntülerine özen göstermişlerdir. Karamanda Musa Paşa Medresesinin yıkılmış olan minaresi ve İbrahim Bey imareti minaresi Karaman Devri Mimarisinin sade dekorlu ve ihtişamlı abideleri arasında yer almaktadır⁵².

Karamanoğulları döneminde yapılan mezar yapıları Selçuklu geleneği özelliklerini yansıtmaktadır. Günümüze gelen en erken tarihli yapı Karaman'da ki I.Alaaddin Ali Bey Kümbeti'dir. (H.793-M.1391) Karaman II. İbrahim Kümbeti, Ermenek Kerimüddin Karaman Bey Türbesi (1261 civarı), Konya Şücaeddin Türbesi (H.749-M.1348/1349)⁵³, Akşehir Seyyid Mahmud Hayrani Türbesi Karamanoğulları döneminde yapılmış mezar yapılarıdır.

Karamanoğulları devrinde meydana çıkan Türk mimari tezyinatı iki ayrı tezyini sistem olan geometrik örgü şeridi ve kıvrık dal tezyinatının terkididir. Bu devirde bir kabalaşma, daha kuvvetli bir plastik tesir ve ışık gölge tesiri⁵⁴ kendini hissettirir. Selçukluların geometrik ve bitkisel süslemeleri bu dönemde de devam eder.

⁴⁹ **Karaman Yıllığı**, 2.baskı, Mayıs 1997, 64.

⁵⁰ Şihabettin TEKİNDAG: **a.g.m.**, 328.

⁵¹ Halil ETHEM: **Kitabeler Nasıl Kayıt ve Zaptolunmalıdır**, Ankara, 1940, 22.

⁵² Ernest DIEZ. **a.g.e.**, 204.

⁵³ Faruk SÜMER-M.Baha TANMAN. **a.g.m.**, 461-462.

⁵⁴ Ernest DIEZ. **a.g.e.**, 207-208.

İKİNCİ BÖLÜM

KATALOG

A-KATALOG

Örnek No	:1
Fotoğraf No	:1–3
Çizim No	:1–4
Envanter No	:1148
İnceleme Tarihi	:17.04.2004
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Bilinmemektedir.
Tarih	:H.751/M.1350
Batı Cephesi Kitabesi	:Yazılar silik olduğu için okunamamıştır.
Doğu Cephesi Kitabesi	:“... Ehade hamsin ve seb’a mi’e”
Tür	:Bilinmemektedir.
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Sandukanın üst kısmı yıpranmıştır.
Boyutlar	:

Yükseklik Genişlik Kalınlık

Yalancı Kaide	–	95	22
Gövde	–	90	21
Üst	–	89	20
Batı Cephesi	36	–	–
Doğu Cephesi	30	–	–

Kullanılan Malzeme	: Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu	:Bitkisel Süsleme(Palmet, Lotus) ve Yazı
Yazı Türü	:Nesih
Kompozisyon	:

Kuzey Cephesi :Batı cephesinden doğu cephesine doğru yüksekliği alçalan, iki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesinin üzerinde herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde palmet ve lotuslardan oluşan bitkisel bir süsleme şeridi bulunmaktadır. Üst kısımda bulunan yazılar dökülmüştür. (Fotoğraf No: 1), (Çizim No: 1)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Üst kısımda bulunan yazılar dökülmüştür.(Çizim No:2)

Batı Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla iki bölüme ayrılmış olup bu bölmelere ölen kişinin kimliği ile ilgili bilgilerin bulunduğu kitabe bulunmaktadır. Alınlık kısımda bulunan yazılar dökülmüştür. Kaide üzerinde herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. (Fotoğraf No:2), (Çizim No:3)

Doğu Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış olup bu bölmelere ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili bilgilerin bulunduğu kitabe bulunmaktadır. Alınlık kısmında bulunan yazılar dökülmüştür. Kaide üzerinde herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. . (Fotoğraf No:3), (Çizim No:4)

Fotoğraf No: 1

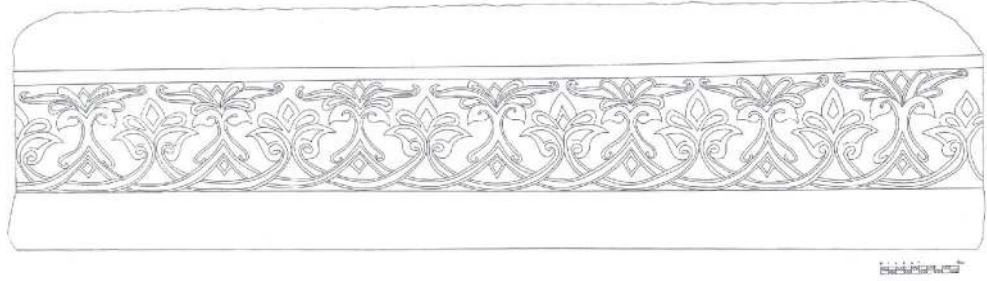
Fotoğraf No: 2

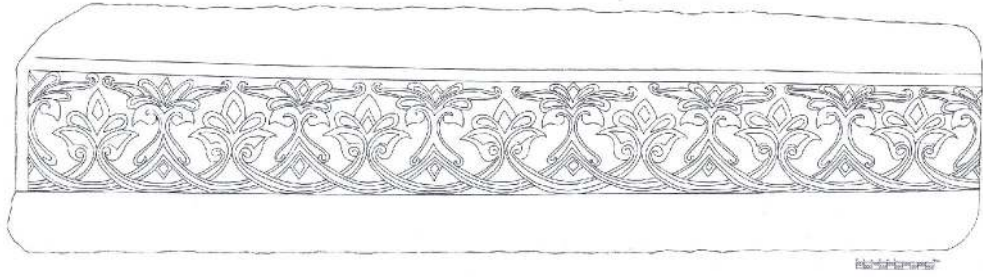
Fotoğraf No: 3

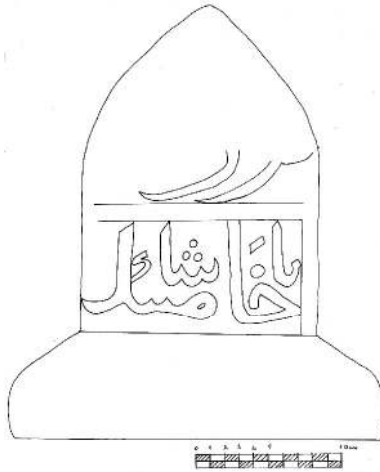
Çizim No: 1

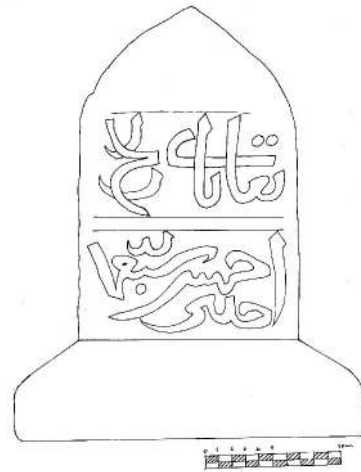
Çizim No: 2

Çizim No: 3

Çizim No: 4

Örnek No	:2
Fotoğraf No	:4–7
Çizim No	:5–8
Envanter No	:911
İnceleme Tarihi	:11.09.2003
Yeri	:Niğde Ak Medrese'nin içinde bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Kutlu Han
Tarih	:H.758/M.1357
Batı Cephesi Kitabesi	:“Vefat merhume el-hacı Kutlu Han vatan-ı şer’aha”
Doğu Cephesi Kitabesi	:“fi şuhur şevval sene semaniye hamsin ve seb’a mie”
Tür	:Erkek mezartaşı
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Sağlam
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	167	29
Gövde	–	165	21
Üst	–	162	18
Batı Cephesi	35	–	–
Doğu Cephesi	35	–	–

Kullanılan Malzeme :Mermer malzeme kullanılmıştır.

Yapım Tekniği :Oyma Tekniği uygulanmıştır.

Seçilen Konu :Geometrik Süsleme(Yarım Oniki Kollu Yıldız Geçmesi, Beş köşeli Yıldız, Altıgen), Mukarnas ve Yazı

Yazı Türü :Sülüs

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :İki kademeli, prizmatik gövdeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesinin üzerinde çift sıra mukarnas şeridi bulunmaktadır. Mukarnasların içleri dilimli olarak yapılmıştır. Birinci sıradaki mukarnas dilimlerinin içlerinde damla motifi, ikinci sıradaki mukarnas dilimlerinin içlerinde baklava motifi bulunmaktadır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde merkezdeki yarım oniki köşeli yıldızlardan türeyen yarım oniki kollu yıldızların birbirine geçme yapması ile oluşan geometrik bir şerit bulunmaktadır. Geçmeler aralarda altıgenler oluşturmaktadır. Geometrik geçmenin üst kısmında Ayetel Kürsi'nin bir kısmı yazılıdır. (Fotoğraf No:4), (Çizim No:5)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Geometrik geçmenin üst kısmında bulunan yazıda Ayetel Kürsi'nin devamı yer almaktadır.(Fotoğraf No:5), (Fotoğraf No:6), (Çizim No:6)

Batı Cephesi :Cephede ölen kişinin kimliği ile ilgili bilgilerin bulunduğu kitabe bulunmaktadır. Kaide üzerinde içleri damla motifi bulunan dilimli mukarnaslar bulunmaktadır. (Çizim No:7)

Doğu Cephesi :Cephede ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili bilgilerin bulunduğu kitabe bulunmaktadır. Kaide üzerinde içleri damla motifi bulunan dilimli mukarnaslar bulunmaktadır. (Fotoğraf No:7), (Çizim No:8)

Fotoğraf No: 4

Fotoğraf No: 5

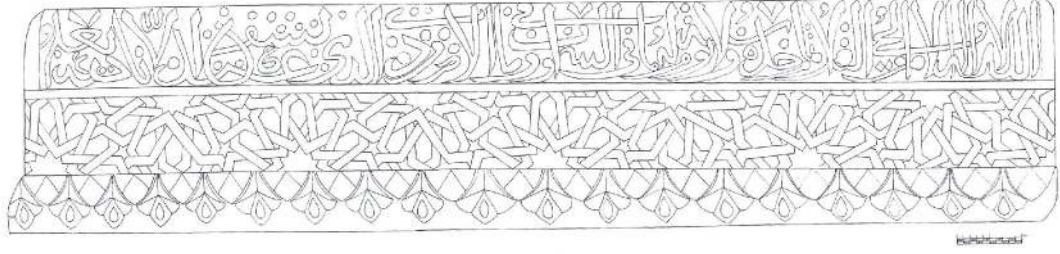
Fotoğraf No: 6

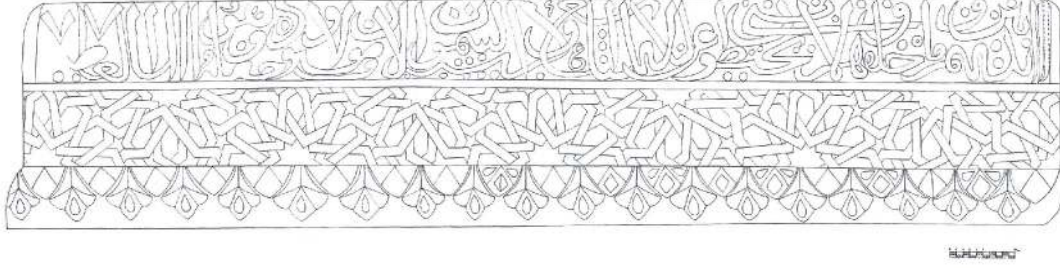
Fotoğraf No: 7

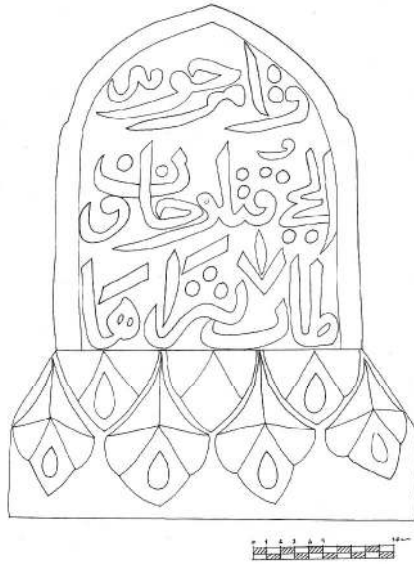
Çizim No: 5

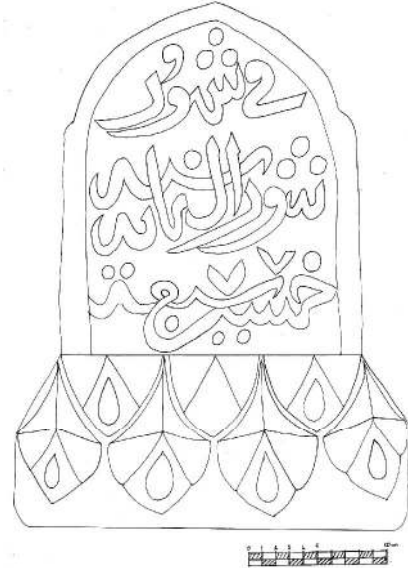
Çizim No: 6

Çizim No: 7

Çizim No: 8

Örnek No	:3
Fotoğraf No	:8–10
Çizim No	:9–11
Envanter No	:232/272
İnceleme Tarihi	:11.09.2003/17.04.2004
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Melike Hatun
Tarih	:H.774/M.1372–73
Kitabe	:Sandukanın kitabesi geometrik bezemelerle süslü gövdenin üst kısmında yer almaktadır.
Kuzey Cephede	:“Vefat merhume mağfure erz Melike Hatun
Nuru'llah ...”	
Güney Cephede	: “El-vahid sani şevval sene erbe'a seb'in ve
se'amie”	
Tür	:Kadın mezartaşı
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Batı cephesinin alt kısmı ile doğu cephesinin üst kısmı kırıktır.
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	110	16
Gövde	–	107	15
Üst	–	107	11
Batı Cephesi	28	–	–
Doğu Cephesi	23	–	–

Kullanılan Malzeme :Mermer malzeme kullanılmıştır.

Yapım Tekniği :Oyma ve Kazıma Tekniği uygulanmıştır.

Seçilen Konu :Bitkisel Süsleme (Palmet, Rumi), Geometrik Süsleme (Geometrik Geçme Motifi, Altıgen, Altı Köşeli Yıldız, Zencirek Motifi), Yazı

Yazı Türü :Talik

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :Batı cephesinde doğu cephesine doğru yüksekliği alçalan iki kademeli bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesinde zencirek bordürü yer almaktadır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde kırık çizgilerin birbirine geçme yapması ile oluşan geometrik bir kompozisyon bulunmaktadır. Bu geometrik geçmelerin aralarında bulunan altıgenler ve altı köşeli yıldız motifleri belli aralıklarla yerleştirilmiştir. Sandukanın üst kısmında ölen kişinin kimliği ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Yazıların arasında serpmeler olarak yerleştirilen rumiler bulunmaktadır. (Fotoğraf No:8), (Çizim No:9)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Sandukanın üst kısmında ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili bilgiler yer almaktadır. (Fotoğraf No:9), (Çizim No:10)

Batı Cephesi :Batı cephesinde bitkisel bir kompozisyon yer almaktadır. Simetrik olarak yerleştirilmiş birer rumi motifinin arasında üç yapraklı bir palmet bulunur. Rumilerin birleşme noktası bir palmet ile nihayetlenmektedir. Gövdenin altında zencirek şeridi bulunmaktadır. Kaidenin kuzey alt kısmı kırılmıştır. (Fotoğraf No:10), (Çizim No:11)

Doğu Cephesi :Sandukanın doğu cephesi yani ayakucu tarafı kırılmış olduğundan burada bulunan bezeme hakkında bir bilgiye sahip değiliz.

Fotoğraf No: 8

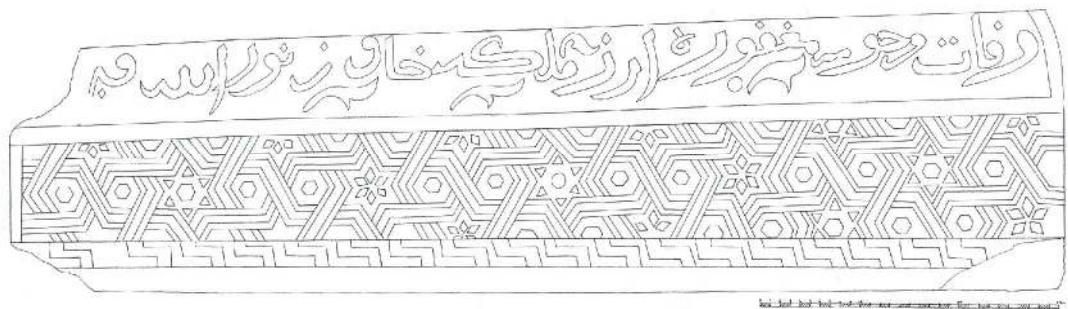
Fotoğraf No: 9

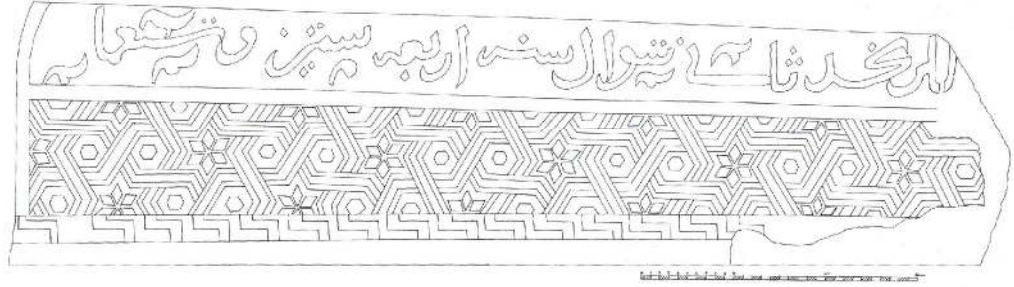
Fotoğraf No: 10

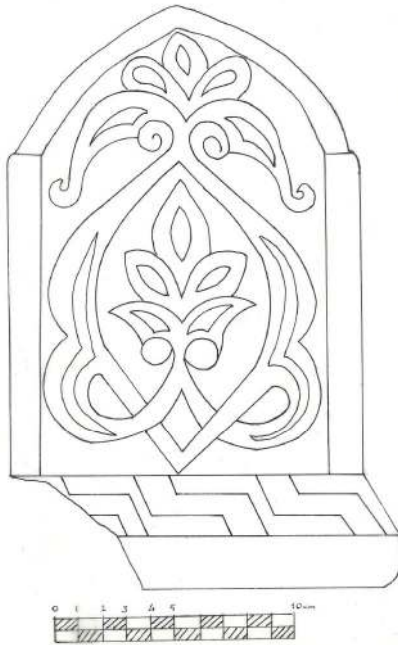
Çizim No: 9

Çizim No: 10

Çizim No: 11

Örnek No	:4
Fotoğraf No	:11–13
Çizim No	:12–15
Envanter No	:282
İnceleme Tarihi	:11.09.2003
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Hacı Ali
Tarih	:H.782/M.1380-1381
Batı Cephesi Kitabesi	:"Vefat Merhum Hacı Ali"
Doğu Cephesi Kitabesi	:"Fi sene isneyn ve semanin ve seb'a mie "
Tür	:Erkek Mezartaşı
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Sağlam
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	54	15
Gövde	–	54	15
Üst	–	54	13
Batı Cephesi	26	–	–
Doğu Cephesi	24	–	–

Kullanılan Malzeme	:Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu	:Geometrik Süsleme(Geometrik Geçme Motifi, Altıgen), Mukarnas Şeridi ve Yazı
Yazı Türü	:Nesih

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :Batı cephesinden doğu cephesine doğru yüksekliği alçalan, iki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesinin üzerinde tek sıra dilimli mukarnas şeridi uzanmaktadır. Mukarnaslar yıpranmış vaziyettedir. Kaide üzerine oturan sandukanın gövdesinin üzerinde geometrik geçmelerden oluşan bir şerit uzanmaktadır. Geometrik geçmeler aralarda altıgenler oluşturmaktadır. Sandukanın üst kısmında bulunan yazılar dökülmüştür. (Fotoğraf No:11), (Çizim No:12)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmış olup üst kısımda bulunan yazılar da dökülmüştür. (Çizim No:13)

Batı Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla iki bölüme ayrılmış ve bölmelere ölen kişinin kimliği ile bilgilerin bulunduğu kitabe yerleştirilmiştir. Kaide kısmı boş bırakılmıştır. (Fotoğraf No:12), (Çizim No:14)

Doğu Cephesi :Bu cephede ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili bilgilerin bulunduğu kitabe yerleştirilmiştir. Cephenin ortasında bir delik bulunmaktadır. Kaide kısmı boş bırakılmıştır.(Fotoğraf No:13), (Çizim No:15)

Fotoğraf No: 11

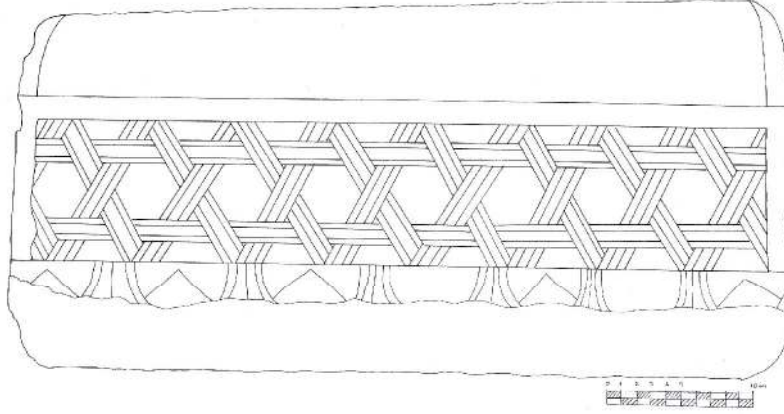
Fotoğraf No: 12

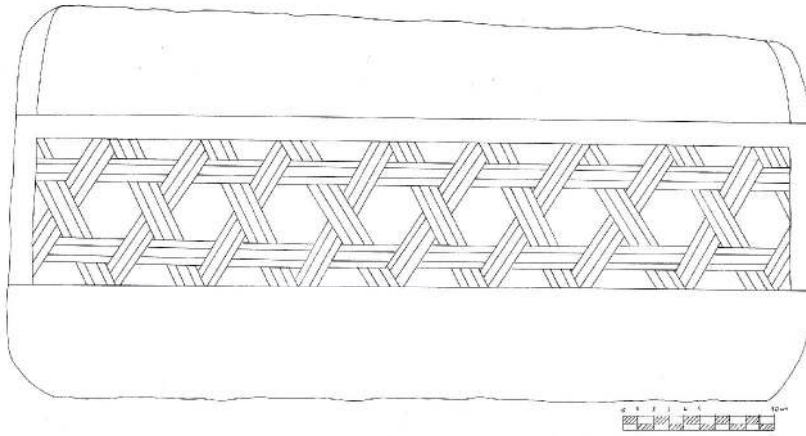
Fotoğraf No: 13

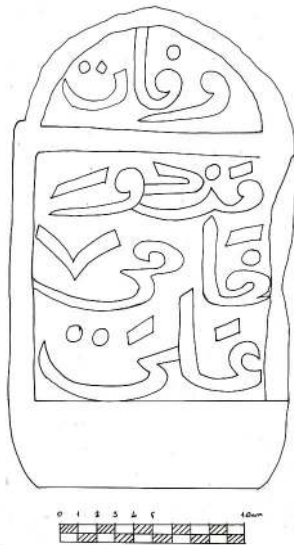
Çizim No: 12

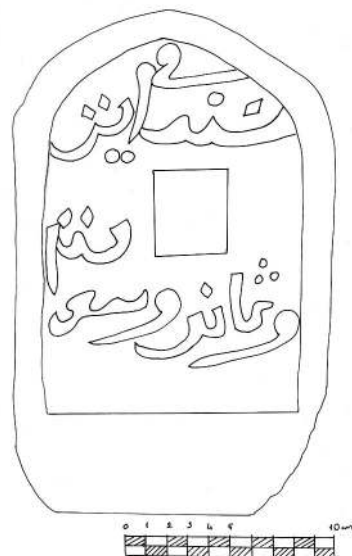
Çizim No: 13

Çizim No: 14

Çizim No: 15

Örnek No	:5
Fotoğraf No	:14–16
Çizim No	:16–19
Envanter No	:245–292
İnceleme Tarihi	:11.09.2003–17.04.2004
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Fahrettin
Tarih	:H.790/M.1388
Batı Cephesi Kitabesi	: "....merhum Fahreddin"
Doğu Cephesi Kitabesi	: ".... ve tis'in ve seb'a mie"
Tür	:Erkek mezartaşı
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Sandukanın üst kısmında bulunan yazıların bir kısmı yıpranmıştır.
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	118	25
Gövde	–	115	21
Üst	–	112	18
Batı Cephesi	36	–	–
Doğu Cephesi	32	–	–

Kullanılan Malzeme	:Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu	:Bitkisel Süsleme(Rumi), Mukarnas ve Yazı
Yazı Türü	:Sülüs

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :Batı cephesinden doğu cephesine doğru yüksekliği alçalan, iki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesinin üzerinde çift sıra mukarnas şeridi bulunmaktadır. Mukarnasların ilk sırasının içleri dilimli olarak yapılmış olup içlerinde damla motifi bulunmaktadır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde ve üst kısımda Ayet'el Kürsi yazılıdır. Yazıların aralarına rumi motifleri yerleştirilmiştir. (Fotoğraf No:14), (Çizim No:16)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. (Çizim No:17)

Batı Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış ve bölmelere ölen kişinin kimliği ile bilgilerin bulunduğu kitabe yerleştirilmiştir. Üst bölme yıpranmıştır. Kaide kısmında çift sıra mukarnas şeridi bulunmaktadır. Mukarnasların ortalarına damla motifi yerleştirilmiştir. (Fotoğraf No:15), (Çizim No:18)

Doğu Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış ve bölmelere ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili bilgilerin bulunduğu kitabe yerleştirilmiştir. Üst bölme yıpranmıştır. Kaide kısmında çift sıra mukarnas şeridi bulunmaktadır. Mukarnasların ortalarına damla motifi yerleştirilmiştir. (Fotoğraf No:16), (Çizim No:19)

Fotoğraf No: 14

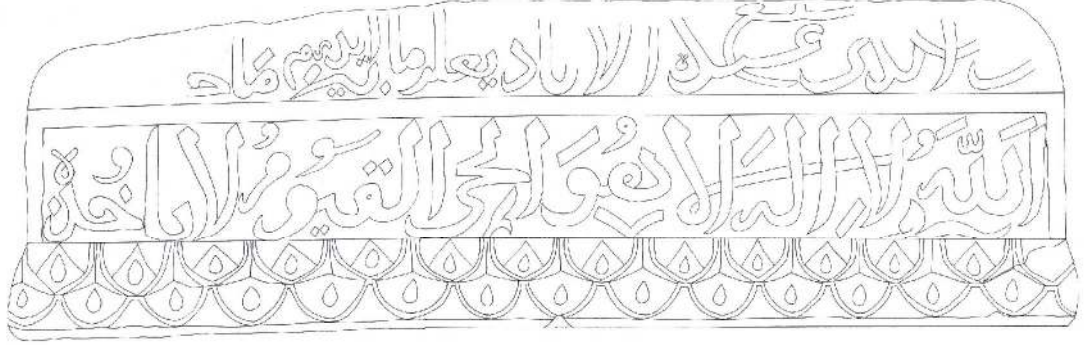
Fotoğraf No: 15

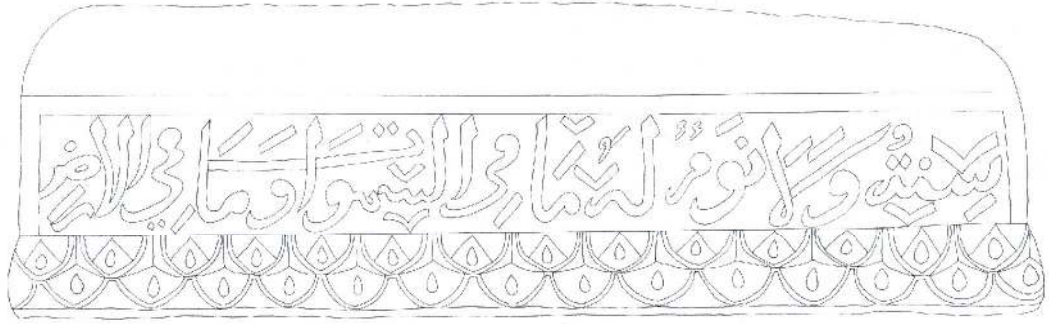
Fotoğraf No: 16

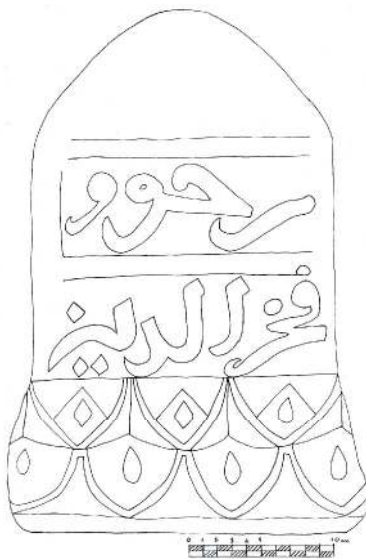
Çizim No: 16

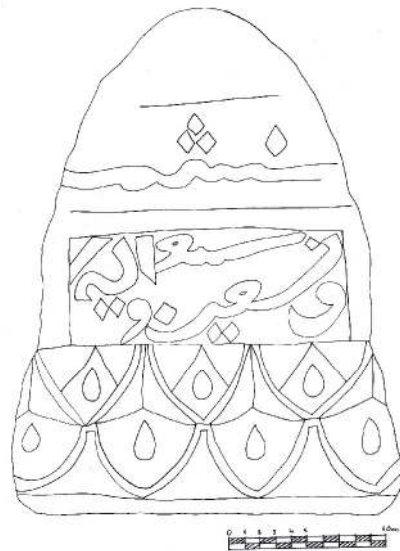
Çizim No: 17

Çizim No: 18

Çizim No: 19

Örnek No	:6
Fotoğraf No	:17–21
Çizim No	:20–23
Envanter No	:211–298
İnceleme Tarihi	:11.09.2003
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Afet Hatun
Tarih	:H.804/M.1401–02
Batı Cephesi Kitabesi	:“Vefat Merhume Afet Hatun”
Doğu Cephesi Kitabesi	:“Tarihine sene erbe’a ve semani’e mie”
Tür	:Kadın mezar taşı
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka.
Bugünkü Durumu	:Sağlam
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	110	22
Gövde	–	96	18
Üst	–	93	17
Batı Cephesi	36	–	–
Doğu Cephesi	36	–	–

Kullanılan Malzeme	:Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu	:Mukarnas Şeridi ve Yazı
Yazı Türü	:Nesih
Kompozisyon	:

Kuzey Cephesi :İki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesinde çift sıra mukarnas şeridi bulunmaktadır. Mukarnasların içleri boş olarak bırakılmıştır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde ve üst kısımda Ayetel Kürsi yazılıdır. Sandukanın gövdesinde Ayetel Kürsi'nin bitiminde;

“Şehidallahü lailahe illa hüve'l melaiketü” (Ali İmran Suresi 18.Ayet)

Tercümesi: “Melekler Allah'tan başka tanrı olmadığına şahitlik ederler.” yazılıdır. (Fotoğraf No:17), (Çizim No:20)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Sandukanın gövde ve üst kısmında Ayetel Kürsi'nin devamı yer almaktadır. (Fotoğraf No:18), (Fotoğraf No:19), (Çizim No:21)

Batı Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış ve bölmelere ölen kişinin kimliği ile bilgilerin bulunduğu kitabe yerleştirilmiştir. Kaide kısmında bulunan mukarnasların ortalarına damla motifi yerleştirilmiştir. (Fotoğraf No:20), (Çizim No:22)

Doğu Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış ve bölmelere ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili bilgilerin bulunduğu kitabe yerleştirilmiştir. Kaide kısmında bulunan mukarnasların ortalarına damla motifi yerleştirilmiştir. (Fotoğraf No:21), (Çizim No:23)

Fotoğraf No: 17

Fotoğraf No: 18

Fotoğraf No: 19

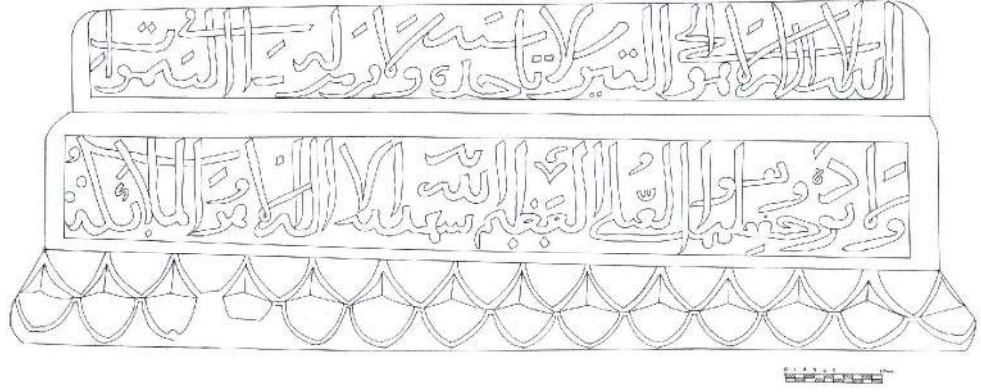
Fotoğraf No: 20

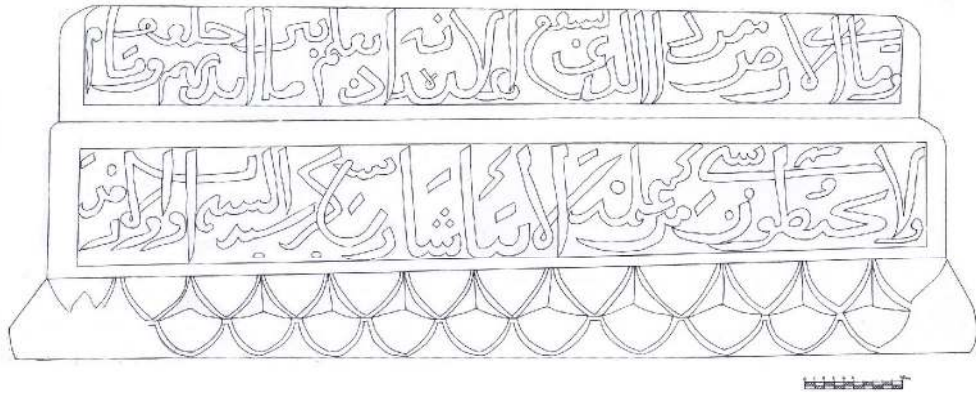
Fotoğraf No: 21

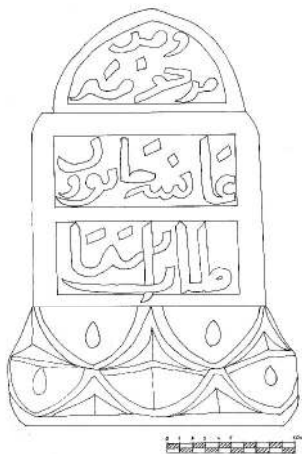
Çizim No: 20

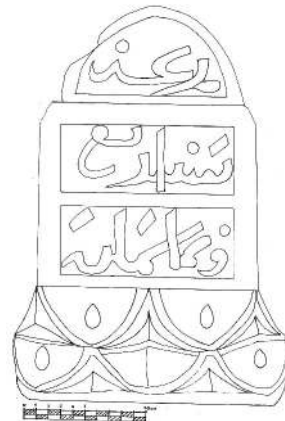
Çizim No: 21

Çizim No: 22

Çizim No: 23

Örnek No	:7
Fotoğraf No	:22–26
Çizim No	:24–27
Envanter No	:233–276
İnceleme Tarihi	:11.09.2003
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Mehmed
Tarih	: H.804/M.1401-02
Batı Cephesi Kitabesi	:“Vefat Merhum Mehmed ruhuna el-fatiha”
Doğu Cephesi Kitabesi	:“Ve fi tarihine erbea ve semanie-mie”
Tür	:Erkek mezartaşı
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Sanduka ortadan ikiye kırılmıştır.
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	99	19
Gövde	–	99	16
Üst	–	99	11
Batı Cephesi	26	–	–
Doğu Cephesi	20	–	–

Kullanılan Malzeme	:Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu	:Yazı
Yazı Türü	: Sülüs

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :Batı cephesinden doğu cephesine doğru yüksekliği alçalan, iki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesi dışa doğru çıkıntılı olup üzerinde herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde ve üst kısımda Ayetel Kürsi'nin bir kısmı yazılıdır. (Fotoğraf No:23), (Fotoğraf No:24), (Çizim No:25)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Burada kuzey cephede bulunan Ayetel Kürsi'nin devamı gövde ve üst kısımda yer almaktadır. Sandukada herhangi bir tezyini unsura rastlanmamaktadır. (Fotoğraf No:22), (Çizim No:24)

Batı Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış ve bölmelere ölen kişinin kimliği ile bilgilerin bulunduğu kitabe yerleştirilmiştir. (Fotoğraf No:25), (Çizim No:26)

Doğu Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış olup bu bölmelere ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili bilgilerin bulunduğu kitabe yerleştirilmiştir. (Fotoğraf No:26), (Çizim No:27)

Fotoğraf No: 22

Fotoğraf No: 23

Fotoğraf No: 24

Fotoğraf No: 25

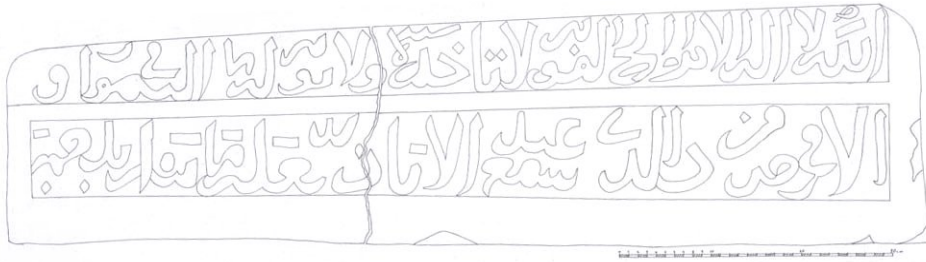
Fotoğraf No: 26

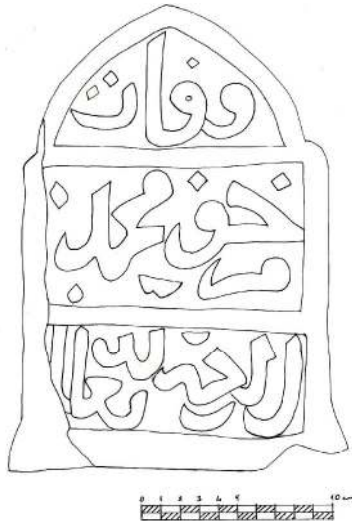
Çizim No: 24

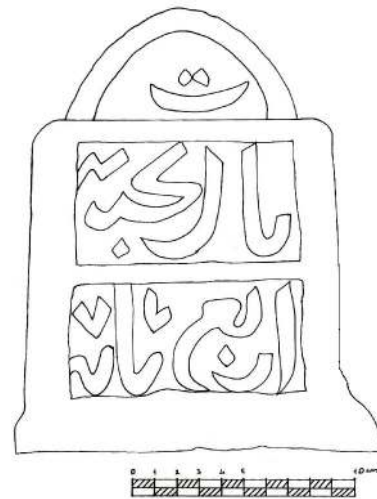
Çizim No: 25

Çizim No: 26

Çizim No: 27

Örnek No :8
 Fotoğraf No :27–31
 Çizim No :28–31
 Envanter No :217–285
 İnceleme Tarihi :11.09.2003
 Yeri :Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
 Kime Ait Olduğu :
 Tarih :H.806/M.1403-04
 Batı Cephesi Kitabesi :“Vefat merhume masume binti Muhammed”
 Doğu Cephesi Kitabesi :“Ve fi tarihine sitte ve semanemi'e”
 Tür :Kadın mezartaşı
 Formu :İki kademeli, prizmatik sanduka
 Bugünkü Durumu :Sağlam
 Boyutlar :

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	103	20
Gövde	–	100	14
Üst	–	100	10
Batı Cephesi	30	–	–
Doğu Cephesi	30	–	–

Kullanılan Malzeme :Mermer malzeme kullanılmıştır.
 Yapım Tekniği :Oyma Tekniği uygulanmıştır.
 Seçilen Konu :Yazı ve Mukarnas Şeridi
 Yazı Türü :Sülüs

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :İki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesi dışa doğru çıkıntılı olup üzerinde iki sıra halinde mukarnas şeridi uzanmaktadır. Üst şeritteki bazı mukarnasların içleri baklava motifinin yapılması ile dilimli hale gelmiştir. Bazı mukarnasların içlerinde ise damla motifi bulunmaktadır. Alt mukarnaslar ise sade olarak bırakılmıştır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde ve üst kısımda Ayetel Kürsi yazılıdır. (Fotoğraf No:27), (Çizim No:28)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Burada Ayetel Kürsi sadece gövde kısımda devam etmektedir. Üst kısımda ise;

“Kâle'n-Nebiyu aleyhi's-selâm el-mu'minûne lâ yemûtûne bel yekûlûne min dâr ilâ dârin...”

Tercümesi: “İnananlar ölmezler. Bilakis onlar bir dünyadan başka bir dünyaya göç ederler.” yazılı bir hadis bulunmaktadır. (Fotoğraf No:28),(Fotoğraf No:29), (Çizim No:29)

Batı Cephesi :Kaidenin üzeri çift sıra mukarnaslar ile bezenmiştir. Mukarnasların ilk sırası dilimli olarak yapılmıştır. Cephe silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış olup bu bölmelerde ölen kişinin kimliği ile ilgili bilgiler yer almaktadır. (Fotoğraf No:30), (Çizim No:30)

Doğu Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış olup bu bölmelerde ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Bu cephede de ilk sırası dilimli olarak yapılmış mukarnaslar yer almaktadır. (Fotoğraf No:31), (Çizim No:31)

Fotoğraf No: 27

Fotoğraf No: 28

Fotoğraf No: 29

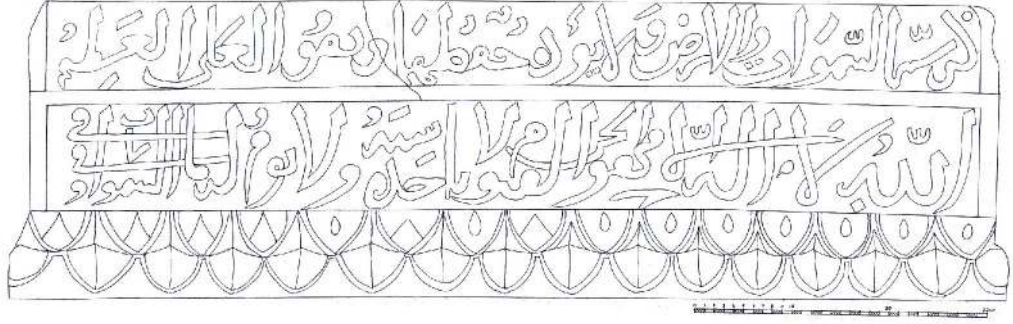
Fotoğraf No: 30

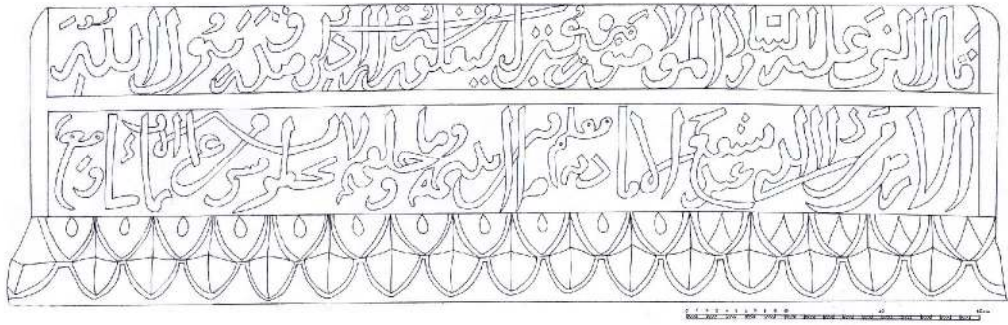
Fotoğraf No: 31

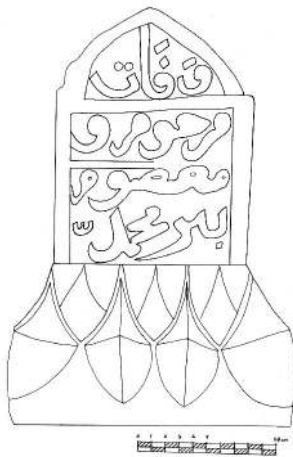
Çizim No: 28

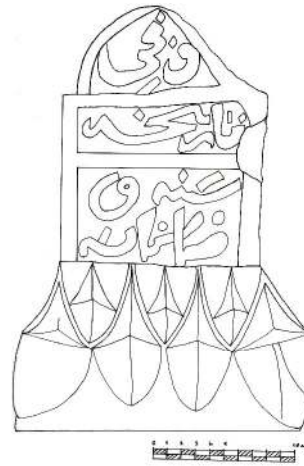
Çizim No: 29

Çizim No: 30

Çizim No: 31

Örnek No :9
 Fotoğraf No :32–35
 Çizim No :32–35
 Envanter No : 223/273
 İnceleme Tarihi :11.09.2003
 Yeri :Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
 Kime Ait Olduğu :Mehmed Bin Ağa
 Tarih :H.810/M.1407
 Batı Cephesi Kitabesi :“El merhum Mehmed Bin Ağa”
 Doğu Cephesi Kitabesi :“Fi tarih sene aşere ve semanie’-mie”
 Tür :Erkek mezartaşı
 Formu :İki kademeli, prizmatik sanduka
 Bugünkü Durumu :Sağlam
 Boyutlar :

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	64	15
Gövde	–	58	11
Üst	–	57	10
Batı Cephesi	35	–	–
Doğu Cephesi	31	–	–

Kullanılan Malzeme :Mermer malzeme kullanılmıştır.
 Yapım Tekniği :Oyma Tekniği uygulanmıştır.
 Seçilen Konu :Bitkisel Süsleme (Palmet), Geometrik Süsleme(Rozet (Altı Köşeli Yıldız, Sekiz Köşeli Yıldız, Çarkıfelek))ve Yazı
 Yazı Türü : Sülüs

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :Batı cephesinden doğu cephesine doğru yüksekliği alçalan, iki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesi dışa doğru çıkıntılı olup üzerinde herhangi bir süsleme yoktur. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinin merkezi bir madalyon ile bezenmiştir. Madalyonun göbeği altı dilimli olarak tasarlanmıştır. Bu madalyonun her iki ucu da palmet ile nihayetlenmektedir. Palmetler beş yapraklı olarak yapılmıştır. Ayakucu tarafındaki palmetin üstüne simetrik olarak yerleştirilmiş olan rozetlerin iç dolguları çarkıfelek motifi şeklinde olup, palmet yapraklarının alt kısmında bulunan rozetlerin iç dolguları ise altı köşeli yıldız şeklindedir. Başucu tarafında bulunan palmetin hemen üstünde diğerlerinden daha büyük altı köşeli yıldız motifli bir rozet bulunmaktadır. Buradaki palmet yapraklarının alt kısmında yine simetrik birer altı kollu yıldız motifli rozet bulunur. Simetrik olarak yerleştirilenler hariç tüm altı kollu yıldızların formları birbirinden farklıdır. Prizmatik gövdenin üst kısmının ortasında geometrik geçmelerden oluşan rozet bulunmaktadır. Geçmelerin aralarında altı köşeli yıldız motifi oluşmuştur. (Fotoğraf No:32), (Çizim No:33)

Güney Cephesi :Güney cephesi ile kuzey cephesinin formları hemen hemen aynıdır. Burada bulunan palmetler üç yapraklı olarak tasarlanmıştır. Ayakucu tarafındaki palmetin üstüne simetrik olarak yerleştirilmiş olan rozetlerin iç dolguları sekiz kollu yıldız şeklinde olup, yaprakların alt kısmında bulunan rozetlerin iç dolguları ise altı köşeli yıldız şeklindedir. Başucu tarafında bulunan palmetin üstüne simetrik olarak yerleştirilmiş altı köşeli yıldız motifli birer rozet bulunmaktadır. Palmetin yapraklarının altında ise simetrik birer çarkıfelek motifli rozet yer almaktadır. Prizmatik gövdenin üst kısmının ortasında geometrik geçmelerden oluşan rozet bulunmaktadır. Geçmelerin aralarında altı köşeli yıldız motifi oluşmuştur. (Fotoğraf No:33), (Çizim No:32)

Batı Cephesi :Batı cephesi silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış olup bu bölmelere ölen kişinin kimliği ile ilgili bilgiler yazılmıştır. (Fotoğraf No:35), (Çizim No:34)

Doğu Cephesi :Doğu cephesi ile batı cephesi aynı formda olup burada ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Kaidenin güney alt kısmı kırılmıştır. (Fotoğraf No:34), (Çizim No:35)

Fotoğraf No: 32

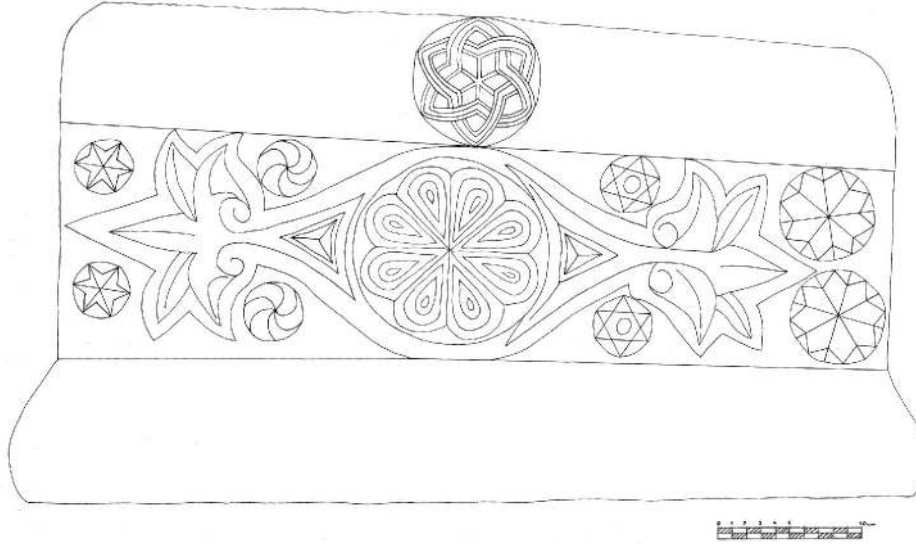

Fotoğraf No: 33

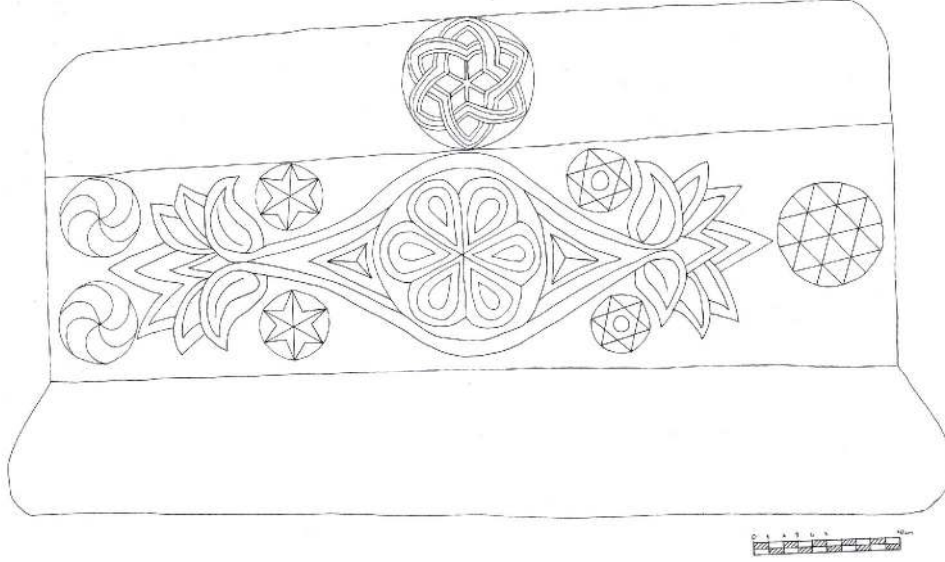

Fotoğraf No: 34

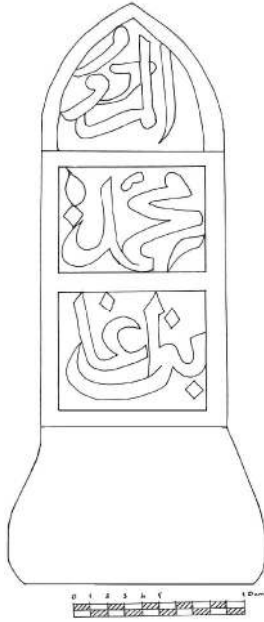

Fotoğraf No: 35**Çizim No: 32**

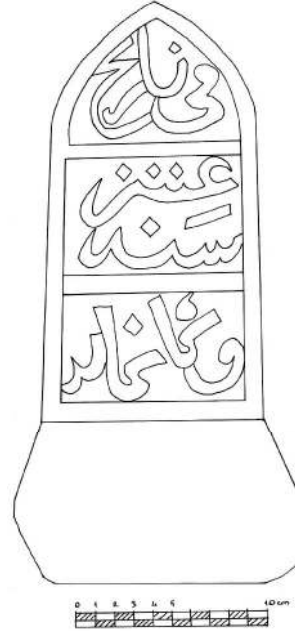
Çizim No: 33

Çizim No: 34

Çizim No: 35

Örnek No :10
 Fotoğraf No :36–38
 Çizim No :36–38
 Envanter No :1167/251
 İnceleme Tarihi :17.04.2004
 Yeri :Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
 Kime Ait Olduğu :Bilinmemektedir.
 Tarih :H.816/M.1413-14
 Doğu Cephesi Kitabesi : "Fi sitte' aşere ve semânie'mie"
 Tür :Bilinmemektedir.
 Formu :İki kademeli, prizmatik sanduka
 Bugünkü Durumu :Sandukanın batı cephesi kırılmıştır.
 Boyutlar :

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	48	17
Gövde	–	47	16
Üst	–	52	16
Batı Cephesi	37	–	–
Doğu Cephesi	36	–	–

Kullanılan Malzeme :Mermer malzeme kullanılmıştır.
 Yapım Tekniği :Oyma Tekniği uygulanmıştır.
 Seçilen Konu :Mukarnas ve Yazı
 Yazı Türü :Sülüs

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :İki kademeli, prizmatik gövdeli tek bir bloktan oluşan bir sandukadır Sandukanın yalancı kaidesinde çift sıra mukarnas şeridi bulunmaktadır. Mukarnasların içleri boş bırakılmıştır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde;

“Allahu ennehu la ilahe illa hu”

üst kısımda;

“... el-erd men zellezi yeşfe’u” yazılıdır. (Fotoğraf No:36), (Çizim No:36),

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde;

“ Ve’l-melaiketühü ve ülül ilmi”

üst kısımda;

“ ’indallahu illa bi’izni ya’lemu ma beyne eydihim” yazılıdır. (Fotoğraf No:37), (Çizim No:37)

Doğu Cephesi :Bu cephede ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili bilgilerin bulunduğu kitabe yer almaktadır. Kaide kısmında çift sıra mukarnaslar yer almaktadır. Mukarnasların içleri boş bırakılmıştır. Fotoğraf No:38),(Çizim No:38)

Sandukanın batı cephesi kırılmıştır

Fotoğraf No: 36

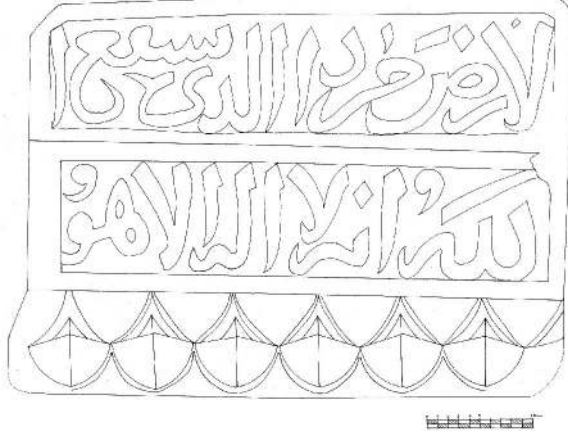
Fotoğraf No: 37

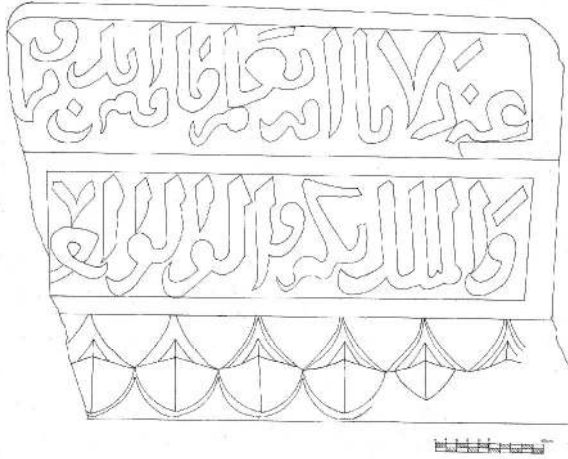
Fotoğraf No: 38

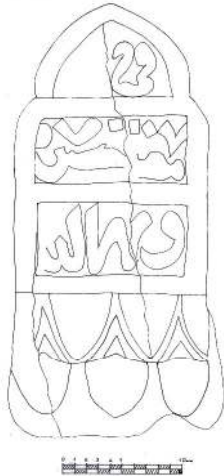
Çizim No: 36

Çizim No: 37

Çizim No: 38

Örnek No	:11
Fotoğraf No	:39–41
Çizim No	:39–41
Envanter No	:1221
İnceleme Tarihi	:17.04.2004
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Bilinmemektedir.
Tarih	:H.816/M.1413-14
Batı Cephesi Kitabesi	:Batı cephesi kırılmıştır.
Doğu Cephesi Kitabesi	: "Ve fi tarihine sitte aşere ve semanie'mie"
Tür	:Bilinmemektedir.
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Sanduka kırıktır.
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	55	24
Gövde	–	55	20
Üst	–	55	17
Batı Cephesi	33	–	–
Doğu Cephesi	31	–	–

Kullanılan Malzeme	:Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu	:Mukarnas ve Yazı
Yazı Türü	:Nesih

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :İki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesinin üzerinde çift sıra mukarnas şeridi bulunmaktadır. Mukarnaslar dilimli olarak yapılmış olup içlerine damla motifi yerleştirilmiştir. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde; “.... La ilahe illa hüve'l-azizu'l-hakim”

üst kısımda;

“.... Yeşfe'u 'indehu illa bi-iznihi ya'lemu ma beyne eydihim ve ma halfehüm”(Ayetel Kürsi'nin Bir kısmı) yazılıdır. (Fotoğraf No:39), (Çizim No:39)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde;

“İnne'ddine 'inda'llahhi'il-islam”(Ali İmrân Suresi, 19. Ayet)

üst kısımda;

“Vela yuhitune bişey'in min ilmihi illa bi-ma-şae”(Ayetel Kürsinin bir kısmı) yazılıdır. (Fotoğraf No:40), (Çizim No:40)

Doğu Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla dört bölüme ayrılmış olup bu bölmelere ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili kitabe yerleştirilmiştir. Kaide kısmında çift sıra mukarnas şeridi bulunmaktadır. Mukarnasların içlerinde damla motifi bulunmaktadır. (Fotoğraf No:41), (Çizim No:41)

Sandukanın batı cephesi kırılmıştır.

Fotoğraf No: 39

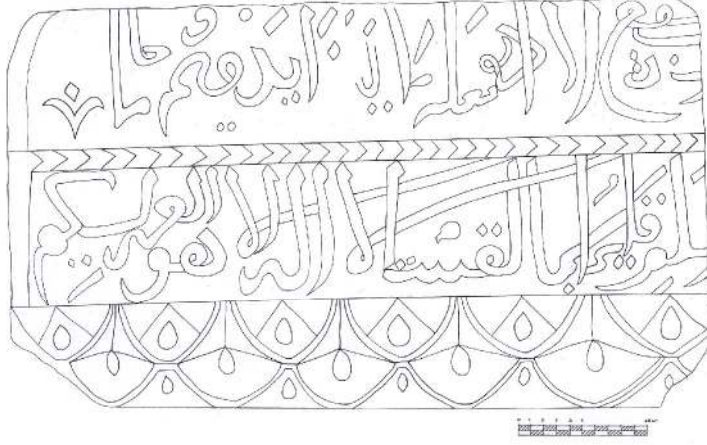
Fotoğraf No: 40

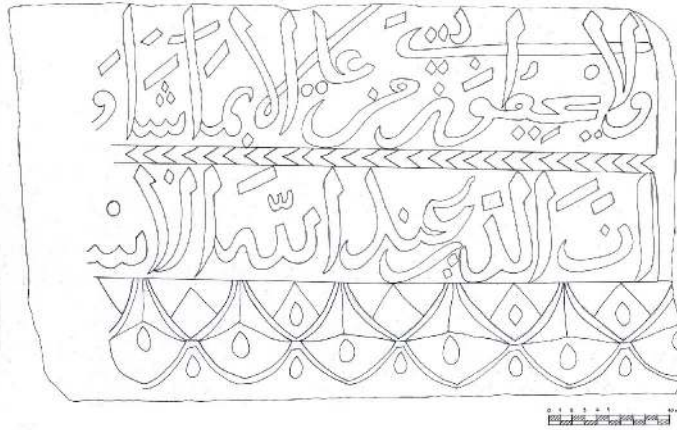
Fotoğraf No: 41

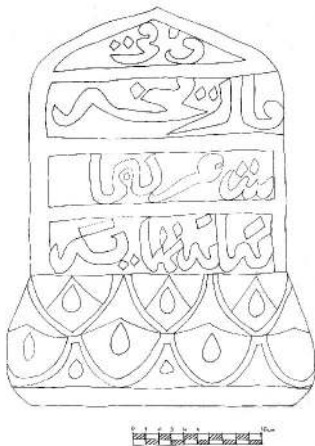
Çizim No: 39

Çizim No: 40

Çizim No: 41

Örnek No	:12
Fotoğraf No	:42–46
Çizim No	:42–45
Envanter No	:328–1155–228
İnceleme Tarihi	:11.09.2003
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	: Bilinmemektedir.
Tarih	:H.817/M.1414
Batı Cephesi Kitabesi	:“.....masum en’am”
Doğu Cephesi Kitabesi	:“Sene ve seb'a 'aşere ve semânemi'e”
Tür	:Erkek Mezartaşı
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Kuzey ve batı cephesinin üst köşesi yıpranmıştır. Doğu cephesinin oturduğu yalancı kaidenin bir kısmı kırıktır.
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	84	19
Gövde	–	80	13
Üst	–	79	10
Batı Cephesi	33	–	–
Doğu Cephesi	33	–	–

Kullanılan Malzeme	:Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu	:Bitkisel Süsleme(Yaprak) ve Yazı
Yazı Türü	:Sülüs

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :İki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesi dışa doğru çıkıntılı olup üzerinde herhangi bir süsleme yoktur. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde; “Kâle Rasûlullahi sallî aleyhi ve sellem uksirû zikra”

üst kısımda; "(-el-mevti- burası yıpranmıştır) mufriki'l-cemââti kâtii'ş-şehveti”

yazılıdır. Yazıların aralarında serpme yaprak motifi bulunmaktadır. (Fotoğraf No:42), (Çizim No:42)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Sandukanın gövdesinde; “Hâdimi'l-lezzâti sadaka resulullah”

üst kısımda; “el-mevti hâdimi'l-lezzâti ve muhribi'l-buyûti”

Tercümeleri: Hz. Peygamber (S.A.V) şöyle buyurdu:"Evleri yıkan, lezzetleri ortadan kaldıran şehveti yok eden ve cemaatleri dağıtan ölümü, çok çok anınız. Allah'ın elçisi doğru söyler". yazılıdır. Yazıların aralarında serpme yaprak motifi bulunmaktadır.(Fotoğraf No:43), (Fotoğraf No:44), (Çizim No:43)

Batı Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla iki bölüme ayrılmış ve bölmelere kitabe yerleştirilmiştir. Cephenin üst kısmı yıpranmış olduğundan burada ne yazılı olduğu bilinmemektedir. (Fotoğraf No:45), (Çizim No:44)

Doğu Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış olup bu bölmelerde kitabe bulunmaktadır. Cephenin üst kısmı yıpranmış olup kaide kısmının altı kırılmıştır.(Fotoğraf No:46), (Çizim No:45)

Fotoğraf No: 42

Fotoğraf No: 43

Fotoğraf No: 44

Fotoğraf No: 45

Fotoğraf No: 46

Örnek No	:13
Fotoğraf No	:47–52
Çizim No	:46–49
Envanter No	:1147
İnceleme Tarihi	:11.09.2003
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Bilinmemektedir.
Tarih	:H.818/M.1415
Batı Cephesi Kitabesi	:“Vefat merhum”
Doğu Cephesi Kitabesi	:“semâniye' 'aşere ve semânemi'e”
Tür	:Erkek Mezartaşı
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Sanduka batı tarafından ikiye kırılmış vaziyettedir.
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	141	16
Gövde	–	140	15
Üst	–	137	13
Batı Cephesi	32	–	–
Doğu Cephesi	32	–	–

Kullanılan Malzeme	:Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu	:Mukarnas ve Yazı
Yazı Türü	:Sülüs

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :İki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın yalancı kaidesinde çift sıra mukarnas şeridi bulunmaktadır. Üst sırada bulunan mukarnasların içleri dilimli olarak yapılmıştır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde;

“Ve men yercû mine'd-dünya vefae kemenyercûnehû (Allahu) min ekberin”

Tercümesi:”Kim dünyadan vefa isterse....” , yazılıdır. Üst kısımda bulunan yazılar yıpranmış olduğu için okunamamıştır. (Fotoğraf No:48), (Fotoğraf No:49), (Fotoğraf No:50), (Çizim No:47)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Üst kısımda bulunan yazılardan güney taraftakiler yıpranmıştır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde;

“Lehû mülkun nâdi kulle yevminel-harâb”

Tercümesi:“Mülk O'nundur. O her gün anılır...” yazılıdır. Üst kısımda bulunan yazılar okunamamıştır. (Fotoğraf No:47), (Çizim No:46)

Batı Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış ve bölmelere ölen kişinin kimliği ile bilgilerin bulunduğu kitabe yerleştirilmiştir. Kaide kısmında mukarnas bulunmamaktadır. (Fotoğraf No:51), (Çizim No:48)

Doğu Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış ve bölmelere ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili bilgilerin bulunduğu kitabe yerleştirilmiştir. Kaide kısmında mukarnas bulunmamaktadır. (Fotoğraf No:52), (Çizim No:49)

Fotoğraf No: 47

Fotoğraf No: 48

Fotoğraf No: 49

Fotoğraf No: 50

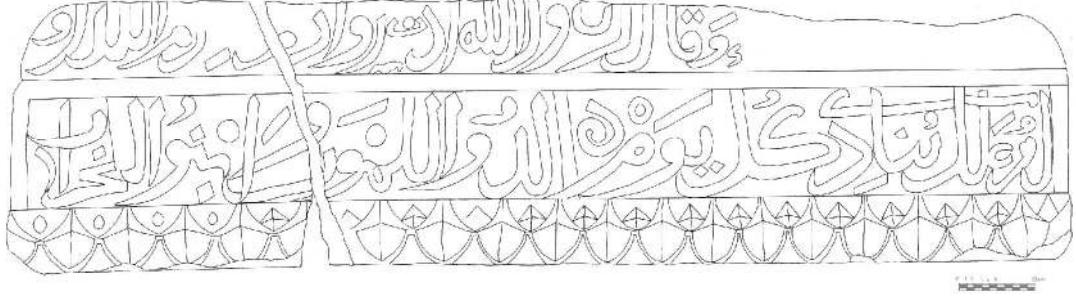
Fotoğraf No: 51

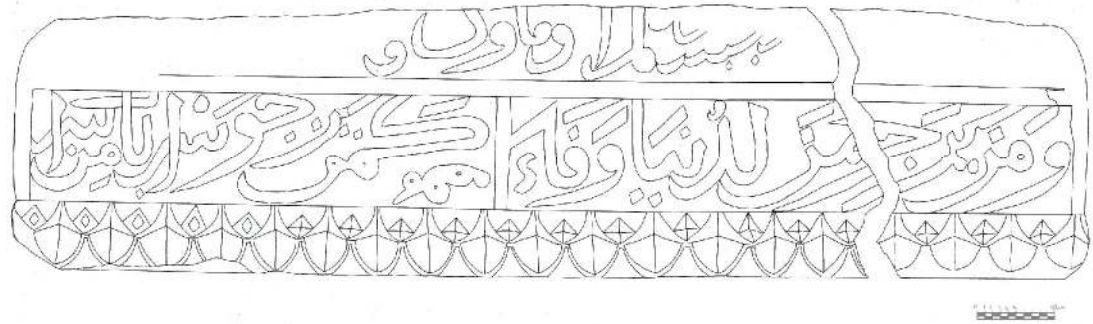
Fotoğraf No: 52

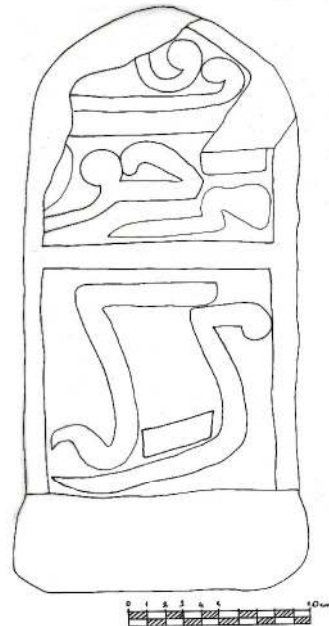
Çizim No: 46

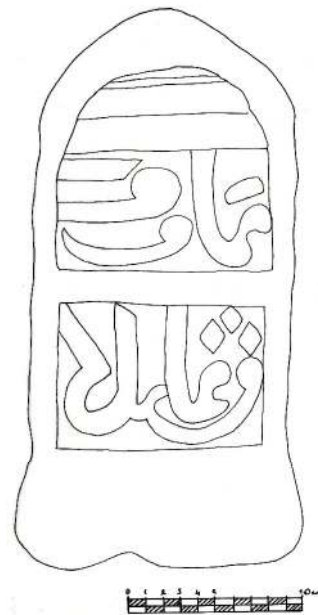
Çizim No: 47

Çizim No: 48

Çizim No: 49

Örnek No	:14
Fotoğraf No	:53–58
Çizim No	:50–54
Envanter No	:238
İnceleme Tarihi	:11.09.2003
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Bilinmemektedir.
Tarih	:H.819/M.1416
Batı Cephesi Kitabesi	:Batı cephesi kitabesi yoktur.
Doğu Cephesi Kitabesi	: "Sene tis'a aşere ve semânie'mie"
Tür	:Bilinmemektedir.
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Sanduka kırıktır.
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	96	17
Gövde	–	82	16
Üst	–	75	14
Batı Cephesi	34	–	–
Doğu Cephesi	34	–	–

Kullanılan Malzeme	:Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu	:Mukarnas ve Yazı
Yazı Türü	: Sülüs
Kompozisyon	:

Kuzey Cephesi :İki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesinin üzerinde çift sıra dilimli mukarnas şeridi bulunmaktadır. Birinci sırada bulunan mukarnasların içlerinde damla motifi bulunmaktadır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde;

“El-mevtü mufriku'l.... ve said Lailahe illa el-mülküssemavat”

yazılıdır. Üst kısımda bulunan yazılar okunamamıştır. (Fotoğraf No: 56), (Fotoğraf No:57), (Çizim No:52), (Çizim No:53)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde;

“El-mevtü ke'sün ve kullu'n-nâsi serîan el-mevtü bâbün fe-kullu'n-nâsi dâhiluhâ” yazılıdır.

Tercümesi: Ölüm insanların elde etmek için peşinden hızla koştukları bir kupadır. Ölüm her insanın dahil olduğu bir kapıdır.

Üst kısımda bulunan yazılar okunamamıştır.(Fotoğraf No:53), (Fotoğraf No:54), (Fotoğraf No:55), (Çizim No:50), (Çizim No:51)

Doğu Cephesi :Sandukanın doğu cephesi silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış olup bu bölmelere ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili kitabe yerleştirilmiştir. Kaide üzerinde hiçbir süsleme bulunmamaktadır.(Fotoğraf No:58), (Çizim No:54)

Fotoğraf No: 53

Fotoğraf No: 54

Fotoğraf No: 55

Fotoğraf No: 56

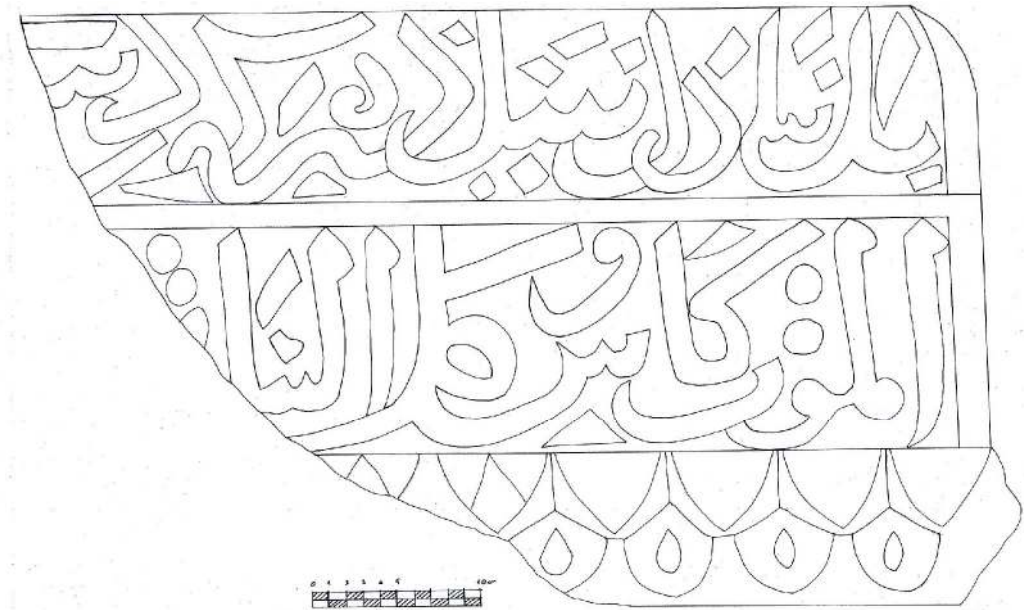
Fotoğraf No: 57

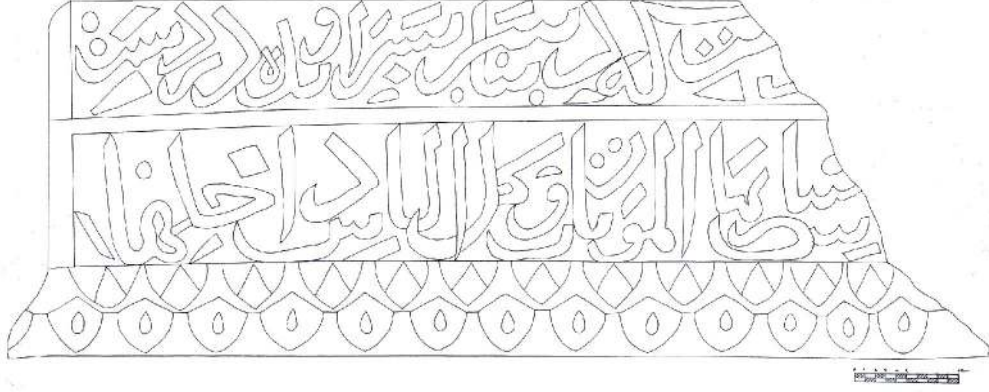
Fotoğraf No: 58

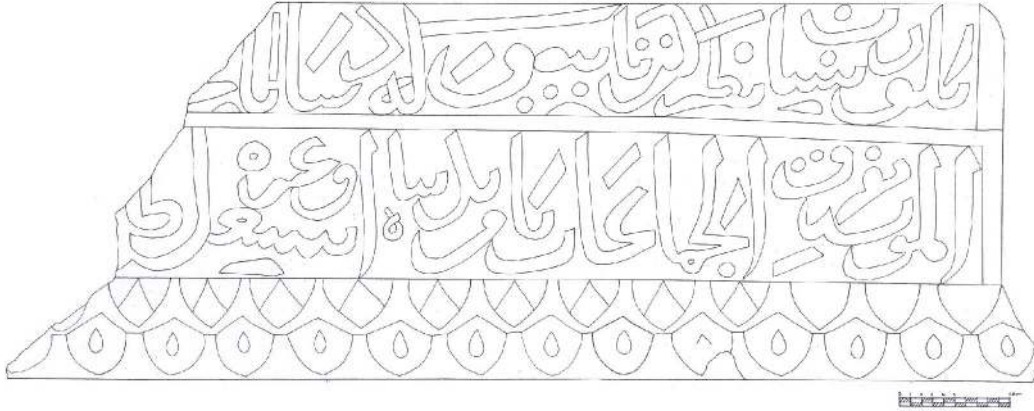
Çizim No: 50

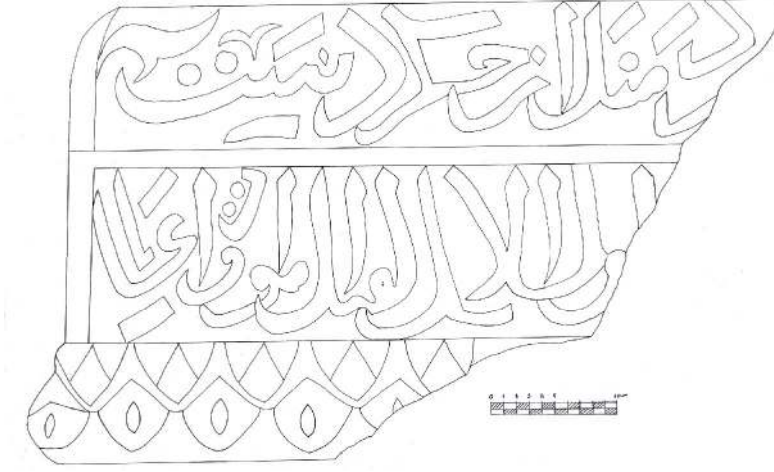
Çizim No: 51

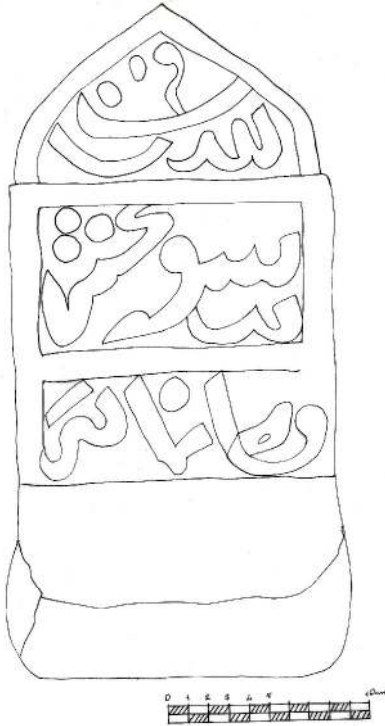
Çizim No: 52

Çizim No: 53

Çizim No: 54

Örnek No	:15
Fotoğraf No	:59–61
Çizim No	:59
Envanter No	:1138
İnceleme Tarihi	:11.09.2003
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Bilinmemektedir.
Tarih	:H.819/M.1416
Batı Cephesi Kitabesi	:Kitabe okunamamıştır.
Doğu Cephesi Kitabesi	:“ tis’a aşere ve semani’e mie”
Tür	:Bilinmemektedir
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Sanduka kırıktır.
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	80	14
Gövde	–	78	13
Üst	–	78	12
Batı Cephesi	41	–	–
Doğu Cephesi	37	–	–

Kullanılan Malzeme	:Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu	:Mukarnas ve Yazı
Yazı Türü	:Nesih
Kompozisyon	:

Kuzey Cephesi :Batı cephesinden doğu cephesine doğru yüksekliği alçalan, iki kademeli, tek bir kütlede oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesinin üzerinde çift sıra dilimli mukarnas şeridi bulunmaktadır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde ve üst kısımda bulunan yazılar okunamamıştır. (Fotoğraf No:59), (Çizim No:55)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde ve üst kısımda bulunan yazılar okunamamıştır.

Batı Cephesi :Sandukanın batı cephesi silmeler yardımıyla dört bölüme ayrılmış olup bu bölmelere kitabe yerleştirilmiştir. Kitabe okunamamıştır. (Fotoğraf No:60)

Doğu Cephesi :Sandukanın doğu cephesi silmeler yardımıyla dört bölüme ayrılmış olup bu bölmelere ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili bilgilerin bulunduğu kitabe yerleştirilmiştir. (Fotoğraf No:61)

Fotoğraf No: 59

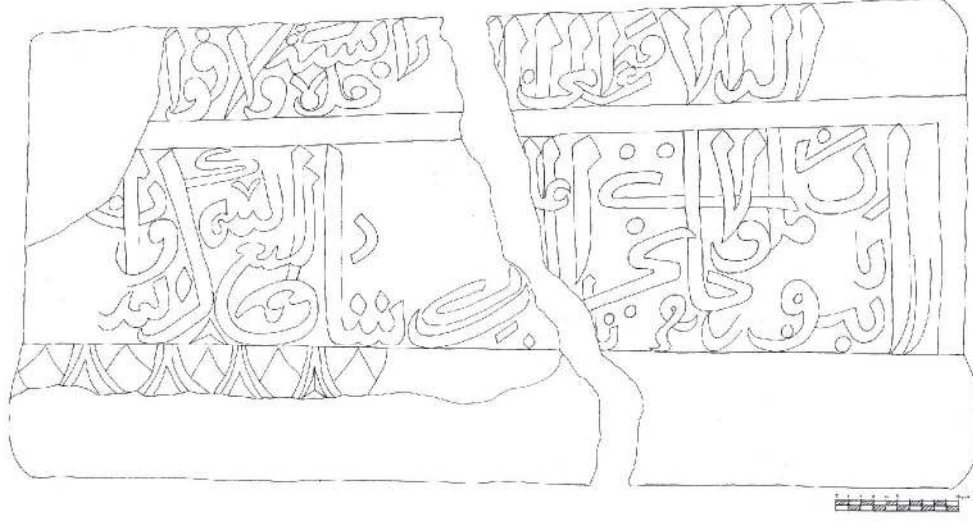
Fotoğraf No: 60

Fotoğraf No: 61

Çizim No: 55

Örnek No	:16
Fotoğraf No	:62–65
Çizim No	:56–59
Envanter No	:302
İnceleme Tarihi	:11.09.2003
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Yusu Hatun
Tarih	:H.820/M.1417
Batı Cephesi Kitabesi	:“Vefat Ahmed binti Yusu Hatun”
Doğu Cephesi Kitabesi	:“Ve ‘işrin ve semanie’mie”
Tür	:Kadın mezar taşı
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Güney cephesinin üst sağ kısmının bir bölümü yıpranmıştır.
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	97	20
Gövde	–	95	15
Üst	–	94	12
Batı Cephesi	34	–	–
Doğu Cephesi	33	–	–

Kullanılan Malzeme	:Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu Yazı ve Mukarnas	:Bitkisel Süsleme(Palmet, Yaprak, Kıvrım Dal),
Yazı Türü	:Nesih

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :Batı cephesinden doğu cephesine doğru yüksekliği alçalan, iki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesi dışa doğru çıkıntılı olup üzerinde çift sıra mukarnas şeridi yer almaktadır. Üst sırada bulunan mukarnaslar dilimli olarak yapılmış olup her mukarnasın ortasındaki dilimin içerisinde baklava motifi, iki taraftaki dilimlerin içerisinde damla motifi bulunmaktadır. Alt sıranın mukarnasları sade olarak tanzim edilmiştir ve ortalarında baklava motifi bulunmaktadır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde;

“El-mevt’ul-mevtū mufriku'l-cemaat ve katiu’s-şehavat ve hadimu'l-lezzat”

Tercümesi: “Ölüm, cemaatleri birbirinden ayırır, şehvetleri keser ve lezzetleri de yok eder.” yazılıdır. Üst kısımda bulunan yazılar okunamamıştır. Mukarnas şeridinin üzerinde, yazıların hemen altında tek sıra halinde kıvrım dallardan oluşan bir şerit uzanmaktadır. Yazıların arasında serpmeye yaprak, palmet motifleri bulunmaktadır. (Fotoğraf No:63), (Çizim No:57)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Gövde üzerinde;

“Ve emmâ men li-tuğya ve'r-tihâle fe-habbe'l-merîe tûle'l-ömri....”

yazılıdır. Üst kısımda bulunan yazılar okunamamıştır. Mukarnas şeridinin üzerinde yine bir sıra kıvrım dallardan oluşan şerit uzanmaktadır. (Fotoğraf No:62), (Çizim No:56)

Batı Cephesi :Batı cephesi silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmıştır. Bu bölmelerde ölen kişinin kimliği ile ilgili bilgiler yer almaktadır. (Fotoğraf No:64), (Çizim No:58)

Doğu Cephesi :Doğu cephesi silmeler yardımıyla iki bölüme ayrılmış olup bu bölmelerde ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili bilgiler yer almaktadır. (Fotoğraf No:65), (Çizim No: 59)

Fotoğraf No: 62

Fotoğraf No: 63

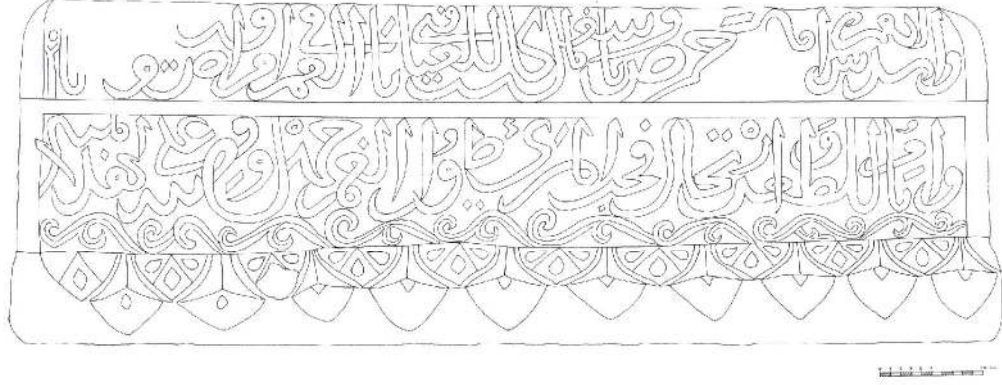
Fotoğraf No: 64

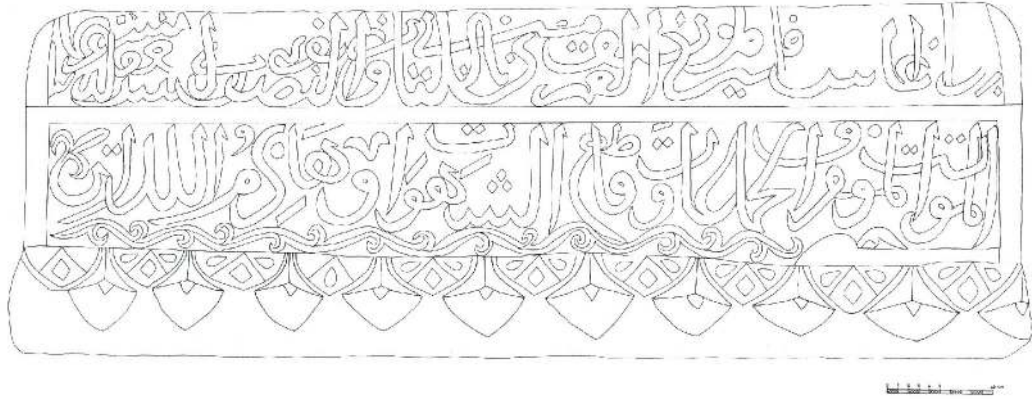
Fotoğraf No: 65

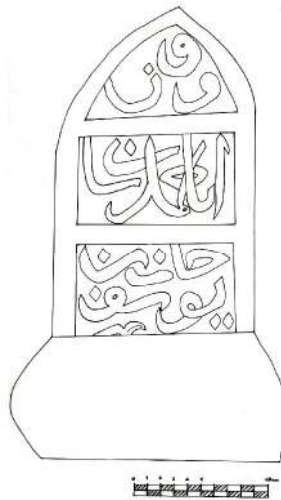
Çizim No: 56

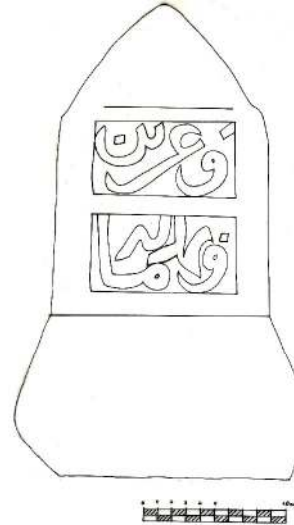
Çizim No: 57

Çizim No: 58

Çizim No: 59

Örnek No	: 17
Fotoğraf No	:66–70
Çizim No	:60–63
Envanter No	:1311
İnceleme Tarihi	:11.09.2003
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Hacı Mahmud
Tarih	:H.833/M.1430
Batı Cephesi Kitabesi	:“Masum Hacı Mahmud”
Doğu Cephesi Kitabesi	:“Fi sene selâse ve selâsîn ve semânemi'e”
Tür	:Erkek mezartaşı
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Güney Cephesinin merkezinde bulunan levhanın altındaki kaide kısmının bir bölümü kırılmıştır.
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	96	15
Gövde	–	90	12
Üst	–	89	10
Batı Cephesi	33	–	–
Doğu Cephesi	33	–	–

Kullanılan Malzeme	:Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu	:Yazı
Yazı Türü	:Sülüs

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :İki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesi dışa doğru çıkıntılı olup üzerinde herhangi bir süsleme yoktur. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinin merkezinde bulunan levha içinde;

“Lâ mevte belî'l-ecelü'l'l-mü'minin”

Tercümesi: “Ölüm inananların ancak ecelidir.” yazılıdır. Üst kısımda bulunan yazılar okunamamıştır. (Fotoğraf No:66), (Çizim No:60)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Burada bulunan yazılar okunamamıştır. Sandukada herhangi bir tezyini unsura rastlanmamaktadır. Merkezde bulunan levhanın altındaki kaide kısmının bir bölümü kırılmıştır. Bu levha içinde;

"La yemûtûne bel-yentekîlûne min dârin ila dârin"

Tercümesi: “İnananlar ölmezler bilakis onlar bir dünyadan ötekine intikal ederler.” (Fotoğraf No:67), (Fotoğraf No:68), (Çizim No:61)

Batı Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış ve bölmelere ölen kişinin kimliği ile bilgilerin bulunduğu kitabe yerleştirilmiştir. Kaide kısmının güney alt kısmı kırılmıştır. (Fotoğraf No:69), (Çizim No:62)

Doğu Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış olup bu bölmelere ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili bilgilerin bulunduğu kitabe yerleştirilmiştir. , (Fotoğraf No:70), (Çizim No:63)

Fotoğraf No: 66

Fotoğraf No: 67

Fotoğraf No: 68

Fotoğraf No: 69

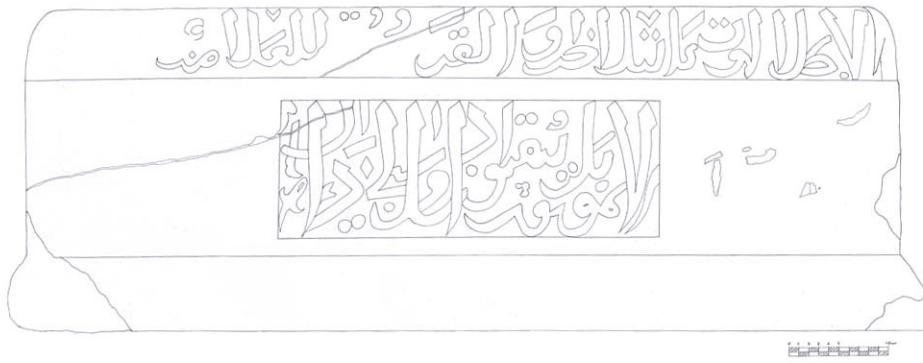
Fotoğraf No: 70

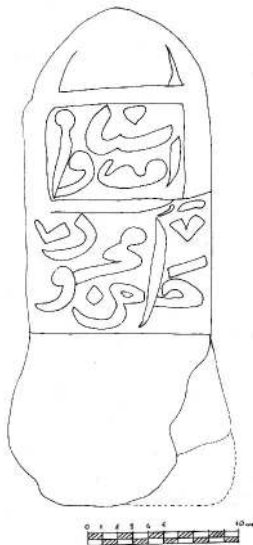
Çizim No: 60

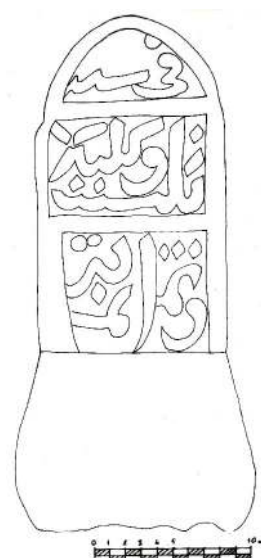
Çizim No: 61

Çizim No: 62

Çizim No: 63

Örnek No	:18
Fotoğraf No	:71–75
Çizim No	:64–67
Envanter No	:213/301
İnceleme Tarihi	:11.09.2003
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Bilinmemektedir.
Tarih	:H.840/M.1436
Batı Cephesi Kitabesi	:“Vefat el-masume el-mi'nafi”
Doğu Cephesi Kitabesi	:“Fi-enam ve'l erbe'ine ve semaniye mie”
Tür	:Kadın mezartaşı
Formu	:İki kademeli, pirizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Sağlam
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	96	20
Gövde	–	94	15
Üst	–	94	14
Batı Cephesi	40	–	–
Doğu Cephesi	40	–	–

Kullanılan Malzeme	:Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu	:Bitkisel Süsleme(Palmet), Mukarnas ve Yazı
Yazı Türü	:Nesih

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :İki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın yalancı kaidesinde çift sıra dilimli mukarnas şeridi bulunmaktadır. Mukarnasların içlerinde damla motifi bulunmaktadır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde; “Kale'n-Nebiyyu aleyhi's-salam uksirû zikra hâdimü'l-lezzâti ve'c-tenib'u an”

üst kısımda; “iza âşe imriun âmen senete nısf ve elf” yazılıdır.

Tercümesi: Hz.Peygamber (S.A.V) şöyle dedi: “Lezzetleri yok eden zikri çok ediniz ve kötülüklerden de sakınınız.” Yazıların arasında palmet motifi bulunmaktadır. (Fotoğraf No:72), (Fotoğraf No:73), (Çizim No:65)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde; “E'l-fettahu ve's-sâât ve'l-hatâât ve tâhâ aleyhi'n-Nebiyyi ve's-salâis ve's-selâm”

üst kısımda; “Li'aldihi huna” yazılıdır. Yazıların arasında palmet motifi bulunmaktadır. (Fotoğraf No:71), (Çizim No:64)

Batı Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış olup bu bölmelere ölen kişinin kimliği ile ilgili bilgilerin bulunduğu kitabe bulunmaktadır. Yazıların aralarına yaprak motifi yerleştirilmiştir. (Fotoğraf No:74), (Çizim No:67)

Doğu Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış olup bu bölmelere ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili bilgilerin bulunduğu kitabe bulunmaktadır. Yazıların aralarına yaprak motifi yerleştirilmiştir.(Fotoğraf No:75), (Çizim No:66)

Fotoğraf No: 71

Fotoğraf No: 72

Fotoğraf No: 73

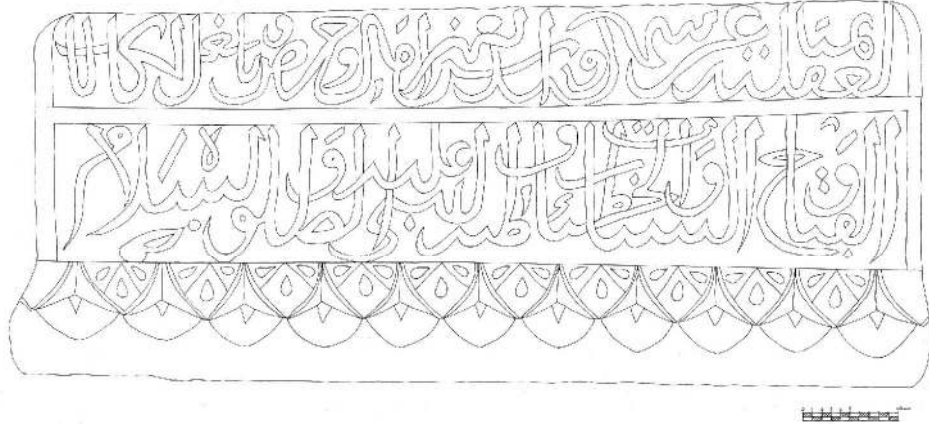
Fotoğraf No: 74

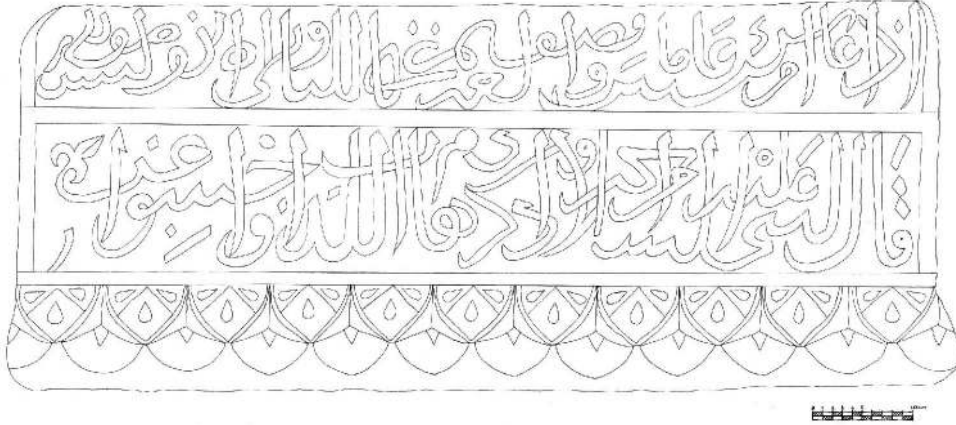
Fotoğraf No: 75

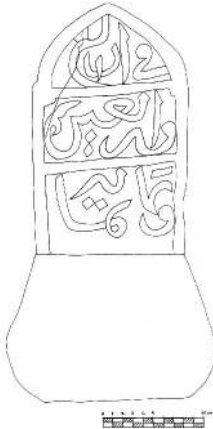
Çizim No: 64

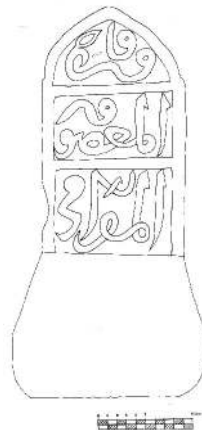
Çizim No: 65

Çizim No: 66

Çizim No: 67

Örnek No	:19
Fotoğraf No	:76–78
Çizim No	:68–71
Envanter No	:303
İnceleme Tarihi	:11.09.2003
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Devlet Han
Tarih	:Bilinmemektedir.
Batı Cephesi Kitabesi	:“Sahip el-fakir Devlet Han...”
Doğu Cephesi Kitabesi	:“.... şehan el-mübarek el-seyid....”
Tür	:Erkek mezartaşı
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Sağlam
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	72	22
Gövde	–	70	16
Üst	–	70	13
Batı Cephesi	29	–	–
Doğu Cephesi	25	–	–

Kullanılan Malzeme	:Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu	:Bitkisel Süsleme(Palmet ve Lotus)
Yazı Türü	:Nesih

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :Batı cephesinde doğu cephesine doğru yüksekliği alçalan iki kademeli bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesinde herhangi bir süsleme yoktur. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesini biri büyük diğeri küçük palmetlerden oluşan bir şerit bezemektedir. Palmetler katmerli olarak yapılmıştır. Palmetler birbirine kıvrımlı dallar ile bağlanmaktadır. Gövdenin üst yüzeyinde de bitkisel bir şerit bulunmaktadır. Burada palmet ve lotuslar birbirine geçme yaparak yüzeyi bezemektedir. (Fotoğraf No:76), (Çizim No:68)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. (Çizim No:69)

Batı Cephesi :Batı cephesi silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış olup bu bölmelere ölen kişinin kimliği ile ilgili bilgiler yazılmıştır. (Fotoğraf No:77), (Çizim No:70)

Doğu Cephesi :Doğu cephesi ile batı cephesi aynı formdadır. Yazılar bozuk olduğu için tam olarak okunamamıştır. (Fotoğraf No:78), (Çizim No:71)

Fotoğraf No: 76

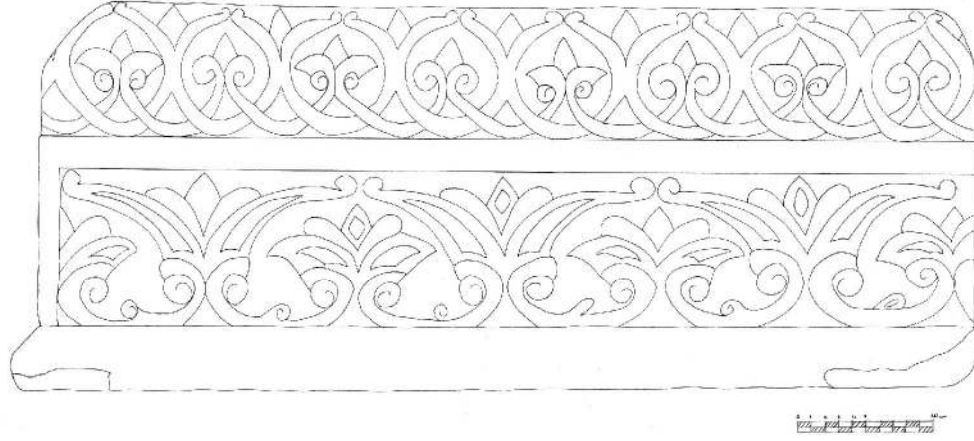
Fotoğraf No: 77

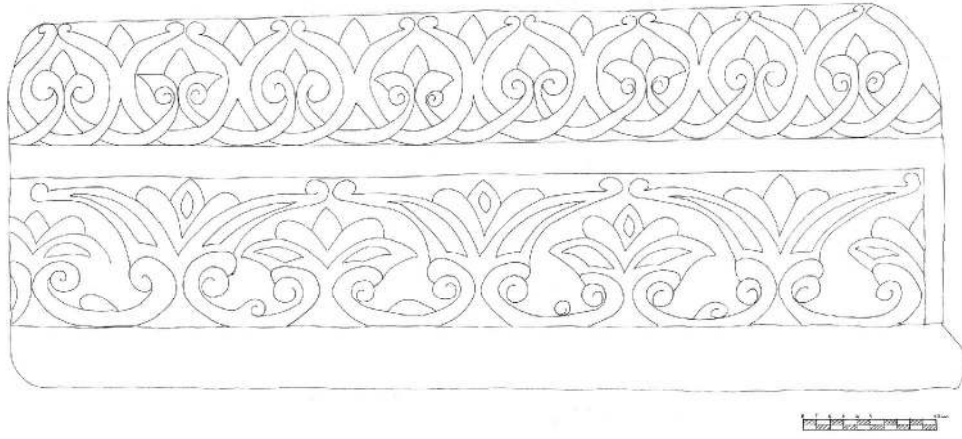
Fotoğraf No: 78

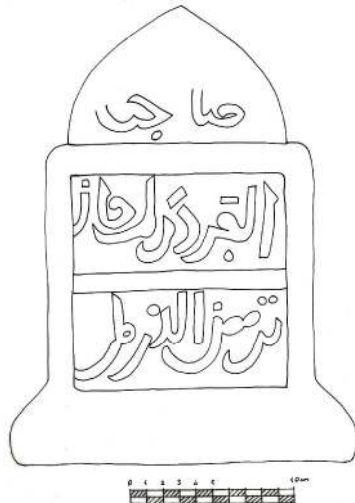
Çizim No: 68

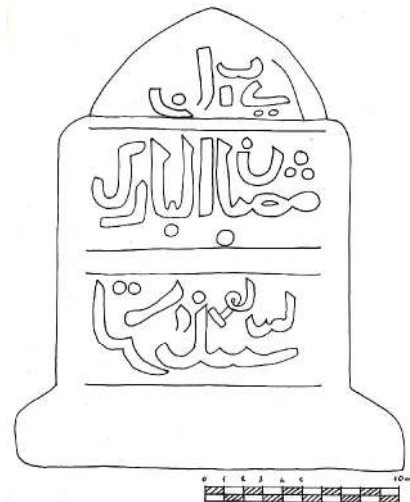
Çizim No: 69

Çizim No: 70

Çizim No: 71

Örnek No	:20
Fotoğraf No	:79–83
Çizim No	:72–75
Envanter No	:1153–208
İnceleme Tarihi	:11.09.2003
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	Hacı Molla
Tarih	:Bilinmemektedir.
Batı Cephesi Kitabesi	:“Vefat masum ve merhum Hacı Molla”
Doğu Cephesi Kitabesi	:“Ya ruhune”
Tür	:Erkek mezartaşı
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Batı Cephesinin alt kısmı kırılmıştır.
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	96	19
Gövde	–	96	16
Üst	–	94	15
Batı Cephesi	38	–	–
Doğu Cephesi	36	–	–

Kullanılan Malzeme	:Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu	:Mukarnas ve Yazı
Yazı Türü	:Sülüs

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :Batı cephesinden doğu cephesine doğru yüksekliği alçalan, iki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesinin üzerinde çift sıra mukarnas şeridi bulunmaktadır. Mukarnasların ilk sırasının içlerinde damla motifi bulunmaktadır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde; "El-mevtû hâdimu'l-lezzâtî el-mevtû mufriku'l-cemâât el-mevtû kâtiu's-semâvât"

Tercümesi: "Ölüm lezzetleri yok eder. Ölüm cemaatleri birbirinden ayırır. Ölüm semaları aşar gider."

üst kısmında; "Şehidallahu ennehû lâ ilâhe illâ hüve vel'l-melâiketü ve ulu'l-ilme kıstî"(Al-i İmrân Sûresi Ayet:18)

Tercümesi:"Allah, melekler ve adaleti yerine getiren ilim sahipleri, O'ndan başka tanrı olmadığına şahitlik etmişlerdir." yazılıdır. (Fotoğraf No:80), (Fotoğraf No:81), (Çizim No:73)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde;

"Uzkirû el-mevte uksirû zikra hâdimu'l-lezzâtî vectenibû ani's-seyyiât"

Tercümesi: "Lezzetleri yok eden ölümü hatırlayınız, çok zikrediniz ve kötülüklerden de sakınınız. "

üst kısmında; "...El-Hakîm inne'd-dîne i'ndallahi'l-İslam sadakallahü'l-azim" (Al-i İmrân Sûresi Ayet:19)

Tercümesi:"Allah hakimdir. Allah katında din şüphesiz İslamiyet'tir. Güçlü olan Allah şüphesiz doğru söyler." yazılıdır. (Fotoğraf No:79), (Çizim No:72)

Batı Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış olup bu bölmelere ölen kişinin kimliği ile ilgili bilgilerin bulunduğu kitabe bulunmaktadır. Kaide üzerinde çift sıra dilimli mukarnas şeridi bulunmaktadır. Mukarnasların ilk sırasının içlerinde damla motifi, ikinci sırasının içlerinde baklava motifi bulunmaktadır. (Fotoğraf No:82), (Çizim No:74)

Doğu Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış olup bu bölmelere ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili bilgilerin bulunduğu kitabe bulunmaktadır. Doğu cep-*hesinin alınlık kısmında bulunan yazılar dökülmüştür. Kaide üzerinde çift sıra mukarnas şeridi bulunmaktadır. Mukarnasların ilk sırasının içinde damla motifi bulunmaktadır. (Fotoğraf No:83), (Çizim No:75)

Fotoğraf No: 79

Fotoğraf No: 80

Fotoğraf No: 81

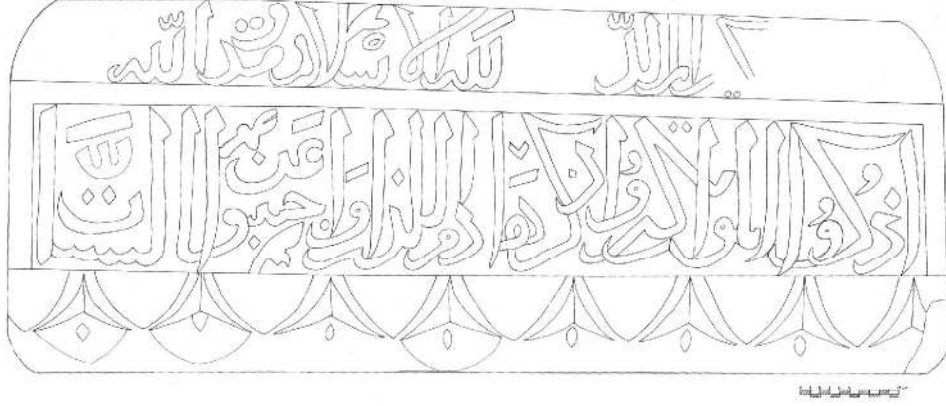
Fotoğraf No: 82

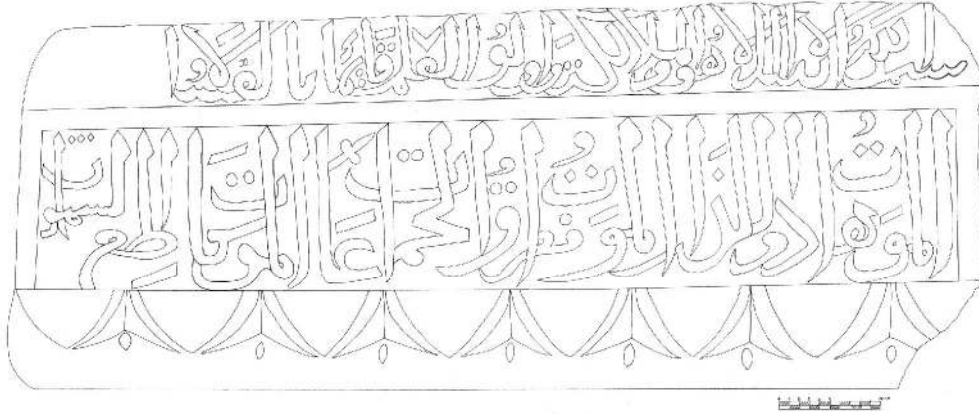
Fotoğraf No: 83

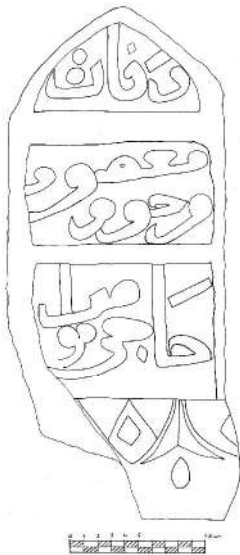
Çizim No: 72

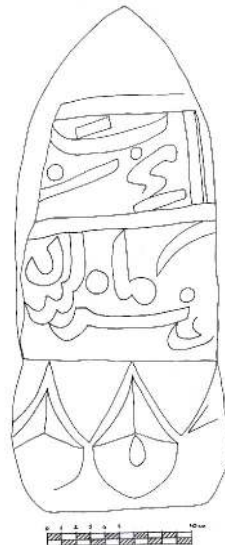
Çizim No: 73

Çizim No: 74

Çizim No: 75

Örnek No	:21
Fotoğraf No	:84–88
Çizim No	:76–79
Envanter No	:294–226
İnceleme Tarihi	:11.09.2003/17.04.2004
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Mehmet
Tarih	:Bilinmemektedir.
Batı Cephesi Kitabesi	:“Vefat masum Mehmed
Doğu Cephesi Kitabesi	:Kitabe okunamamıştır.
Tür	:Erkek mezartaşı
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Kuzey cephesinin ayak kısmının üst tarafı kırılmıştır.
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	72	16
Gövde	–	70	15
Üst	–	69	14
Batı Cephesi	30	–	–
Doğu Cephesi	25	–	–

Kullanılan Malzeme	:Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu Yazı	:Bitkisel Süsleme(Rumi, Yaprak), Mukarnas ve
Yazı Türü	:Sülüs

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :Batı cephesinden doğu cephesine doğru yüksekliği alçalan, iki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesinin üzerinde çift sıra mukarnas şeridi bulunmaktadır. Mukarnasların ilk sırasının içleri dilimli olarak yapılmış olup içlerinde damla motifi bulunmaktadır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde;

“El-mü'minûne lâ yemûtûne bel yentekılûne min dârin ilâ dârin" yazılıdır.

Tercümesi: “İnananlar ölmezler. Bilakis onlar bir dünyadan başka bir dünyaya göç ederler.” Üst kısımda bulunan yazılar okunamamıştır. (Fotoğraf No:84), (Çizim No:76)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Yazıların aralarında rumi bulunmaktadır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde;

“El mevtü murrun ke ekli'n-nâsi sarîan ve'l-kabru bâbun kullu'n-nâsi dahiluhâ" yazılıdır

Tercümesi: “Ölüm, insanın süratli bir şekilde yediği acı yiyecekler gibidir. Kabir ise her insanın girdiği bir kapıdır.” Üst kısımda bulunan yazılar okunamamıştır. (Fotoğraf No:85), (Fotoğraf No:86), (Çizim No:77)

Batı Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış olup bu bölmelere ölen kişinin kimliği ile ilgili bilgilerin bulunduğu kitabe bulunmaktadır. Yazılarının arasında yaprak motifi bulunmaktadır. (Fotoğraf No:87), (Çizim No:78)

Doğu Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla üç bölüme ayrılmış olup bu bölmelere ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili bilgilerin bulunduğu kitabe bulunmaktadır. Doğu cephesinin kaide kısımlarında çift sıra mukarnas bulunmaktadır. Mukarnas dilimlerinin aralarında baklava motifi bulunmaktadır. (Fotoğraf No:88), (Çizim No:79)

Fotoğraf No: 84

Fotoğraf No: 85

Fotoğraf No: 86

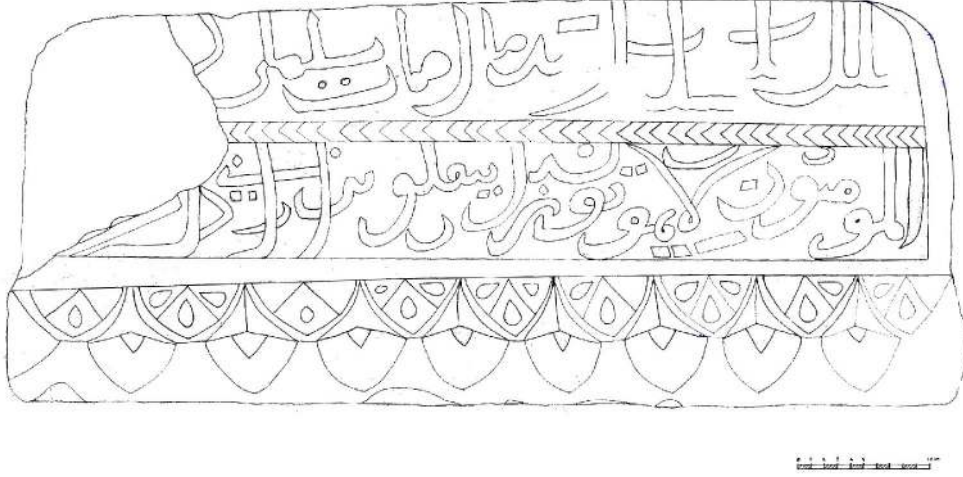
Fotoğraf No: 87

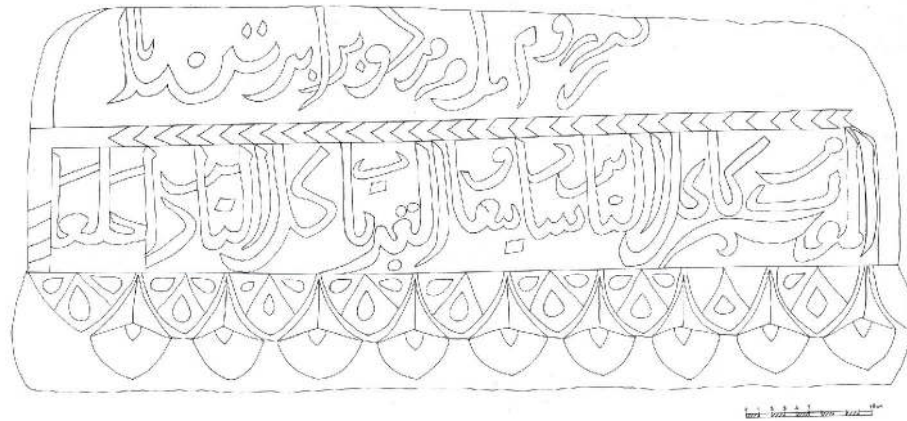
Fotoğraf No: 88

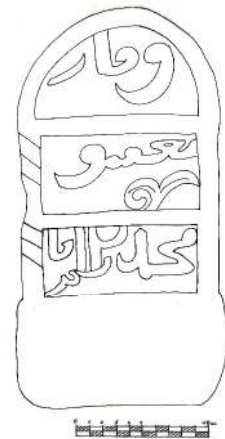
Çizim No: 76

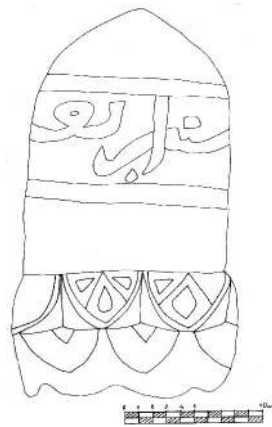
Çizim No: 77

Çizim No: 78

Çizim No: 79

Örnek No	:22
Fotoğraf No	:89–92
Çizim No	:80–83
Envanter No	:304
İnceleme Tarihi	:11.09.2003
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Bilinmemektedir.
Tarih	:Bilinmemektedir.
Kitabe	:Sandukanın kitabesi bulunmamaktadır.
Tür	:Bilinmemektedir.
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Sağlam
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	65	16
Gövde	–	65	13
Üst	–	65	10
Batı Cephesi	26	–	–
Doğu Cephesi	23	–	–

Kullanılan Malzeme	:Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu	:Bitkisel Süsleme(Palmet, Lotus) ve Geometrik Süsleme (Geometrik Geçme Motifi, Altıgen, Dörtgen, Ok Ucu)
Yazı Türü	:Sandukanın üzerinde yazı bulunmamaktadır.

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :Batı cephesinden doğu cephesine doğru yüksekliği alçalan, iki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesi dışa doğru çıkıntılı olup üzerinde herhangi bir süsleme yoktur. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde geometrik geçmeler aralarda yarım ve tüm altıgenler oluşturmaktadır. Üst kısımda da başka bir geometrik geçme şeridi uzanmaktadır. Geçmeler aralarda ok uçları, düzgün olmayan dörtgenler oluşturmaktadır. (Fotoğraf No:90), (Çizim No:81)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesinin formu aynıdır. (Fotoğraf No:89), (Çizim No:80)

Batı Cephesi :Bu cephede simetrik olarak yerleştirilen birer yarım lotusun arasında bir palmet motifi bulunmaktadır. Bu kompozisyonu katmerli bir palmet taçlandırmaktadır. Palmetin ana yaprakları lotusların lobcuklarından yararlanılarak oluşturulmuştur. Sandukanın kaide kısmı bu cephede dışa çıkıntılı değildir. (Fotoğraf No:91), (Çizim No:82)

Doğu Cephesi :Doğu cephesinde simetrik olarak yerleştirilmiş birer yarım palmetin arasında bir lotus yer almaktadır. Bu kompozisyonu ise yine katmerli bir palmet nihayetlendirmektedir. Sandukanın kaide kısmı bu cephede de dışa çıkıntılı değildir. (Fotoğraf No:92), (Çizim No:83)

Fotoğraf No: 89

Fotoğraf No: 90

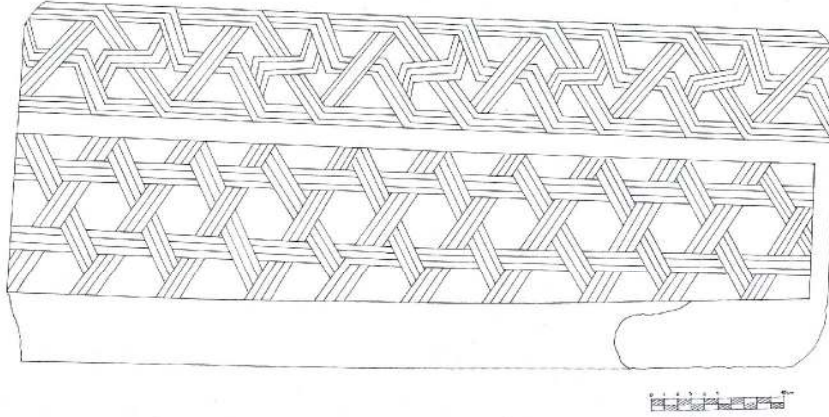
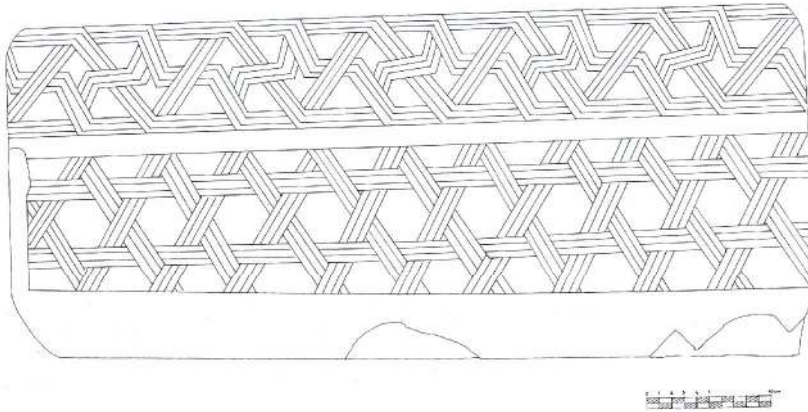
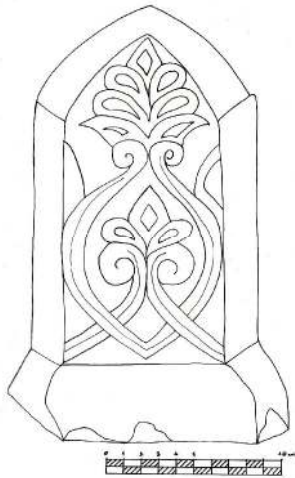
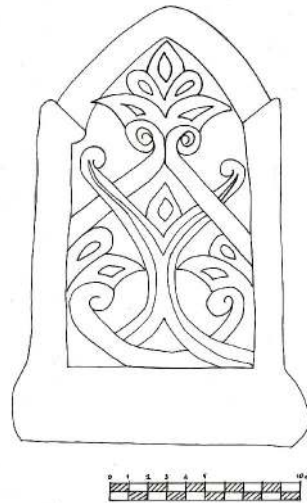

Fotoğraf No: 91

Fotoğraf No: 92

Çizim No: 80**Çizim No: 81****Çizim No: 82****Çizim No: 83**

Örnek No :23
 Fotoğraf No :93
 Çizim No :84–85
 Envanter No :1256
 İnceleme Tarihi :11.09.2003
 Yeri :Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
 Kime Ait Olduğu :Bilinmemektedir.
 Tarih :Bilinmemektedir.
 Kitabe :Sandukanın kitabesi bulunmamaktadır.
 Tür :Bilinmemektedir.
 Formu :Tek kademeli, prizmatik sanduka.
 Bugünkü Durumu :Sağlam
 Boyutlar :

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	80	23
Gövde	–	78	23
Üst	–	70	20
Batı Cephesi	40	–	–
Doğu Cephesi	35	–	–

Kullanılan Malzeme :Mermer malzeme kullanılmıştır.
 Yapım Tekniği :Oyma Tekniği uygulanmıştır.
 Seçilen Konu :Bitkisel Süsleme(Palmet), ve Yazı
 Yazı Türü :Nesih

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :Batı cephesinden doğu cephesine doğru yüksekliği alçalan, tek kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesini biri büyük diğeri küçük palmetlerden oluşan bir şerit bezemektedir. Palmetler katmerli olarak yapılmıştır. Palmetler birbirine kıvrımlı dallar ile bağlanmaktadır.

Sandukanın üst kısımda;

“Şehida'llâhü ennehû la ilâhe illâ hüve ve'l-melâiketü ve ülü'l-ılmî” (Ali İmran Suresi 18. Ayet) yazılıdır. (Çizim No:85)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Üst kısımda;

“Kaimem bi'l-kıst lailahe illa huve'l-azizu'l-hakim” yazılıdır. (Ali İmran Suresinin 18. ayetinin devamı)

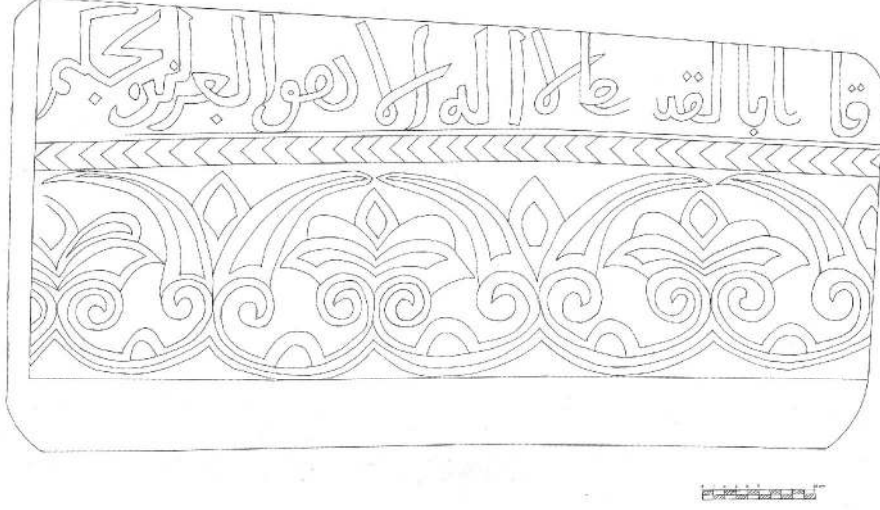
Tercümeleri: “Allah, melekler ve adaleti yerine getiren ilim sahipleri, O'ndan başka tanrı olmadığına şahitlik etmişlerdir. O güçlüdür, hakimdir.” (Fotoğraf No:93), (Çizim No:84)

Sandukanın batı ve doğu cepheleri boş bırakılmıştır.

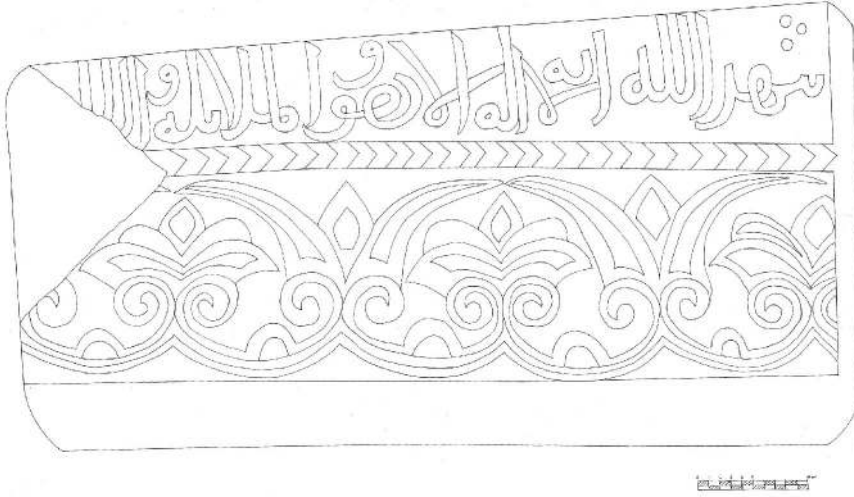
Fotoğraf No: 93

Çizim No: 84

Çizim No: 85

Örnek No	:	24
Fotoğraf No	:	94–96
Çizim No	:	86–89
Envanter No	:	280
İnceleme Tarihi	:	11.09.2003
Yeri	:	Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:	Bilinmemektedir.
Tarih	:	Bilinmemektedir.
Kitabe	:	Sandukanın kitabesi bulunmamaktadır.
Tür	:	Bilinmemektedir.
Formu	:	İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:	Sağlam
Boyutlar	:	

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	70	19
Gövde	–	69	18
Üst	–	67	14
Batı Cephesi	31	–	–
Doğu Cephesi	28	–	–

Kullanılan Malzeme	:	Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:	Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu (Rozet (Çarkıfelek))	:	Bitkisel Süsleme(Palmet), Geometrik Süsleme
Yazı Türü	:	Sandukanın üzerinde yazı bulunmamaktadır.

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :Batı cephesinden doğu cephesine doğru yüksekliği alçalan, iki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesinin üzerinde herhangi bir süsleme yoktur. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesini biri büyük diğeri küçük palmetlerden oluşan bir şerit bezemektedir. Palmetler katmerli olarak yapılmıştır. Palmetler birbirine kıvrım dallar ile bağlanmaktadır. (Fotoğraf No:94), (Çizim No:86)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. (Çizim No:87)

Batı Cephesi :Cephenin ortasında çarkıfelek motifi ile doldurulmuş rozet bulunmaktadır. Rozetin üzerinde bulunan motif dökülmüştür. Rozeti çevreleyen silmeler yivli olarak yapılmıştır. (Fotoğraf No:95), (Çizim No:88)

Doğu Cephesi :Cephenin ortasında bir dairenin içerisinde "Allah" yazısı bulunmaktadır. Alınlık kısmını çevreleyen silme yivli olarak yapılmıştır. (Fotoğraf No:96), (Çizim No:89)

Fotoğraf No: 94

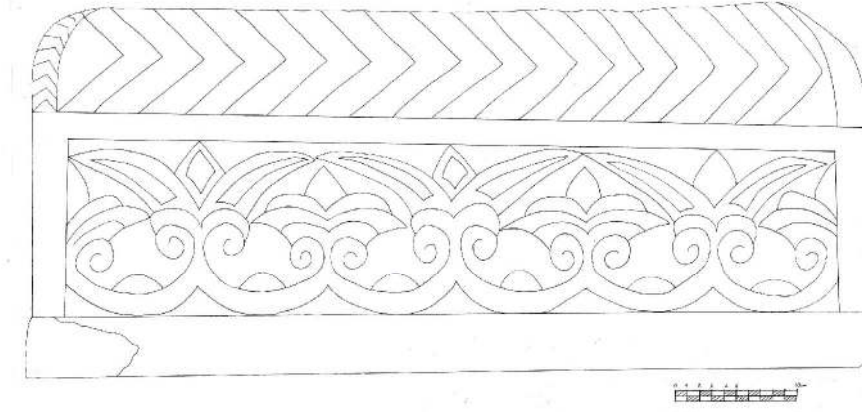
Fotoğraf No: 95

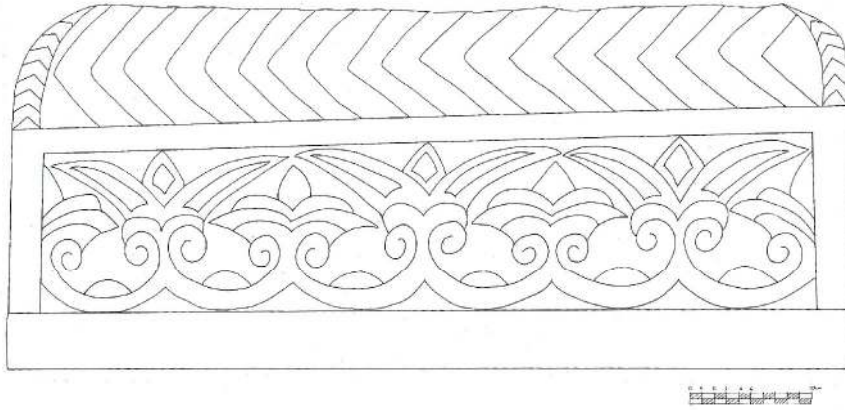
Fotoğraf No: 96

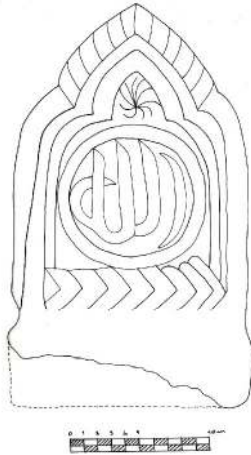
Çizim No: 86

Çizim No: 87

Çizim No: 88

Çizim No: 89

Örnek No	:25
Fotoğraf No	:97–98
Çizim No	:90–91
Envanter No	:224
İnceleme Tarihi	:11.09.2003
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Bilinmemektedir.
Tarih	:Bilinmemektedir.
Kitabe	:Sandukanın kitabesi bulunmamaktadır
Tür	:Bilinmemektedir.
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Sağlam
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	69	17
Gövde	–	66	12
Üst	–	65	11
Batı Cephesi	32	–	–
Doğu Cephesi	30	–	–

Kullanılan Malzeme	:Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu	:Bitkisel Süsleme(Yaprak), Mukarnas ve Yazı
Yazı Türü	: Sülüs

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :Batı cephesinden doğu cephesine doğru yüksekliği alçalan, iki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesinin üzerinde çift sıra mukarnas şeridi bulunmaktadır. Mukarnasların ikinci sırası dilimli olarak yapılmış olup ortalarına baklava motifi yerleştirilmiştir. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde;

“La yugayyiru'l-ekle ve cahilun.....” yazılıdır. Yazılar arasında serpme yaprak motifi bulunmaktadır. Üst kısımda bulunan yazılar okunamamıştır. (Fotoğraf No:97), (Çizim No:91)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Yazıların arasında serpme yaprak motifi bulunmaktadır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde;

“ Men nâdethâ noksânin el-mevtû mufriku'l-cemaât”

Tercümesi:"Her kim ölümü çağırırsa o noksanlıktır. Çünkü ölüm cemaatleri parçalayandır." yazılıdır. Üst kısımda bulunan yazılar okunamamıştır. (Fotoğraf No:98), (Çizim No:90)

Sandukanın batı ve doğu cepheleri boş bırakılmıştır.

Fotoğraf No: 97

Fotoğraf No: 98

Örnek No	:26
Fotoğraf No	:99–102
Çizim No	:92–93
Envanter No	:-
İnceleme Tarihi	:11.09.2003
Yeri	:Niğde Ak Medrese'nin içinde bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Bilinmemektedir.
Tarih	:Bilinmemektedir.
Kitabe	:Sandukanın kitabesi bulunmamaktadır
Tür	:Bilinmemektedir.
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Sağlam
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	162	32
Gövde	–	150	23
Üst	–	153	18
Batı Cephesi	48	–	–
Doğu Cephesi	48	–	–

Kullanılan Malzeme	:Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu Yazı	:Bitkisel Süsleme(Rumi, Yaprak), Mukarnas ve
Yazı Türü	:Nesih

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi : İki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesinin üzerinde çift sıra mukarnas şeridi bulunmaktadır. Mukarnasların içleri dilimli olarak yapılmıştır. Mukarnas dilimlerinin içlerinde damla motifi bulunmaktadır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde;

“Şehida'llâhü ennehû la ilâhe illâ hüve ve'l-melâiketü ve ülü'l-ilmi kaimem bi'l-kıst” (Ali İmran Suresi 18. Ayet) yazılıdır. üst kısımda bulunan yazılar okunamamıştır. Yazıların aralarında rumi ve serpme yaprak motifleri bulunmaktadır. (Fotoğraf No:100), (Fotoğraf No:101), (Fotoğraf No:102), (Çizim No:93)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde;

“Lailahe illa huve'l-azizu'l-hakim inne'dîne i'ndallahi'l-islâm” (Ali İmran Suresi 19. Ayet)

Tercümeleri: “Allah, melekler ve adaleti yerine getiren ilim sahipleri, O'ndan başka tanrı olmadığına şahitlik etmişlerdir. O güçlüdür, hakimdir. Allah katında din şüphesiz İslamiyet'tir.” yazılıdır.

Üst kısımda bulunan yazılar okunamamıştır. Yazıların aralarında rumi ve serpme yaprak motifleri bulunmaktadır. (Fotoğraf No:99), (Çizim No:92)

Sandukanın batı ve doğu cepheleri boş bırakılmıştır.

Fotoğraf No: 99

Fotoğraf No: 100

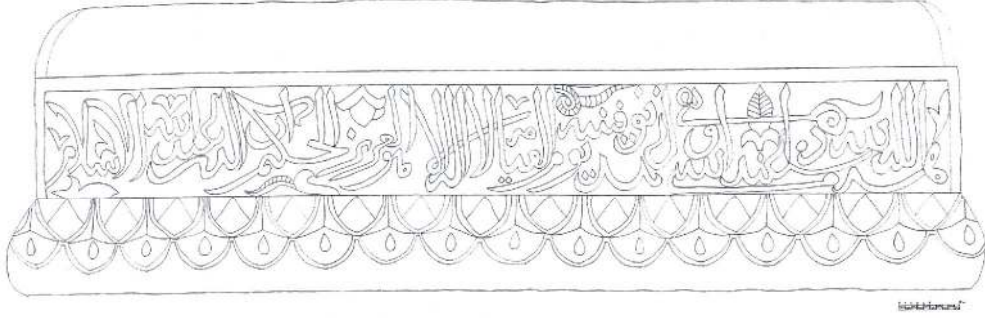
Fotoğraf No: 101

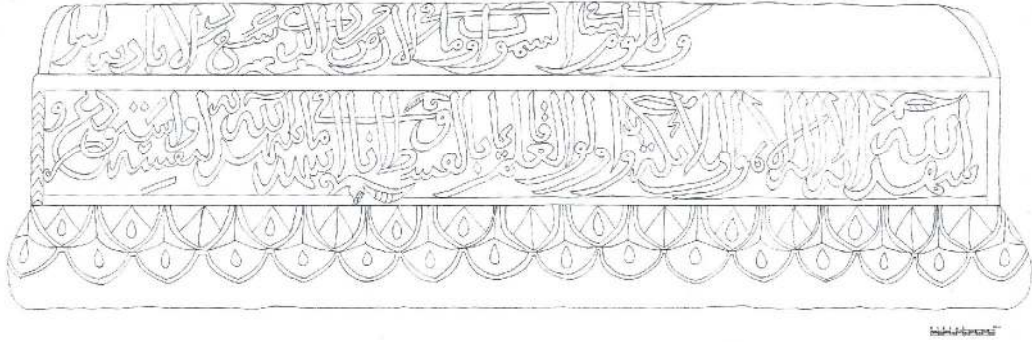
Fotoğraf No: 102

Çizim No: 92

Çizim No: 93

Örnek No	:27
Fotoğraf No	:103–106
Çizim No	:94–95
Envanter No	:1165
İnceleme Tarihi	:17.04.2004
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Bilinmemektedir.
Tarih	:Bilinmemektedir.
Kitabe	:Sandukanın kitabesi bulunmamaktadır
Tür	:Bilinmemektedir
Formu	:Tek kademeli, yarım ongen sanduka
Bugünkü Durumu	:Sandukanın alt kısımlarında yer yer yıpranmalar oluşmuştur.
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	137	20
Gövde	–	135	20
Üst	–	135	10
Batı Cephesi	23	–	–
Doğu Cephesi	23	–	–

Kullanılan Malzeme	:Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu	:Yazı ve Bitkisel Süsleme(Rumi)
Yazı Türü	: Sülüs

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :Tek kademeli, yarım ongen formlu sandukadır. Sandukanın kaidesi bulunmamaktadır. Sandukanın gövdesi boş bırakılmış olup üst kısımda;

“Ve kâle’n-Nebiyyu aleyhisselâm el-bedenu yefni ve yemût ve'r-rûhu la yefni ve lâ yemût”

Tercümesi:"Peygamber (S.A.V) şöyle dedi: Beden (gövde) kaybolur ve ölür ruh ise kaybolmaz ve ölmez." yazılıdır. Yazıların arasında yer yer rumi motifleri bulunmaktadır. (Fotoğraf No:103), (Fotoğraf No:104), (Çizim No:95)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Sandukanın prizmatik gövdesi boş bırakılmış olup üst kısımda;

“Ve kale Aleyhisselam el-mu'minûne lâ yemûtûne bel yentekılûne min dârin sadaka Resûlullah”

Tercümesi:"Peygamber (S.A.V) şöyle dedi: İnaneler ölmezler. Onlar ancak bir dünyadan diğer dünyaya göç ederler. Allah'ın elçisi doğru söyledi." yazılıdır. Yazıların arasında yer yer rumi motifleri bulunmaktadır. (Fotoğraf No:105), (Fotoğraf No:106), (Çizim No:94)

Sandukanın doğu ve batı cephesi boş bırakılmış olup kitabe bulunmamaktadır.

Fotoğraf No: 103

Fotoğraf No: 104

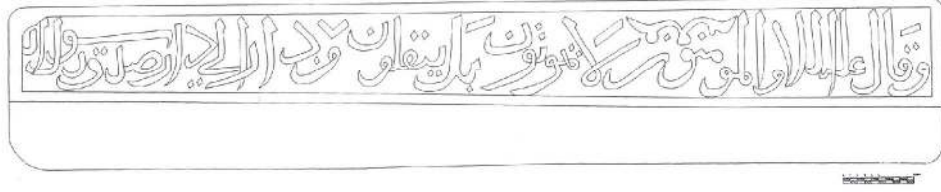
Fotoğraf No: 105

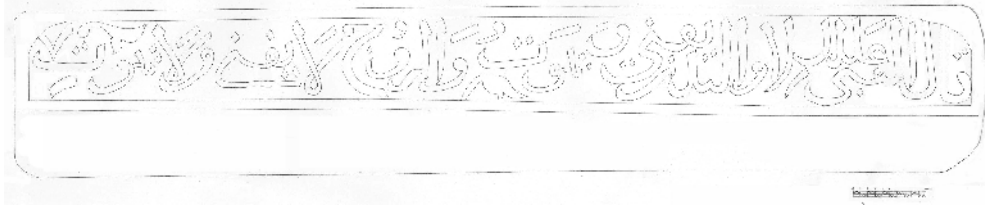
Fotoğraf No: 106

Çizim No: 94

Çizim No: 95

Örnek No :28
 Fotoğraf No :107–108
 Çizim No :96–97
 Envanter No :1120
 İnceleme Tarihi :17.04.2004
 Yeri :Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
 Kime -Ait Olduğu :Bilinmemektedir.
 Tarih :Bilinmemektedir
 Kitabe :Sandukanın kitabesi bulunmamaktadır
 Tür :Bilinmemektedir
 Formu :İki kademeli, prizmatik sanduka
 Bugünkü Durumu :Sağlam
 Boyutlar :

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	44	13
Gövde	–	39	13
Üst	–	38	11
Batı Cephesi	18	–	–
Doğu Cephesi	17	–	–

Kullanılan Malzeme :Mermer malzeme kullanılmıştır.
 Yapım Tekniği :Oyma Tekniği uygulanmıştır.
 Seçilen Konu :Yazı
 Yazı Türü : Sülüs

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :İki kademeli, tek bloktan oluşan bir sandukadır. Sandukanın yalancı kaidesinde herhangi bir süsleme yoktur. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesi boş bırakılmıştır. Üst kısımda bulunan yazılar okunamamıştır. (Fotoğraf No:108), (Çizim No:97)

Güney Cephesi : Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Üst kısımda bulunan yazılar okunamamıştır. (Fotoğraf No:107), (Çizim No:96)

Sandukanın doğu ve batı cepheleri boş bırakılmıştır.

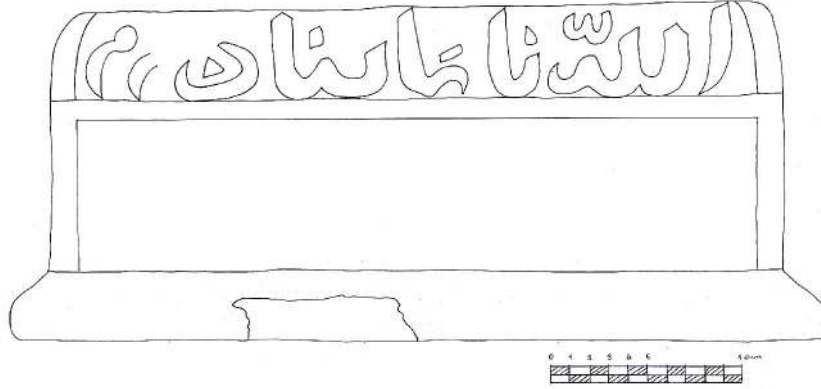
Fotoğraf No: 107

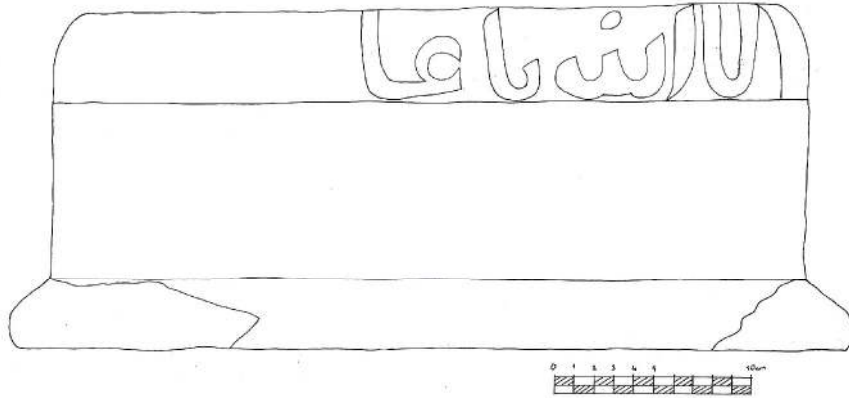
Fotoğraf No: 108

Çizim No: 96

Çizim No: 97

Örnek No :29
 Fotoğraf No :109–111
 Çizim No :98–99
 Envanter No :1274
 İnceleme Tarihi :11.09.2003/17.04.2004
 Yeri :Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
 Kime Ait Olduğu :Bilinmemektedir.
 Tarih :Bilinmemektedir.
 Kitabe :Sandukanın kitabesi bulunmamaktadır
 Tür :Bilinmemektedir.
 Formu :İki kademeli, prizmatik sanduka
 Bugünkü Durumu :Batı cephesinin alt köşesi kırıktır.
 Boyutlar :

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	80	14
Gövde	–	80	13
Üst	–	70	12
Batı Cephesi	26	–	–
Doğu Cephesi	22	–	–

Kullanılan Malzeme :Mermer malzeme kullanılmıştır.
 Yapım Tekniği :Oyma Tekniği uygulanmıştır.
 Seçilen Konu :Yazı ve Mukarnas Şeridi
 Yazı Türü : Sülüs

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :Batı cephesinden doğu cephesine doğru yüksekliği alçalan, iki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesinin üzerinde çift sıra mukarnas şeridi bulunmaktadır. Mukarnas dilimlerinin aralarına damla motifi yerleştirilmiştir. Kaide üzerine oturan gövde üzerinde; “.... Ömrü hod ne ber-hod”

üst kısımda; “Kalellâhû “Şehida'llâhü ennehû la ilâhe illâ hüve ve'l-melâiketü ve ülü'l-İlmi kâimem bi'l-kıst” (Ali İmran Suresi 18. Ayet) yazılıdır.

Tercümesi: "Allah, melekler ve adaleti yerine getiren ilim sahipleri, O'ndan başka tanrı olmadığına şahitlik etmişlerdir." yazılıdır. (Fotoğraf No:109), (Çizim No:98)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Kaide üzerine oturan gövde üzerinde; “Yay-ı bîz harf-ı kişiye bir tûl ömr besyârî”

üst kısımda; “Lailahe illa huve'l-azizu'l-hakim inne'dîne i'ndallahi'l-islâm” (Ali İmran Suresi 19. Ayet)

Tercümesi: "Allah'tan başka ilah yoktur, O güçlüdür, hakimdir. Allah katında din şüphesiz İslamiyet'tir." yazılıdır. (Fotoğraf No:110), (Fotoğraf No:111), (Çizim No:99)

Sandukanın doğu ve batı cepheleri boş olarak bırakılmıştır.

Fotoğraf No: 109

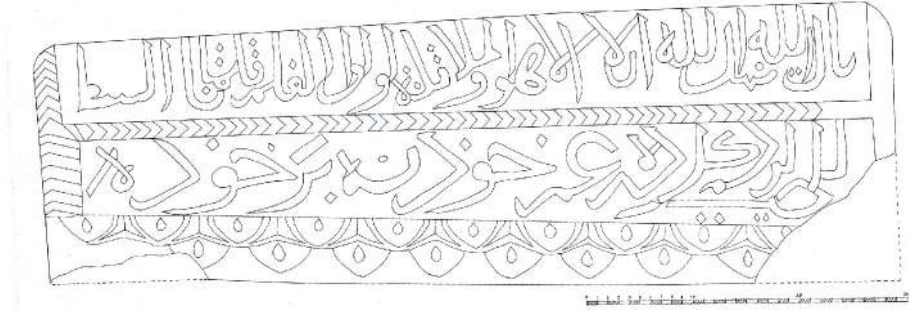
Fotoğraf No: 110

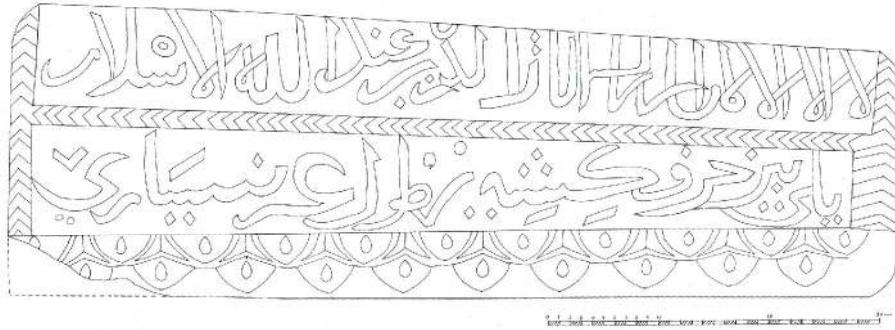
Fotoğraf No: 111

Çizim No: 98

Çizim No: 99

Örnek No :30
 Fotoğraf No :112
 Çizim No :100
 Envanter No :218–1164
 İnceleme Tarihi :11.09.2003
 Yeri :Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
 Kime Ait Olduğu :Bilinmemektedir.
 Tarih :Bilinmemektedir.
 Kitabe :Sandukanın kitabesi bulunmamaktadır
 Tür :Bilinmemektedir.
 Formu :İki kademeli prizmatik sanduka.
 Bugünkü Durumu :Sandukanın kuzey ve güney cephesinin üst kısmında bulunan yazılar yıpranmış olup okunamayacak vaziyettedir. Ayrıca batı ve doğu cepheleri de yıpranmıştır.

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	128	26
Gövde	–	126	16
Üst	–	125	12
Batı Cephesi	32	–	–
Doğu Cephesi	30	–	–

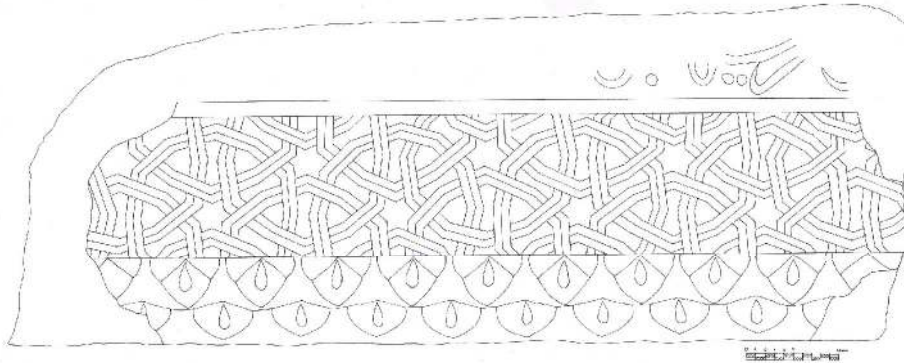
Kullanılan Malzeme :Mermer malzeme kullanılmıştır.
 Yapım Tekniği :Oyma Tekniği uygulanmıştır.
 Seçilen Konu :Geometrik Süsleme(Onikigen, Altı Köşeli Yıldız, Kelebek, Altıgen), Mukarnas ve Yazı
 Yazı Türü :Sandukanın üzerinde yazı bulunmamaktadır.

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :Batı cephesinden doğu cephesine doğru yüksekliği alçalan, iki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesinin üzerinde çift sıra mukarnas şeridi bulunmaktadır. Mukarnas dilimlerinin aralarına damla motifi yerleştirilmiştir. Kaide üzerine oturan gövde üzerinde onikigenlerin birbirine geçme yapması ile oluşan geometrik bir şerit bulunmaktadır. Onikigenlerin aralarında altı köşeli yıldız, kelebek ve altıgen motifleri bulunmaktadır. (Fotoğraf No:112), (Çizim No:100)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır.

Batı ve Doğu cepheleri tamamen yıpranmış olduğundan burada ne olduğu hakkında hiçbir bilgiye sahip değiliz.

Fotoğraf No: 112**Çizim No: 100**

Örnek No	:31
Fotoğraf No	:113–115
Çizim No	:101–102
Envanter No	:1217
İnceleme Tarihi	:17.04.2004
Yeri	:Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
Kime Ait Olduğu	:Bilinmemektedir.
Tarih	:Bilinmemektedir
Kitabe	:Sandukanın kitabesi bulunmamaktadır
Tür	:Bilinmemektedir
Formu	:İki kademeli, prizmatik sanduka
Bugünkü Durumu	:Sandukanın doğu cephesi kırılmıştır.
Boyutlar	:

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	63	17
Gövde	–	63	15
Üst	–	63	13
Batı Cephesi	25	–	–
Doğu Cephesi	24	–	–

Kullanılan Malzeme	:Mermer malzeme kullanılmıştır.
Yapım Tekniği	:Oyma Tekniği uygulanmıştır.
Seçilen Konu	:Bitkisel Süsleme(Yaprak) ve Yazı
Yazı Türü	: Sülüs

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :İki kademeli, tek bir bloktan oluşan bir sandukadır. Sandukanın yalancı kaidesinde herhangi bir süsleme yoktur. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde;

“Şehidallahu ennehû lâ ilâhe illâ Hüve” (“ve'l-melâiketü ve ulu'l-i'lme kâimem bi'l-kısti” mezar taşının bu kısmı kırıktır.)

Tercümesi: "Allah, melekler ve adaleti yerine getiren ilim sahipleri, O'ndan başka tanrı olmadığına şahidlik etmişlerdir." yazılıdır.

üst kısımda;

“Kullu men aleyhâ fân ve yebkâ vechü Rabbike zül celâli ve'l-ikrâm”(Rahman Suresi, 26 ve 27. Ayet)

Tercümesi "yeryüzünde bulunan her şey fanidir. Ancak yüce ve cömert olan Rabbinin varlığı bakidir." yazılıdır. Yazıların arasında serpmeye yaprak motifleri yer almaktadır. (Fotoğraf No:113), (Çizim No:101),

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde;

“La ilâhe illâ hüve'l-azîzü'l-hak'im", "İnne'd-dîne İndellahi'l-İslâm” (Ali İmram süresi 18 ve 19. Ayetler)

Tercümesi: "O'ndan başka ilah yoktur, güçlüdür, hakimdir" , "Allah katında din, şüphesiz İslamiyet'tir"

üst kısımda;

("Kullu şeyin hêlikun" mezar taşının bu kısmı kırıktır) “ İllâ veche Hû lehu'l-hukmu ve ileyhi turceû'n”

Tercümesi: "O'ndan başka her şey yok olacaktır; Hüküm O'nundur; O'na döndürüleceksiniz" (Kasas Sûresi 88. Ayet) yazılıdır. (Fotoğraf No:114), (Fotoğraf No:115), (Çizim No:102)

Sandukanın doğu cephesi kırılmış olup batı cephesi boş olarak bırakılmıştır.

Fotoğraf No: 113

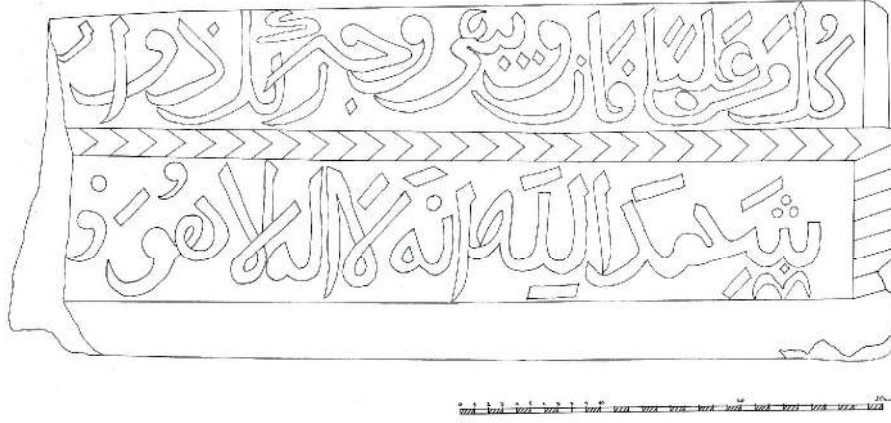
Fotoğraf No: 114

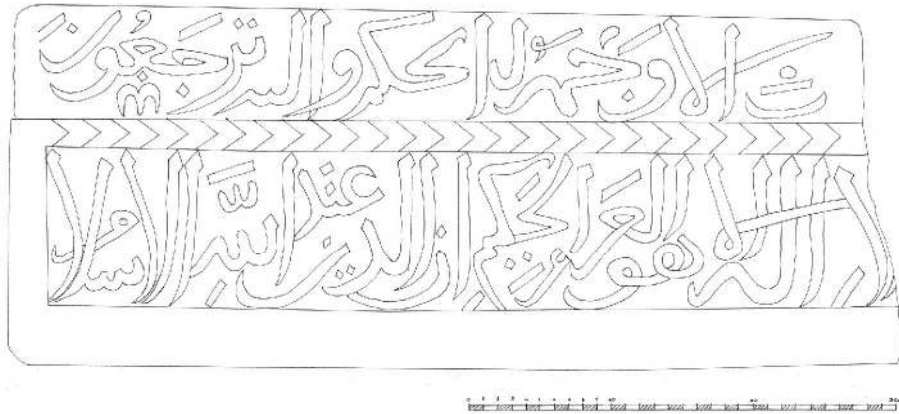
Fotoğraf No: 115

Çizim No: 101

Çizim No: 102

Örnek No :32
 Fotoğraf No :116–117
 Çizim No :-
 Envanter No : 1149–232
 İnceleme Tarihi :17.04.2004
 Yeri :Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
 Kime Ait Olduğu :Bilinmemektedir.
 Tarih :Bilinmemektedir
 Kitabe :Sandukanın kitabesi bulunmamaktadır.
 Tür :Bilinmemektedir
 Formu :Tek kademeli, yarım ongen sanduka
 Bugünkü Durumu :Sanduka kırılmış olup doğu cephesi bulunmamaktadır.
 Boyutlar :

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	82	27
Gövde	–	76	
Üst	–		
Batı Cephesi	30	–	–
Doğu Cephesi	30	–	–

Kullanılan Malzeme :Mermer malzeme kullanılmıştır.
 Yapım Tekniği :Oyma Tekniği uygulanmıştır.
 Seçilen Konu :Yazı
 Yazı Türü :Sülüs

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :Tek kademeli, yarım ongen formlu bir sandukadır. Sandukanın kaidesi bulunmamaktadır. Sandukanın gövdesi boş bırakılmış olup üst kısımda;

“Kale aleyhisselam” yazılıdır. (Fotoğraf No:116)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Sandukanın gövdesi boş bırakılmış olup üst kısımda;

“.... el rahman el rahim” yazılıdır. (Fotoğraf No:117)

Sandukanın batı ve doğu cepheleri boş bırakılmış olup kitabe bulunmamaktadır.

Fotoğraf No: 116

Fotoğraf No: 117

Örnek No :33
 Fotoğraf No :118–119
 Çizim No :103–104
 Envanter No :1136
 İnceleme Tarihi :11.09.2003
 Yeri :Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
 Kime Ait Olduğu :Bilinmemektedir
 Tarih :Bilinmemektedir
 Kitabe :Sandukanın kitabesi bulunmamaktadır.
 Tür :Bilinmemektedir.
 Formu :Tek kademeli, yarım silindirik sanduka
 Bugünkü Durumu :Sanduka kırıktır.
 Boyutlar :

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	65	17
Gövde	–	75	16
Üst	–	77	15
Batı Cephesi	35	–	–
Doğu Cephesi	32	–	–

Kullanılan Malzeme :Taş malzeme kullanılmıştır.
 Yapım Tekniği :Oyma Tekniği uygulanmıştır.
 Seçilen Konu :Yazı
 Yazı Türü :Yazılar dökülmüştür.
 Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :Batı cephesinden doğu cephesine doğru yüksekliği alçalan tek kademeli, yarım silindirik formlu bir sandukadır. Sanduka kırıktır. Sandukanın yarım silindirik gövdesi üzerinde;

“.... Ya zikru indallah” yazılıdır.(Fotoğraf No:118), (Çizim No:103)

Güney Cephesi : Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmıştır. Sandukanın yarım silindirik gövdesi üzerinde bulunan yazılar yıprandığı için okunamamıştır. (Fotoğraf No:119), (Çizim No:104)

Fotoğraf No: 118

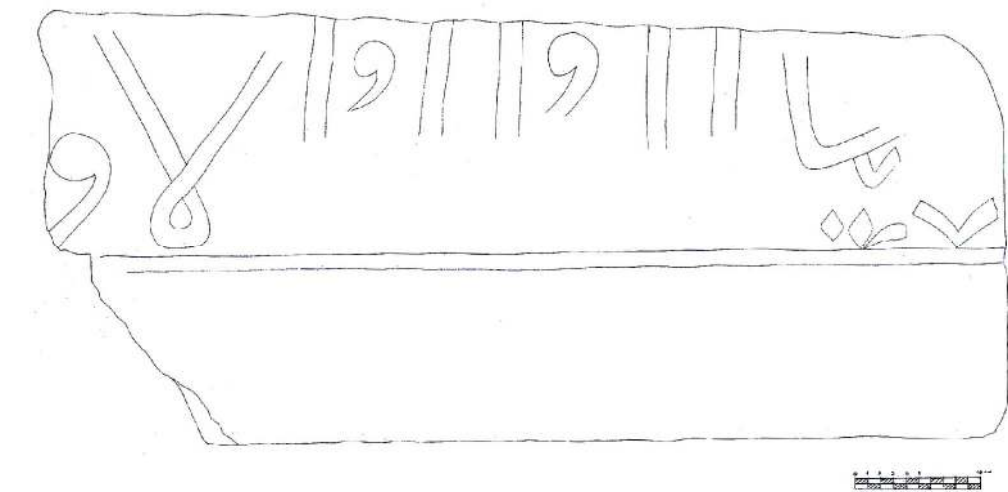
Fotoğraf No: 119

Çizim No: 103

Çizim No: 104

Örnek No :34
 Fotoğraf No :120–122
 Çizim No :105–107
 Envanter No :19/297–239
 İnceleme Tarihi :11.09.2003
 Yeri :Niğde Ak Medrese Avlusunda bulunmaktadır.
 Kime Ait Olduğu :Paşa Hatun
 Tarih :Bilinmemektedir.
 Batı Cephesi Kitabesi :“Vefat merhum Paşa Hatun El-hac Seraceddin”-**
 Doğu Cephesi Kitabesi :Bilinmemektedir.
 Tür :Kadın mezar taşı
 Formu :İki kademeli, prizmatik sanduka

Bugünkü Durumu :Sandukanın doğu cephesine ait kısmı kırılmıştır. Batı cephesi hariç sandukanın üzerindeki tüm yazılar dökük olup, güney cephesinin alt kısmının bir bölümü kırıktır.

Boyutlar :

	Yükseklik	Genişlik	Kalınlık
Yalancı Kaide	–	93	18
Gövde	–	92	17
Üst	–	91	14
Batı Cephesi	38	–	–
Doğu Cephesi	35	–	–

Kullanılan Malzeme :Taş malzeme kullanılmıştır.
 Yapım Tekniği :Oyma Tekniği uygulanmıştır.
 Seçilen Konu :Mukarnas ve Yazı

Yazı Türü : Sülüs

Kompozisyon :

Kuzey Cephesi :Batı cephesinden doğu cephesine doğru yüksekliği alçalan, iki kademeli, tek bir kütleden oluşan bir sandukadır. Sandukanın ilk kademesini oluşturan yalancı kaidesinin üzerinde çift sıra mukarnas şeridi bulunmaktadır. Mukarnasların içleri dilimli olarak yapılmış olup ortalarına damla motifi yerleştirilmiştir. Kaide üzerine oturan sandukanın prizmatik gövdesinde ve üst kısımda bulunan yazılar dökülmüştür. (Fotoğraf No:120), (Çizim No:105)

Güney Cephesi :Sandukanın güney cephesi ile kuzey cephesi birbirinin aynı olarak yapılmış olup burada bulunan yazılarda dökülmüştür. (Fotoğraf No:121), (Çizim No:106)

Batı Cephesi :Cephe silmeler yardımıyla dört bölmeye ayrılmış olup bu bölmelere ölen kişinin kimliği ile ilgili bilgiler yerleştirilmiştir. Kaide kısmında çift sıra dilimli mukarnaslar bulunmaktadır. (Fotoğraf No:122), (Çizim No:107)

Sandukanın doğu cephesi kırılmıştır.

Fotoğraf No: 120

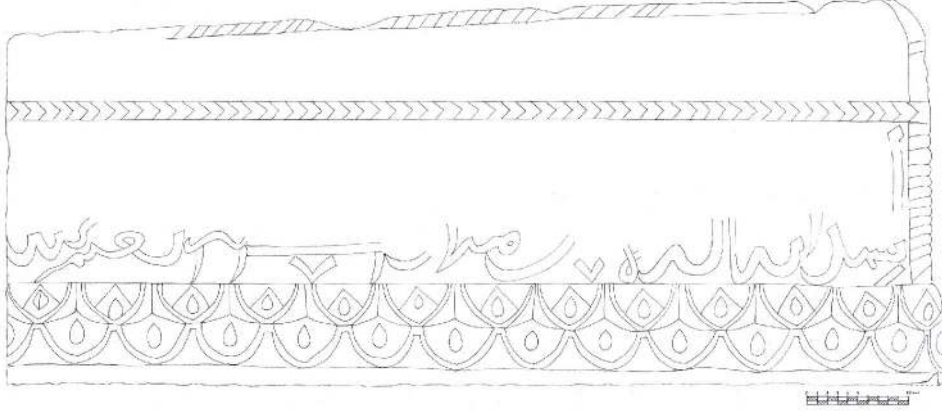
Fotoğraf No: 121

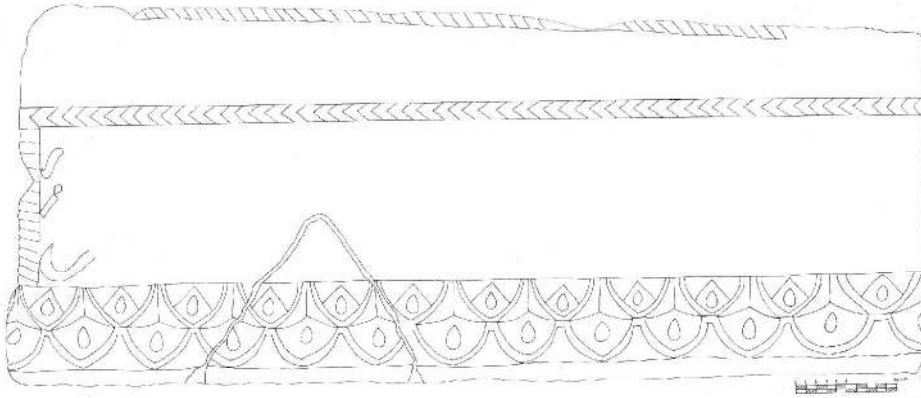
Fotoğraf No: 122

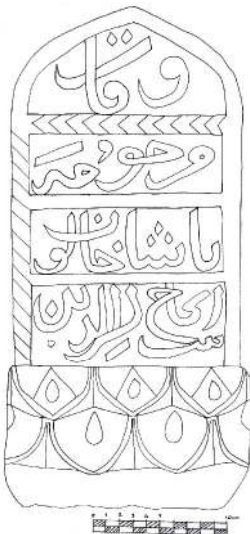
Çizim No: 105

Çizim No: 106

Çizim No: 107

B- DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA

Araştırmamız Niğde'de Bulunan Beylikler Dönemi Mezar Taşlarını konu almakta olup bu mezar taşlarının hepsi sanduka biçimindedir. İslam âleminde her bölgede ve her devirde sevilerek yapılan sandukaların⁵⁵ Anadolu'da birçok örneği bulunmaktadır. Göktürkler Döneminde mezarların üzerine, yüzeyleri süslenmiş taş tabutlar konulmuştur⁵⁶. Bu taşların sanduka ve lahitlerin ilk şekilleri⁵⁷ olduğu söylenmektedir. Orhun Vadisinde Bilge Kaan'ın anıtı civarında gövdeli ve kapaklı sandukalar bulunur⁵⁸. Tonyokuk Mezarı üzerinde dört taş plaka ile yapılmış sanduka bulunmaktadır⁵⁹. Bu tip sandukalar doğudan gelen Türkler tarafından Ahlat'a getirilmiştir⁶⁰. Selçuklu ve Beylikler Döneminde sanduka tipli mezar taşlarına çok sık karşılaşılr. Anadolu'da Ahlat, Erciş, Gevaş, Erzurum⁶¹, Konya⁶², Ankara, Seyitgazi, Sivas, Tokat⁶³, Akşehir⁶⁴, İznik, Bursa⁶⁵, gibi merkezlerde sanduka tipli mezar taşı örnekleri görülmektedir. Genel vasıflarına göre 5 tip sanduka görülür;

1-Silindirik Sandukalar

2-Sütun Biçimde Sanduklar

3-Üç Parçadan Müteşekkil Üzer Açık Sandukalar

4-Tekne Biçiminde Sandukalar

⁵⁵ Beyhan KARAMAĞARALI: **Türk Mimari Eserlerinde Ahlat Mezar Taşları**, Ankara, 1993, 6.

⁵⁶ Bahattin ÖGEL: **Türk Kültür Tarihi**, Ankara, 1984, 134.

⁵⁷ Şeref POYRAZ: **Türkiye'de Mezar Taşı Sözleri**, Ankara, 2003, 40-41.

⁵⁸ Beyhan KARAMAĞARALI: Ahlat..., **a.g.e.**, 38.

⁵⁹ Bahattin ÖGEL: Türk..., **a.g.e.**, 195.

⁶⁰ Beyhan KARAMAĞARALI: Ahlat..., **a.g.e.**, 44.

⁶¹ Beyhan KARAMAĞARALI: Türk..., **a.g.e.**, 6, 24,25,20

⁶² Seyfi BAŞKAN. Konya..., **a.g.e.**, 67.

⁶³ Beyhan KARAMAĞARALI: Türk..., **a.g.e.**, 7,8,9.

⁶⁴ ⁶⁴ Seyfi BAŞKAN: Konya..., **a.g.e.**, 66, 69.

⁶⁵ Beyhan KARAMAĞARALI: Ahlat..., **a.g.e.**, 19.

5-Dikdörtgen Prizma Biçiminde Yekpare Sandukalar⁶⁶

Araştırmamız kapsamında incelediğimiz sandukaların hemen hemen hepsi 5. grupta yer alan yekpare dikdörtgen sandukaları kapsamaktadır. Bu tip sandukalar ilk olarak XII. asrın son çeyreğinde görülür. XIII. asırda çok az örneği bulunmakta olup, XIV. asrın ilk çeyreğinden sonra artmaya başlamış, XV. ve XVI. asrın başlarında çok az kullanılmıştır⁶⁷.

Niğde Ak Medresede 14. ve 15.yy.a ait 34 adet sanduka tipli mezar taşı tespit edilmiştir. Tespit edilen örnekler incelenerek Türk İslam Sanatı içindeki yeri ve özellikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla mezar taşlarının form, tarih, malzeme, yazı özellikleri ve süslemelerdeki motif ve kompozisyonları tüm özellikleri ile anlatılmaya çalışılmıştır.

1-FORM

Katalogda bulunan sandukalar formlarına göre gruplandırmaya tabi tutulmuştur. Tespit edilen örnekler kademe sayısına göre iki kademeli prizmatik sandukalar ve tek kademeli sandukalar olmak üzere iki alt gruba ayrılarak incelenmiştir.

1.1-İki Kademeli Prizmatik Sandukalar

Selçuklu Devrinde sıkça görülen iki kademeli ve prizmatik formlu sandukalar sayıca en fazla örneği oluşturmaktadır. Yekpare taş bloktan yapılmış ve başucundan ayakucuna doğru yüksekliği alçalan 31 adet sanduka bulunmaktadır. Bu formdaki sandukalar; 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,9,20,21,22,23,24,25,26,28,29, 30,31,32 ve 34 numaralı örneklerden oluşmaktadır.

⁶⁶ Beyhan KARAMAĞARALI: Ahlat..., a.g.e., 45.

⁶⁷ Beyhan KARAMAĞARALI: Ahlat..., a.g.e., 50.

Sandukaların ilk kademesini oluşturan kaidesinin yüzeyleri 11 örnekte (1,7,9,12,17,19,22,23,24,28,31) boş bırakılmıştır. 3 numaralı sandukanın kaidesinin üzerinde zencirek motifi yer alırken, 19 örnekte (2,4,5,6,8,10,11,13,14,15,16,18,20,21,25,26,29,30,34,) mukarnas şeridi yer almaktadır.

Sandukaların ikinci kademesini oluşturan prizmatik gövdelerinin yüzeyleri 3,4,9,22,30 numaralı örneklerde geometrik bezemelerle süslü iken, 1,19,23,24 numaralı örneklerde bitkisel bezemelerle süslüdür. Geri kalan örneklerde sandukaların yüzeyleri çeşitli ayet, hadis ve ölümle ilgili, dünyanın faniliğini anlatan yazılarla doldurulmuştur.

Sandukaların genişlikleri 44 cm ile 1,67 cm, kalınlıkları 13 cm ile 32 cm, yükseklikleri (batı cephesi) 18 cm ile 48 cm, (doğu cephesi) 17 cm ile 48 cm arasında değişmektedir. Mezar taşlarının boyutlarının fazla büyük olmadığı ve birbirine yakın ölçülerde olduğu görülmektedir.

Sandukaların doğu ve batı cepheleri kitabeye tahsis edilmiştir. Fakat 3 ve 22 numaralı örneklerin doğu ve batı cephelerinde bitkisel süsleme yer almaktadır. 24 numaralı örneğin batı cephesinin ortasında bir dairenin içerisine bulunan Allah yazısı, doğu cephesinde çarkıfelek motifli bir rozet yer almaktadır. 30 numaralı örneğin doğu ve batı cepheleri tamamen hasarlı olduğu için burada ne olduğu hakkında bir bilgiye sahip değiliz. 23,25,26,27,28,29,31,32,33 numaralı örneklerin ise doğu ve batı cephelerinin yüzeyleri tamamen boş bırakılmıştır.

Sandukaların kitabeye tahsis edilmiş doğu ve batı cepheleri silmeler yardımıyla bölmelere ayrılmış olup, yazılar bu bölmelere yerleştirilmiştir. Katalog örnekleri arasında 1,3,5,6,7,8,9,10,12,14,15,16, 17,18,21 numaralı örneklerde doğu ve batı cepheleri üç bölmeye ayrılmıştır. İçlerinden 16 numaralı örneğin sadece alınlık kısmının yüzeyi boş bırakılmıştır. 4 numaralı

örneğin batı cephesi iki bölmeye ayrılmış, 11,15 ve 34 numaralı örneklerin cepheleri ise dört bölmeli olarak yapılmıştır. 2 ve 4 numaralı örneklerin doğu cepheleri ise bölmesiz olarak tasarlanmış olup 4 numaralı örneğin cephesinin ortasında bir delik bulunmaktadır.

İki kademeli prizmatik formlu sandukalar, Selçuklu ve Beylikler devrinde Anadolu'da çeşitli varyasyonları ile en çok kullanılan sanduka tipi olmuştur⁶⁸. Konya'da⁶⁹, Akşehir'de⁷⁰, Bursa'da⁷¹, iki kademeli prizmatik sanduka örneklerine rastlanmaktadır.

1.2-Tek Kademeli Sandukalar

Sanduka örnekleri arasında prizmatik olanların haricinde üç örnekte tek kademeli olarak yapılmıştır. Yekpare taş bloktan yapılmış olan bu mezar taşları 27,32 ve 33 numaralı örneklerde görülmektedir. 32 ve 33 numaralı örnekler kırıktır. 33 numaralı örnek batı cephesinden doğu cephesine doğru yüksekliği alçalmaktadır. 27 ve 32 numaralı örneklerin iki cephesi de eşit yükseklikte olup bu sandukaların enine kesiti yarım ongen şeklindedir. 33 numaralı örnek yarım silindirik formdadır. 32 ve 33 numaralı örneklerin üzerinde yazıdan başka süsleme elemanı bulunmamaktadır. 27 numaralı örneğin üzerinde bir hadis yer alıp, yazıların arasında rumi motifleri bulunmaktadır. Üç örneğinde doğu ve batı cepheleri boş bırakılmıştır.

Sandukaların genişlikleri 65 cm ile 1,37 cm, kalınlıkları 17 cm ile 27 cm arasında değişmektedir.

⁶⁸ Seyfi BAŞKAN: Konya.... ,a.g.e., 72.

⁶⁹ Seyfi BAŞKAN: Konya.... ,a.g.e., 71.

⁷⁰ Beyhan KARAMAĞARALI: Ahlat...., a.g.e., 4.

⁷¹ Demet KARAÇAĞ: Bursa'da ki 14-15.yy. Mezar Taşları, Ankara, 1994, 169.

Konya'da tek kademeli sanduka örneklerine rastlanmaktadır. Özellikle 27 numaralı yarım ongen formlu olan sandukanın bir benzeri Konya İnce Minareli Medrese Müzesinde, 1056 envanter numarası ile kayıtlı bulunmaktadır⁷².

2-MALZEME VE TEKNİK

Araştırmamız kapsamında incelediğimiz mezar taşlarından toplam 32 adet örnekte mermer malzeme kullanılmıştır. Sadece 33 ve 34 numaralı örneklerde taş malzeme kullanılmıştır. Bu iki örnekte de fazla aşınma gözlenmektedir. Bazı mezar taşlarına kalitesiz mermer malzeme kullanılması, yazı ve motiflerin kolayca tahrip olmasına yol açmış, yazıların okunamamasına neden olmuştur.

Sandukaların üzerinde yer alan yazı ve süsleme unsurlarının tamamı oyma tekniği ile işlenmiştir. Mezar taşının zemini oyularak yazı ve motiflerin kabartılması sağlanmıştır. Ancak 3 numaralı örneğin kaidesinde yer alan zencirek motifli şeridi ile 9 numaralı örneğin kuzey ve güney cephelerinde yer alan kompozisyonda taşın zemini oyulmadan motifler taşa işlenmiştir.

3-TÜR

Kitabeleri okunabilen 2,3,4,5,6,7,8,9,12,13,16,17,18,19,20,21,34 numaralı örnekler içerisinde; 4,5,7,12,13,17,19,20,21 numaralı sandukalar erkek, 2,3,6,8,16 ve 34 numaralı sandukalar ise kadın mezar taşıdır. Bu mezar taşlarından 8,18,20 ve 21 numaralı örnekler çocuk mezar taşına aittir. Çocuk mezar taşlarından ise 8 ve 18 numaralı örnekler kız çocuğuna, 20 ve 21 numaralı örnekler ise erkek çocuğuna ait mezar taşlarıdır.

⁷² Seyfi BAŞKAN: Konya, a.g.e., 71

4-TARİHLENDİRME

Tarihi tespit edilen sanduka biçimli mezar taşları 14. ve 15.yy.larda yapılmıştır. Birbirine yakın tarihlere ait olan bu mezar taşlarından tarihi tespit edilen en erken tarihli sanduka H.751 senesine ait olan 1 numaralı örnek olup, en geç tarihli olan sanduka ise H.840 senesine ait olan 18 numaralı örnektir. 19,20,21 numaralı örneklerin kitabeleri yıpranmış olduğu için okunamamıştır. 22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32,33 ve 34 numaralı örneklerin tarih kitabeleri bulunmamaktadır. Tarihi belli olan 1,2,3,4, ve 5 numaralı örnekler 14.yy'a ait iken, geri kalan örnekler 15.yy'a aittirler. Tarihler rakamla verilmemiş olup yazı ile ve sadece yıl olarak belirtilmiştir.

Mezar taşlarının üzerinde herhangi bir ibare bulunmamasına rağmen sandukaların Karamanoğulları Dönemine ait olduğunu düşünmekteyiz. Karamanoğulları 1228–1513 yılları arasında hüküm sürmüş bir beyliktir. Niğde şehri Karamanoğlu I.Alaaddin Bey zamanında (1357–1397) Karamanoğullarının idaresi altına girmiştir. 1391 Akçay Savaşı'nda Yıldırım Beyazıd'a mağlup olan Karamanoğulları, 1402 Ankara Savaşından sonra tekrar memleketlerine sahip olmuş ve Niğde'ye Alaaddin Ali Bey'i vali olarak tayin etmişlerdir. Fatih Sultan Mehmet döneminde (1470) Niğde Osmanlılara geçmiş, bu tarihten itibaren de Karaman Beylerbeyliğine bağlı bir sancağa merkez olmuştur. Mezar taşlarında tespit edilen tarihler 751–840 yıllarına aittir. Bu tarihlerde Karamanoğulları'nın Niğde'ye hâkim olması ve de Konya'da bulunan Karamanoğulları dönemine ait sanduka tipli mezar taşları ile büyük benzerliklerinin bulunması bu mezar taşlarının Karamanoğulları dönemine ait olduğunu düşüncesini doğurmuştur.

Kesin olmamakla birlikte tarihi belli olmayan mezar taşlarını eldeki veriler ışığında, tarihi belli olan örneklerin benzer özellikleri ile karşılaştırarak tarihlendirmeye çalışabiliriz.

Tarihi bilinmeyen mezar taşlarından 21,25,26 ve 31 numaralı örneklerin hepsi iki kademeli prizmatik formludur. Sandukaların yazıları arasına serpiştirilmiş yaprak ve rumi motifleri ve mukarnas şeritleri benzer tarzdadır. Sadece 31 numaralı örnekte mukarnas şeridi olmamasına rağmen diğer özellikleri aynıdır. Bu mezar taşları 790 tarihli 5 numaralı örnekle benzerlik göstermesi dolayısıyla 14.yy.a ait olabilirler. Tek kademeli yarım ongen formu olan 27 ve 32 numaralı örnekler, Karamanoğulları dönemine ait olan Konya İnce Minareli Medrese Müzesinde bulunan 1056 envanter numaralı, H.801/M.1398 tarihli mezar taşı ile aynı formda olması ve her bir cephede tek sıra halinde yazıların olması dolayısıyla bu sanduka 14.yy.a ait olabilir.

Tarihleri olmayan 19,23,24 numaralı örneklerin gövde kısımlarında palmetlerden oluşan bir şerit bulunmaktadır. Her üç örnekte de palmetler aynı tarzda yapılmıştır. 19 numaralı örneğin üst kısmında palmet-lotus şeridi, 23 numaralı örneğin üst kısmında bir ayet, 24 numaralı örneğin üst kısmında ise zigzag şeklinde yapılmış bir süsleme yer almaktadır. Palmet motifi, Konya mezar taşlarında görüldüğü 14.yy.ın sonları ile 15.yy.ın başlarından itibaren Orta Anadolu'nun diğer merkezlerinde de mezar taşı süslemeciliğinde kullanılmıştır⁷³. Bunun haricinde mezar taşlarının hepsinin iki kademeli prizmatik formlu ve çok küçük boyutlu olması sandukaların 14–15.yy.a ait olduğu düşüncemizi desteklemektedir.

İki kademeli prizmatik formlu, kitabesiz diğer bir örnek olan 22 numaralı mezar taşının gövdesinde ve üst kısmında geometrik geçmelerden oluşan bir süsleme şeridi bulunmaktadır. Küçük boyutlu olan sandukanın gövdesinde yer alan bu şeridin aynısı 782 tarihli aynı formlu ve küçük boyutlu olan 4 numaralı örnekte de görülmektedir.

⁷³ Seyfi BAŞKAN, Konya , a.g.e. s. 74.

Genel olarak ele alındığında hem form özellikleri hem de süsleme özellikleri ile 14–15.yy.a ait olduğunu düşündüğümüz tarihi olmayan mezar taşlarının yukarıda belirttiğimiz özellikler haricinde dikkati çeken en büyük ortak özellikleri boyutlarının çok küçük olmasıdır. Sandukaların genişlikleri 44 cm ile 1,67 cm arasında değişmektedir. Selçuklu devrinde büyük boyutlu olan mezar taşlarının 14.yy. dan itibaren küçülmeye başlaması bu sandukaların 14-15.yy.a ait olduğu düşüncesini doğurmaktadır. Mezar taşlarında bazı farklılıklar olsa da genel özellikleri dikkate alındığında bir söz birliği içinde olduğu görülmektedir.

5-SÜSLEME

Niğde Ak Medresede bulunan sandukalar aynı döneme ait diğer sandukalar ile form açısından benzerlik göstermesine rağmen, tezyini unsurlar bakımından pek de zengin değildir. Dönemin sanat anlayışlarını yansıtan örneklerin motiflerinde geleneksel unsurların dışına çıkılmamıştır.

Sandukalarda bitkisel süsleme, geometrik süsleme, yazı ve mukarnas olmak üzere dört tür süsleme unsuru görülmektedir. Örnekler arasında bulunan 22 ve 24 numaralı sandukaların üzerinde hiçbir yazılı bezeme yokken, 7,17,28 ve 32 numaralı örneklerde yazıdan başka tezyinat bulunmamaktadır. 1,9,12,16,19,23,27,ve 31 numaralı sandukalarda bitkisel süsleme ve yazı, 5,18,21,25,26 numaralı sandukalarda bitkisel ve yazılı bezemelerin yanı sıra mukarnasta bulunmaktadır. 6,8,10,11,13,14,15,20,29 ve 34 numaralı örneklerde yazı ve mukarnas 2,4 ve 30 numaralı örneklerde geometrik süsleme, yazı ve mukarnas, 3 numaralı örnekte bitkisel süsleme, geometrik süsleme ve yazılı bezemeler görülmektedir. Sandukaların hiçbirinde figürlü süsleme bulunmamaktadır. Mezar taşlarında rastladığımız süsleme konuları ana hatları ile şöyledir;

5.1-YAZI:

İslamiyet'in figüratif açıdan, resim ve heykel dalındaki bazı kısıtlamaları yazının bir sanat dalı olarak doğma ve gelişmesine yol açmıştır⁷⁴. Mezar taşları tarihi ve edebi belgeler olmasının yanı sıra hat sanatının güzel örneklerinin yer aldığı önemli eserlerdir.

Mezar taşları üzerinde yer alan yazılar sadece bir örnek dışında Arapça olarak tertip edilmiştir. 11 numaralı örneğin kuzey ve güney cephelerinin alt sırasında bulunan yazılar Farsça olarak yazılmıştır. Türkçe yazılmış mezar taşı bulunmamaktadır.

Sandukaların üzerlerinde sanatçı imzası veya taşçı ustalarının işaretleri yoktur.

Mezar taşlarında baş ve ayak taşı yer almamaktadır. Fakat ölünün baş tarafını belirleyen bir özelliğe mutlaka rastlanır. Bir motif, bir kitabe veya sandukanın ayakucuna doğru alçalan bir eğiklik ölünün baş tarafını belirleyen bir işarettir⁷⁵. İncelediğimiz mezar taşları içinde ölünün baş tarafını belirleyen en önemli özellik batı cephesinde yer alan ölen kişinin kimliği ile ilgili bilgilerin yazılı olduğu kitabedir. Doğu cephesinde ise ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Sadece 3 numaralı örnekte ölen kişinin kimliği ve ölüm tarihinin bulunduğu kitabe kuzey ve güney cephelerinin üst kısmında yer almaktadır. Beylikler ve Erken Osmanlı türbe ve mezar taşı kitabelerinde tarihler genellikle yazı ile kaydedilmiştir⁷⁶. İncelediğimiz sandukaların hepsinde tarihler yazı ile verilmiştir.

⁷⁴ Metin HASEKİ: **a.g.e.**, 35.

⁷⁵ Metin HASEKİ: **a.g.e.**, 11.

⁷⁶ Abdülhamit TÜFEKÇİOĞLU: "Türk-İslam Dönemi Türbe ve Mezar Taşı Kitabelerinde Tarih İbareleri", **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, 18-20 Aralık 1998, İstanbul, 396.

23,25,26,27,28,29,30,31,32,33 numaralı örneklerin doğu ve batı cepheleri boş bırakılmıştır. Doğu ve batı cephelerinde kitabe bulunan örneklerde yazılar silmeler yardımıyla bölmelere ayrılmış yerlere yerleştirilmiştir.

Sandukaların kuzey ve güney cephelerinde bulunan yazılarda çeşitli ayet, hadis ve ölümü hatırlatan sözler bulunmaktadır. 3,5,12,16,18, 21,25,26,27 ve 31 numaralı sandukalarda yazıların aralarına yaprak ve rumi motifleri yerleştirilmiştir.

Mezar taşlarının kitabelerinde görülen yazı türü çoğunlukla sülüstür. Ayrıca nesih ve talik yazıya da rastlanmaktadır. Sandukalar içerisinde 2,5,7,8,9,10,12,13,14,17,20,21,25,27,28,29,31,32 ve 34 numaralı örneklerde sülüs, 1,4,6,11,15,16,18,19,23 ve 26 numaralı örneklerde nesih ve 3 numaralı örnekte talik yazı görülmektedir.

5.2-BİTKİSEL SÜSLEME

Sandukalarda bitkisel süsleme, geometrik süslemeye oranla daha fazla kullanılmıştır. Bitkisel süsler mezar taşlarında gövde üzerinde şerit halinde ve yazıların arasında, doğu ve batı cephelerinde boşlukları doldurmak amacıyla kullanılmıştır. Mezar taşları üzerinde görülen bitkisel süslemeler palmet, rumi, lotus, kıvrım dallar ve yapraktır.

Palmet:

Sözlüklerde palmiye dalını çağrıştırdığı ileri sürülen palmetin kaynağı tam olarak bilinmemekle birlikte Sümer, Mısır, Asur, Grek ve Roma süslemeciliğinde kullanıldığı, İslam sanatında 11.yy.dan başlayarak geliştiği

görülmektedir⁷⁷. Devrin sanat anlayışına göre yapılmış palmet motifi çok geniş kullanım alanı bulmuştur.

Palmet motifi, 1,3,9,16,18,19,22,23,24 numaralı örneklerde bulunmaktadır. Bunlardan 1 ve 3 numaralı örnekler 14.yy.a, 9,16,18 numaralı örnekler 15.yy.a aittir. 3 ve 18 numaralı örnekler kadın, 16 ve 19 numaralı örnekler erkek mezar taşına ait olup diğerlerinin türü bilinmemektedir.

1 numaralı örneğin gövdesinde birbirine bağlanan palmet ve lotuslar bir şerit halinde uzanmaktadır. Palmet ve lotuslardan oluşan buna benzer bir şerit 19 numaralı örneğin üst kısmında yer almaktadır. 16 ve 18 numaralı örneklerde palmet yazıların arasında kullanılmıştır. 19,23 ve 24 numaralı örneklerde aynı tarz palmetler benzer boyutlardaki mezar taşlarının gövdesinde şerit halinde yer almaktadır. 3 ve 22 numaralı mezar taşında palmet motifi batı ve doğu cephede yer alır. 3 numaralı örneğin batı cephesinde iki rumi arasına palmet motifi yerleştirilmiştir. 22 numaralı örneğin batı cephesinde yarım iki lotus arasında ve lotusların birleşme noktalarında birer palmet motifi yer almaktadır. Doğü cephede ise palmet motifi ortada yer alan lotusun iki yanına yarım olarak ve yine lotusların birleşme noktalarında yer almaktadır. Bu kompozisyon şerit halinde uzanan palmet ve lotusların bir kesitinin dar bir alana yerleştirildiği izlenimini vermektedir. 9 numaralı mezar taşında gövde üzerinde bulunan madalyonun her iki ucu palmetle sonlanmaktadır. Palmetlerin çoğu katmerli bir şekilde yapılmıştır. Yazılar arasında yer alan palmetlerin boyutları daha küçüktür.

⁷⁷ Selçuk MÜLAYİM: "Selçuklu Palmet Motifinin Tipolojisi", Anatolia, s.20, Ankara, 1984, 145.

Rumi:

Süslemede en çok karşılaştığımız motif olan ruminin kökeni hakkında hayvanların kanat, bacak ve bedenlerinin stilize edilmiş şekilleri olduğunu⁷⁸ ve yarım palmet motifinin değişmesinden doğduğunu⁷⁹ söyleyenler vardır.

Anadolu'da çok yaygın kullanım alanı olan rumi mezar taşlarında da çok fazla uygulanmıştır. İncelediğimiz mezar taşlarında rumi motifine çok az yer verilmiştir. Sandukalarda rumi motifi 3,5,21,26 ve 27 numaralı örneklerin gövdelerinde bulunan yazılar arasına yerleştirilmiş olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca 3 numaralı örneğin batı cephesinde iki rumi motifi ortadaki palmeti çevrelemektedir.

Lotus:

Türk Sanatında, İslam öncesi dönemlerden itibaren görülmeye başlayan lotus, Mezopotamya, Eski Mısır, Anadolu Uygarlıklarının hepsinde tek başına olmaktan çok genellikle palmetle beraber şerit oluşturacak şekilde kullanılmıştır. Niğde Ak Medrese'de 1,19 ve 22 numaralı sandukalarda lotus motifi palmetle birlikte kullanılmıştır. 1 numaralı örneğin gövdesinde ve 19 numaralı örneğin üst kısmında lotus ve palmetler şerit halinde, 22 numaralı örneğin doğu ve batı cephesinde palmetler arasında kullanılmıştır. H.751 tarihli 1 numaralı sandukadaki lotus motifleri, 19 ve 22 numaralı örneklerdeki lotuslardan farklı olarak katmerli bir şekilde yapılmıştır. Konya Karamanoğulları Döneminde yapılmış bazı mezar taşlarında palmet-lotus şeridi sandukaların kaide kısımlarında yer almaktadır.

⁷⁸ A.AKAR-C.KESKİNER: Türk Sanatında Desen ve Motif, İstanbul, 1978, 12; Adnan TURANİ, **Sanat Terimler Sözlüğü**, İstanbul, 1995, 122.

⁷⁹ Yıldız DEMİRİZ: **Osmanlı Mimarisinde Süsleme**. I. Erken Devir (1300-1453), İstanbul, 1979, 27.

Yaprak:

Niğde Ak Medresede bulunan mezar taşlarının bitkisel süslemelerinde karşılaşılan diğer bir süsleme türü stilize yaprak motifidir. Mezar taşlarının yazılarının aralarına boşlukları doldurmak amacıyla yapılmış yaprak motifleri 12,16,18,21,25,26 ve 31 numaralı sandukalarda görülmektedir.

Kıvrım Dal:

Sandukalarda görülen diğer bir süsleme elemanı da kıvrım dal karakterli bitkisel motiflerdir. Kompozisyonun hangi yönde ilerleyeceğini belirleyerek, durağanlığı ortadan kaldıran kıvrım dal tezyinatına sadece 16 numaralı mezar taşının kuzey ve güney cephesinde yer verilmiştir. H.820 tarihli sandukanın yazılarının altındaki boşluğu dolduran kıvrım dallar bir şerit halinde iki cepheyi de süslemektedir.

5.3-GEOMETRİK SÜSLEME

Uzun yıllardan beri yaygın olarak gördüğümüz süsleme türlerinden biri olan geometrik süsleme özellikle İslam ülkelerinde tasvir yasağı dolayısıyla çok sık kullanılmıştır. Belirli bir düzen ve simetri ile yapılmış şekillerin gelişmesinde taşın önemli bir yeri bulunmaktadır. Türk süsleme sanatlarında sonsuz yüzey deseni olarak özellikle dar ve geniş bordürlerde yerini almıştır. Geometrik desenler kare, dikdörtgen, üçgen, poligon, daire, baklava dilimleri ve yıldız gibi birçok formların birleşmesinden oluşmakta ve anlam bakımından evrenin sonsuzluğunu simgelemektedir. Genellikle sınırları katı çerçevelerde başlangıç ve bitiş noktaları göstermezler⁸⁰.

İncelediğimiz mezar taşlarında görülen geometrik motifler, yıldız, çokgen, rozet, zencirek ve geçme motiflerinden oluşmaktadır.

⁸⁰ A.AKAR-C.KESKİNER: a.g.e., 20.

Geometrik Geçme Motifi:

Sandukalar arasında 2,3,1,22 ve 30 numaralı örneklerin kuzey ve güney cephelerinde geometrik geçmeler gövde üzerinde yer alıp, üst kısımda yazı bulunmaktadır. 22 numaralı sanduka hem gövde hem de üst kısımda geometrik geçmelerle kaplanan tek örnektir. 2 numaralı sandukanın gövdesinde oniki köşeli yıldızlardan türeyen oniki kollu yıldızların birbirine geçme yapması ile oluşan bir şerit bulunmaktadır. Geçmeler aralarda altıgen ve beş köşeli yıldızlar oluşturmaktadır. 3 numaralı sandukada altıgen oluşturan geçmelerin aralarına altı köşeli yıldız ve altıgenler yerleştirilmiştir. 4 ve 22 numaralı sandukalarda birbirinin aynı olan geçme motifi görülmektedir. Bu sandukaların gövdesindeki geçmeler aralarda altıgenler oluşturmaktadır. Yalnız 22 numaralı örneğin üst kısmında farklı bir geçme motifi bulunmaktadır. Bu geçmelerin arasında ise dörtgen ve ok ucu motifleri gözlenmektedir. 30 numaralı sandukadaki geçme motifi onikigenlerin birbirine geçme yapması ile oluşmaktadır. Aralarda altı köşeli yıldız, kelebek ve altıgen motifleri bulunmaktadır.

Anadolu'da özellikle mimaride çok sık karşılaşılan geometrik geçme örneklerine mezar taşlarında en yoğun olarak Ahlat'ta karşılaşmaktayız.

Rozet:

Mezar taşlarının üzerinde çok sık karşılaşılan rozetler, gökyüzünü ve evreni simgelenmekte ve mezar taşlarına güçlü bir hareket ve canlılık kazandırmışlardır⁸¹. Rozetlerin içi yıldız motifi, bitkisel süsleme, geometrik geçme, çarkıfelek gibi çeşitli bezemelerle doldurulmaktadır. Çok defa rozetlerin yıldız motifleri ile dolması yine kozmolojik manaya işaret edebilir⁸². Sivas, Tokat mezar taşlarında bol rozet ile karşılaşmaktadır. Bu rozet

⁸¹ Metin HASEKİ: a.g.e., 52.

⁸² Semra ÖGEL: a.g.e., 94-95.

motiflerinin eski Türk geleneklerinin bir devamı olduğu ve rozet sayılarının ise Anadolu'daki tarikatların özellikle Alevilik, Bektaşilik ve Ahilikte sayılara verilen özel anlamlarla ilgili olduğu söylenmektedir⁸³.

Sandukalar içerisinde 9 ve 24 numaralı örneklerde rozet bulunmaktadır. 9 numaralı sandukanın kuzey ve güney cephelerinde çok sayıda rozet bulunmaktadır. Mezar taşının güney cephede merkezde bulunan madalyon şeklindeki süslemenin etrafında 8 adet, üst kısımda 1 adet rozet bulunmaktadır. Rozetler simetrik olarak yerleştirilmiş olup, 4 rozetin iç dolgusu altı köşeli yıldız şeklinde, 2 rozetin iç dolgusu sekiz köşeli yıldız şeklindedir. 2 rozette çarkıfelek motifi ile doldurulmuştur. Üstte yer alan rozetin iç dolgusu geometrik geçmelerden oluşmaktadır. Kuzey cephede 7 adet rozet gövdede, 1 tanesi de üst kısımda bulunmaktadır. Rozetlerden 5 tanesi altı köşeli yıldız ile 2 tanesi çarkıfelek motifi ile, üstte yer alan rozette geometrik geçme ile doldurulmuştur. Bu mezar taşında toplam 17 tane rozetin bulunması tarikatların sayılara verdiği özel anlamla ilgili olduğu görüşünü desteklemektedir. Karamanoğlu dönemine ait Konya mezar taşlarında rozetle süslenmiş mezar taşları bulunmaktadır. 24 numaralı sandukanın doğu cephesinde iç dolgusu çarkıfelek motifi şeklinde olan bir rozet bulunmaktadır.

Zencirek:

Tek üzerinde çok az elemanla yapılan motifler iki kırık çizginin birbirini kesmesiyle ortaya çıkar. Tek veya çift zencirek motifleri mimari ve el sanatlarında kullanılmıştır. Mezar taşları arasında sadece 3 numaralı sandukanın kaide kısmında zencirek motifi kullanılmıştır.

⁸³ Metin HASEKİ: a.g.e., 8.

Damla ve Baklava:

İncelediğimiz mezar taşlarının kaide kısımlarında bulunan mukarnas şeritlerinin içlerini süslemek amacıyla kullanılan motiflerdendir. Sandukalar arasında 2,5,8,11,14,16,18,20,21,25,26,29,30 ve 34 numaralı örneklerin mukarnas şeritlerinin içlerinde damla motifi kullanılmıştır. Bunlar içerisinde 2,8,16 ve 25 numaralı örneklerde damla motifi ile birlikte baklava motifi de kullanılmıştır. 25 numaralı sandukada ise sadece baklava motifi vardır. 4 ve 15 numaralı sandukaların kaidelerinde bulunan mukarnas şeritleri yıpranmış olduğu için hangi motifin bulunduğu bilinmemektedir.

Mukarnas:

İslam Mimarisinin kendine özgü unsurlarından biri olan mukarnasların İran'da ki köşe tromplarından inkişaf ettiği yapılan tetkiklerin neticesidir⁸⁴. Hem dekoratif olması hem de taşıyıcı olması dolayısıyla çok geniş bir kullanım alanı bulmuştur.

İncelediğimiz sandukaların kaide kısımlarında mukarnas süslemesine yer verilmiştir. Fakat burada taşıyıcı bir işlevden ziyade tamamen tezyini şerit olarak kullanıldığını görmekteyiz. Sandukaların kaidelerinde görülen mukarnas şeritlerinin hepsi çift sıra halindedir. Örnekler içerisinde 2,4,5,6,8,10,11,13,14,15,16,18,20,21,25,26,29,30,34 numaralı sandukalarda mukarnas şeridi bulunmaktadır. Mukarnasların içleri bazılarında damla motifi ile bazılarında baklava motifi ile doldurulmuştur. 6,10 ve 13 numaralı sandukaların mukarnas şeritlerinde ise hiçbir motif kullanılmamıştır.

⁸⁴ J.ROSİNTAL, *L'origine des stalactites de l'architecture Orientale*, Paris, 1938'dan naklen Semra ÖGEL: a.g.e., 99.

SONUÇ

Niğde'de bulunan Beylikler Dönemi mezar taşları konusunda hazırlamış olduğumuz tezimizde, Ak Medresede bulunan 34 adet sanduka biçimli mezar taşı incelenerek form, süsleme, yazı ve tarihsel özelliklerinin ortaya konulup Anadolu mezar taşları içerisindeki yerinin tespit edilmesine çalışılmıştır.

Tarihi belli olan sanduka biçimli mezar taşları 14. ve 15.yy.larda yapılmıştır. Birbirine yakın tarihlere ait olan bu mezar taşlarından, tarihi tespit edilen en erken tarihli sanduka H.751 tarihli, en geç tarihli olanı ise H.840 senesine aittir. 3 örneğin kitabeleri yıpranmış olduğu için okunamamıştır. 13 örneğin tarih kitabeleri bulunmamaktadır. Tarihler yazı ile ve yıl olarak yazılmıştır. Sandukalar üzerinde herhangi bir ibare bulunmamasına rağmen, mezar taşlarının formları, süsleme özellikleri itibariyle Karamanoğulları Döneminde yapılmış diğer mezar taşları ile büyük benzerliklerinin olması ve kitabelerinde okunan tarihlerde Karamanoğulları'nın Niğde'ye hâkim olması, bu mezar taşlarının Karamanoğulları dönemine ait olduğunu düşündürmektedir.

Katalogunu oluşturduğumuz mezar taşlarından 31'i iki kademeli prizmatik formlu, 3'ü tek kademelidir. Tek kademeli olarak yapılan sandukaların ikisi yarım ongen formlu, biri yarım silindirik formludur. Sandukaların genişlikleri 44 cm ile 1,67 cm, kalınlıkları 13 cm ile 32 cm, yükseklikleri (batı cephesi) 18 cm ile 48 cm, (doğu cephesi) 17 cm ile 48 cm arasında değişmektedir.

Mezar taşlarından toplam 32 adet örnekte mermer malzeme kullanılmıştır. Sadece 2 örnekte taş malzeme kullanılmıştır. Genellikle mermer malzeme ile yapılanlar üzerinde fazla aşınma görülmezken, taş malzemeli olanlar kırılmış ve yazıları dökülmüştür.

Türü tespit edilen 15 örnek içerisinde 10'u erkek, 5'i ise kadın mezar taşıdır. Bu mezar taşlarından 4 örnek çocuk mezar taşına aittir.

Sandukalarda geleneksel süsleme unsurlarının dışına çıkılmamıştır. Bitkisel süsleme, geometrik süsleme, yazı ve mukarnas olmak üzere dört tür süsleme unsuru kullanılmıştır. 2 tane sandukanın üzerinde hiçbir yazılı bezeme yokken, 4 örnekte yazıdan başka tezyinat yoktur. 8 örnekte bitkisel süsleme ve yazı, 5 örnekte bitkisel ve yazılı bezemelerin yanı sıra mukarnasta bulunmaktadır. 10 örnekte yazı ve mukarnas, 3 örnekte geometrik süsleme, yazı ve mukarnas, 1 örnekte ise bitkisel süsleme, geometrik süsleme ve yazılı bezemeler vardır. Katalogdaki 19 örnekte sülüs, 10 örnekte nesih ve 1 örnekte ise talik yazı türü kullanılmıştır. Mezar taşları üzerinde palmet, rumi, lotus, kıvrım dal ve yaprak gibi bitkisel süslemeler kullanılmıştır. Geometrik süslemeler ise, yıldız, çokgen, rozet, zencirek, baklava, damla ve geçme motiflerinden oluşmaktadır. Geometrik geçmelerin aralarında altı köşeli yıldız, beş köşeli yıldız, altıgen, dörtgen, ok ucu, kelebek motifleri bulunmaktadır.

İncelediğimiz mezar taşlarının batı cephesinde ölen kişinin kimliği ile ilgili bilgilerin yazılı olduğu kitabe, doğu cephesinde ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili bilgilerin yazılı olduğu kitabe bulunmaktadır. Sadece bir örnekte kitabe sandukanın kuzey ve güney cephelerinin üst kısmına yazılmıştır. Sandukaların kuzey ve güney cephelerinde bulunan yazılar ayet, hadis ve ölümü hatırlatan sözlerden oluşmaktadır.

Sonuç olarak bu araştırmamız kapsamında inceleyerek tüm özelliklerini ortaya koymaya çalıştığımız sanduka biçimli mezar taşlarının üzerinde yer alan süslemeleri, formları, kitabeleri ile sanat eseri olmasının yanı sıra belli bir devre ve kültüre kaynaklık eden önemli tarihi vesikalardır.

KAYNAKÇA

AKAR, A - KESKİNER, C. **Türk Sanatında Desen ve Motif**, İstanbul, 1978

Anonim, "Niğde Maddesi", **Türk Ansiklopedisi**, C.XXV, Ankara, 1977, s. 258–264

BARIŞTA, H.Örcün. "Konya İnce Minare Müzesi'ndeki 15–16.Yüzyıl Sembolik, Lahitlerden Örnekler", **XII. Türk Tarih Kongresi**, C.III.1999, 1073–1077.

BAŞKAN, Seyfi. **Karamanoğulları Dönemi Konya Mezar Taşları**, Ankara, 1996

----- "Kültür Mirası Olarak Tarihi Anadolu Mezarlıkları ve Mezartaşları, Bir Örnek: Ahlat", **Türk Sanatı Üzerine Denemeler**, İstanbul, 1990, 43–50.

DANIK, Ertuğrul. **Koç ve At Şeklindeki Tunceli Mezar Taşları**, Ankara, 1993

DARKOT, Besim. "Niğde Maddesi, **İslam Ansiklopedisi**, Maarif Basımevi, İstanbul, 1955, c.9, 253–256.

DEMİRİZ, Yıldız. **Osmanlı Mimarisinde Süsleme. I. Erken Devir (1300–1453)**, İstanbul, 1979

DİEZ, Ernest. **Karaman Devri Sanatı**, İstanbul, 1950

ETHEM, Halil. **Niğde Kılavuzu**, İstanbul, 1936

----- **Kitabeler Nasıl Kayıt ve Zaptolunmalıdır**, Ankara, 1940

GABRİEL, Albert. **Niğde Türk Anıtları**, Ankara, 1962

HASEKİ, Metin. **Plastik Açısından Türk Mezar Taşları**, İstanbul, 1977

KARAÇAĞ, Demet. **Bursa'da ki 14–15.yy. Mezar Taşları**, Ankara, 1994

KARAMAĞARALI Beyhan. **Ahlat Mezar Taşları**, Ankara, 1972

----- **Türk Mimari Eserlerinde Ahlat Mezar Taşları**, Ankara, 1993

KUBAN, Doğan. **Batiya Göçüşün Sanatsal Evreleri**, İstanbul, 1993

KONYALI, İbrahim H. **Abideleri ve Kitabeleri ile Niğde-Aksaray Tarihi**, c.1, İstanbul, 1974

LAQUEUR, Hans-Peter. Hüve'l-Baki, **İstanbul'da Osmanlı Mezarlıkları ve Mezar Taşları**, İstanbul, 1997

MÜLAYİM, Selçuk. "Selçuklu Palmet Motifinin Tipolojisi", **Anatolia**, S.20, Ankara, 1984

ÖGEL, Bahattin. **Türk Kültür Tarihi**, Ankara, 1984

----- **İslamiyet'ten Önce Türk Kültür Tarihi**, Ankara, 1991

ÖNEY, Gönül. **Beylikler Devri Sanatı XIV-XV. y.y**, Ankara, 1989

POYRAZ, Şeref. **Türkiye'de Mezar Taşı Sözleri**, Ankara, 2003

SARAÇAOĞLU, Necibe. **Türk Mezarlarına Dair Araştırma**, İstanbul, 1950

SEVİM, Ali-YÜCEL, Yaşar. **Türkiye Tarihi Fetih, Selçuklu ve Beylikler Dönemi**, Ankara, 1989

SÜMER, Faruk - TANMAN, M.Baha. "Karamanoğulları Maddesi", **İslam Ansiklopedisi**, Diyanet Yayınları, İstanbul, 2001, c.24, 454–462.

TEKİNDAG, Şihabettin. "Karamanoğulları Maddesi", **İslam Ansiklopedisi**, Maarif Basımevi, C.VI, 316–330.

TUNÇEL, Gül. "Türklerde Mezar Geleneğine Kısa Bir Bakış", **Bilge**, Ankara, 1996/8 (Bahar/Nevruz) 8, 16-18.

TURANÎ, Adnan. **Sanat Terimler Sözlüğü**, İstanbul, 1995

TÜFEKÇİOĞLU, Abdülhamit. "Türk-İslam Dönemi Türbe ve Mezar Taşı Kitabelerinde Tarih İbareleri", **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, 18-20 Aralık 1998, İstanbul, 394-404.

UYSAL, Abdullah - ALODALI, Necati – DEMİRCİ. Musa. **Dünden Bugüne Karaman Kültür, Tarih, Coğrafya**, Konya, 1992

Karaman Yıllığı, 2.baskı, Mayıs 1997

Niğde İl Yıllığı, 1967

EKLER

TABLolar

Tablo 1- GENEL

Sıra No	Tarih		Bugünkü Durumu		Malzeme		Türü		Konu			
	Hicri	Miladi	Sağlam	Hasar Görmüş	Taş	Mermer	Erkek	Kadın	Bitkisel Bezeme	Geometrik Bezeme	Yazı	Mukarnas
1	751	1350		x		x			x		x	
2	758	1357	x			x		x		x	x	x
3	774	1372-73		x		x		x	x	x	x	
4	782	1380-81	x			x	x			x	x	x
5	790	1388		x		x	x		x		x	x
6	804	1401-02		x		x		x			x	x
7	804	1401-02		x		x	x				x	
8	806	1403-04	x			x		x			x	x
9	810	1407	x			x			x	x	x	
10	816	1413-14		x		x					x	x
11	816	1413-14		x		x					x	x
12	817	1414		x		x	x		x		x	
13	818	1415		x		x	x				x	x
14	819	1416		x		x					x	x
15	819	1416		x		x					x	x
16	820	1417		x		x		x	x		x	x
17	833	1430		x		x	x				x	
18	840	1436	x			x			x		x	x
19	-	-	x			x	x		x			
20	-	-		x		x	x				x	x
21	-	-		x		x	x		x		x	x
22	-	-	x			x			x	x		
23	-	-	x			x			x		x	
24	-	-	x			x			x	x		
25	-	-	x			x			x		x	x
26	-	-	x			x			x		x	x
27	-	-		x		x			x		x	
28	-	-	x			x					x	
29	-	-		x		x					x	x
30	-	-		x		x				x	x	x
31	-	-		x		x			x		x	
32	-	-		x		x					x	
33	-	-		x	x						x	
34	-	-		x	x			x			x	x
Toplam	18		12	22	2	32	9	6	16	7	31	19

Tablo 2-GEOMETRİK SÜSLEME

Sıra No	Yıldız	Çokgen	Rozet	Çarkıfelek	Geçme	Ok Ucu	Kelebek	Zencirek	Damla	Baklava
1										
2	x	x			x				x	x
3	x	x			x			x		
4		x			x					
5									x	
6										
7										
8									x	x
9	x		x	x						
10										
11									x	
12										
13										
14									x	
15										
16									x	x
17										
18									x	
19										
20									x	
21									x	
22		x			x	x				
23										
24			x	x						
25										x
26									x	
27										
28										
29									x	
30	x	x					x		x	
31										
32										
33										
34									x	
Toplam	4	5	2	2	4	1	1	1	13	4

Tablo 3- BİTKİSEL SÜSLEME

Sıra No	Palmet	Rumi	Lotus	Yaprak	Kıvrım Dal
1	x		x		
2					
3	x	x			
4					
5		x			
6					
7					
8					
9	x				
10					
11					
12				x	
13					
14					
15					
16	x			x	x
17					
18	x			x	
19	x		x		
20					
21		x		x	
22	x		x		
23	x				
24	x				
25				x	
26		x		x	
27		x			
28					
29					
30					
31				x	
32					
33					
34					
Toplam	9	5	3	7	1

Tablo 4-FORM

Sıra No	İki Kademeli Prizmatik Sandukalar	Tek Kademeli Sandukalar
1	x	
2	x	
3	x	
4	x	
5	x	
6	x	
7	x	
8	x	
9	x	
10	x	
11	x	
12	x	
13	x	
14	x	
15	x	
16	x	
17	x	
18	x	
19	x	
20	x	
21	x	
22	x	
23	x	
24	x	
25		
26	x	
27		x
28	x	
29	x	
30	x	
31	x	
32		x
33		x
34	x	
Toplam	31	3

ÖZET

Yeliz Bağcı. Niğde Şehrinde Bulunan Beylikler Dönemi Mezar Taşları, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2005.

Niğde Şehrinde bulunan Beylikler Dönemi mezar taşları konusunda hazırlamış olduğumuz tezimizde, Ak Medresede bulunan 34 adet sanduka biçimli mezar taşı incelenmiştir.

Tarihi tespit edilen mezar taşları 14. ve 15.yy.larda yapılmış olup, örnekler H.751 ve H. 840 yılları arasında değişmektedir.

Sandukaların 31'i iki kademeli prizmatik formlu, 3'ü tek kademelidir. Mezar taşlarından toplam 32 adet örnekte mermer malzeme, sadece 2 örnekte taş malzeme kullanılmıştır. Türü tespit edilen 15 örnek içerisinde 10'u erkek, 5'i ise kadın mezar taşıdır. Bu mezar taşlarından 4 örnek çocuk mezar taşına aittir.

Sandukalarda bitkisel süsleme, geometrik süsleme, yazı ve mukarnas olmak üzere dört tür süsleme unsuru kullanılmıştır. Mezar taşlarında daha çok bitkisel süsleme hâkimdir. Katalogdaki 19 örnekte sülüs, 10 örnekte nesih ve 1 örnekte ise talik yazı türü kullanılmıştır.

Mezar taşlarının batı cephesinde ölen kişinin kimliği ile ilgili bilgilerin yazılı olduğu kitabe, doğu cephesinde ölen kişinin ölüm tarihi ile ilgili bilgilerin yazılı olduğu kitabe bulunmaktadır. Sadece bir örnekte kitabe sandukanın kuzey ve güney cephelerinin üst kısmına yazılmıştır. Sandukaların kuzey ve güney cephelerine çeşitli hadis, ayet ve ölümü hatırlatıcı yazılar yazılmıştır.

İncelediğimiz sanduka biçimli mezar taşlarının süslemeleri, formları, kitabeleri ile sanat eseri olmasının yanı sıra belli bir devre ve kültüre kaynaklık eden önemli tarihi vesikalardır.

Anahtar Sözcükler:

1. Niğde,
2. Beylikler Dönemi,
3. Mezar Taşları,
4. Ak Medrese,
5. Süsleme

ABSTRACT

Yeliz Bağcı. The tombstones of the Beylikler period where located in Niğde City, Master Thesis, Ankara, 2005.

In the thesis about the tombstones of the Beylikler period where located in Niğde city, there are 34 sarcophagus shaped tombstones in Ak Medrese were investigated .

The tombstones were made in 14. and 15. century. The construction time of some examples are determined between H.751 and H.840.

31 of the tombstones are two graded prismatic form and 3 of them are one graded. Marble is used in 32 examples and stone is used in 2 examples. The kind of the 15 examples are determined such as 10 of them are men tombstones and 5 are women tombstones. 4 examples are determined as child tombstones.

There are four different kinds of ornamentation used in sarcophagus; such as vegetal, geometric, written and stalactite ornamentations. Vegetal ornamentation mostly used in tombstones. In the catalog 'sülüs' writing style is used in 19 examples and 'nesih' style is used in 10 examples and 'talik' style is used in 1 example.

In the west part of the tombstone there is an inscription about the identity of the dead people and there exists an inscription about the death time in the east part of it. But in one example the inscriptions are written in the north and south parts of the sarcophagus. Mostly north and south parts of the sarcophaguses are used for different hadith, verse of Koran and articles about death.

The ornamentations, forms and inscriptions of the sarcophaguses that we investigated are not only works of art but also important historical documents which are sources for a specific time and culture.

Keywords:

1. Niğde,
2. Beylikler Period,
3. Tombstones,
4. Ak Medrese,
5. Decoration